

การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนิน
ชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย
จังหวัดอุบลราชธานี

A STUDY OF BEHAVIOR IN APPLYING THE PRINCIPLES OF
DITTHADHAMMIKATTHA FOR LEADING DAILY LIVES OF PEOPLE IN NAYIA
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NA YIA DISTRICT, UBONRATCHATHANI
PROVINCE

นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนิน
ชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย

จังหวัดอุบลราชธานี

A STUDY OF BEHAVIOR IN APPLYING THE PRINCIPLES OF
DITTHADHAMMIKATTHA FOR LEADING DAILY LIVES OF PEOPLE IN NAYIA
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NA YIA DISTRICT, UBONRATCHATHANI
PROVINCE

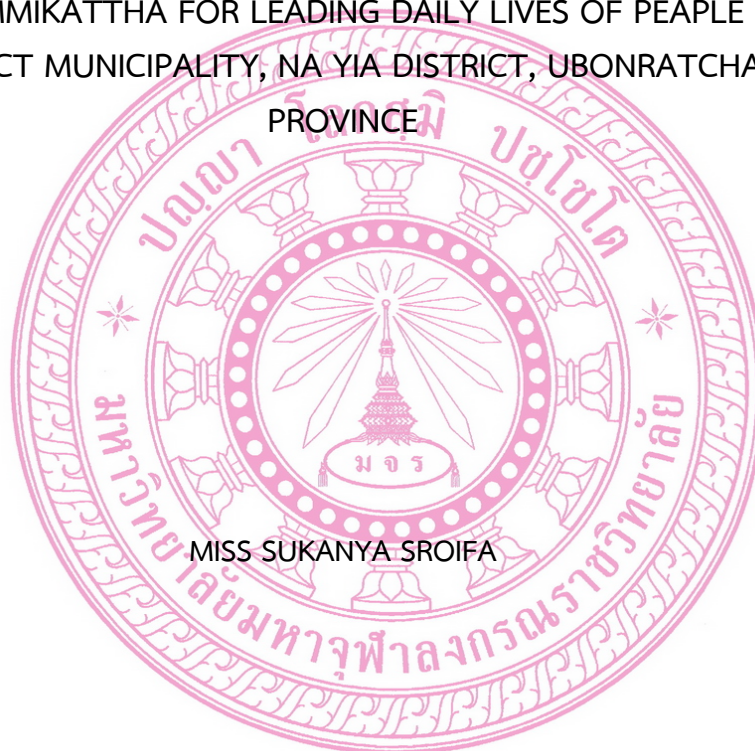
นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A STUDY OF BEHAVIOR IN APPLYING THE PRINCIPLES OF
DITTHADHAMMIKATTHA FOR LEADING DAILY LIVES OF PEOPLE IN NAYIA
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NA YIA DISTRICT, UBONRATCHATHANI
PROVINCE

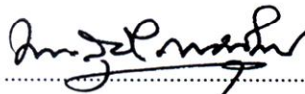
MISS SUKANYA SROIFA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E.2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระมหาทวี มหาปัญญา, ผศ.ดร.)

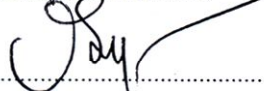
กรรมการ

(พระครูสมุห์เฉวียน กตปัญญา, ดร.)

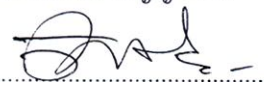
กรรมการ

(ผศ.สุพิมล ศรีศักดิ์)

กรรมการ

(ผศ.รัตนะ ปัญญาภา)

กรรมการ

(ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูสมุห์เฉวียน กตปัญญา, ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ.สุพิมล ศรีศักดิ์

กรรมการ

ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า)

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี
ผู้วิจัย	: นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระครูสมุห์เฉวียน กตปุณโญ, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), M.A. (Soc., Eco.), Ph.D. (Soc.) : ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), กศ.ม. (บริหารการศึกษา) : ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์, พธ.บ. (ปรัชญา), ศษ.ม. (บริหารการศึกษา), พบ.ม. (พัฒนาสังคม), ประ.ด. (ไทศึกษา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

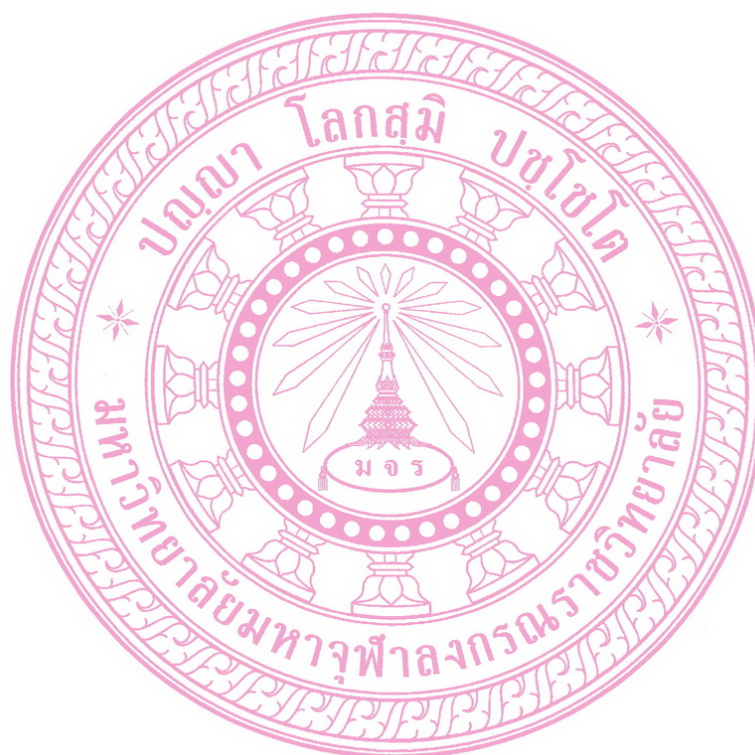
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอ นาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน ๓๖๒ คน จาก ๑๒ ชุมชน ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๔ ด้านคือ อดุลฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศ

ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น ด้าน อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา และด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม ไม่แตกต่างกัน และด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีเมตตา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ

.๐๕

Title : A Study of Behavior in Applying The Principles of
Ditthadhammikattha for Leading Daily Lives of People in
Nayia Sub-District Municipality, Nayia District,
Ubonratchathani Province.

Author : Sukanya Sroifa

Type of Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phrakrusamuha Chawean Katapuñño,
B.A. (Social Studies), M.A. (Soc., Eco), Ph.D. (Soc.)

: Asst.Prof. Supimol Somsakda, B.A. (Social Studies),
M.A. (Educational Administration.)

: Dr. Ruangdet Khechornsart, B.A. (Philosophy),
M.A. (Educational Administration),
M.A. (Social Development), Ph.D. (Tai Studies)

Date of Graduation : Mach 29, 2013

Abstract

This research aims : 1) to study the behavior in applying the Principle of Dittha-dhammikattha for Leading Daily Lives of People in Nayia Sub-District Municipality, Nayia District, Ubonratchathani Province, 2) to compare the behavior in applying the Principles Dittha-dhammikattha for leading Daily Lives of People in Nayia Sub-District Municipality, Nayia District and 3) to study the suggestions about applying the principles of Dittha-dhammikattha for leading daily lives.

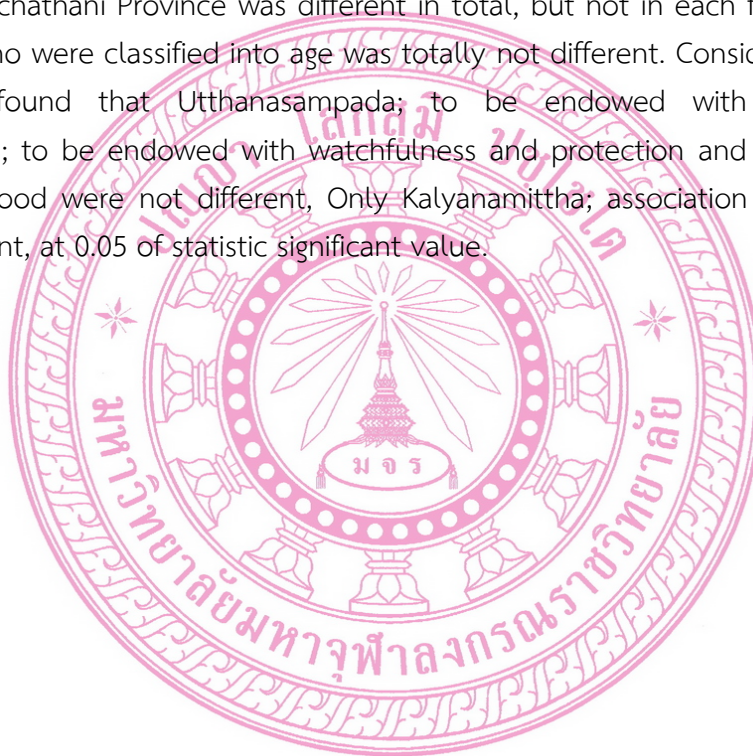
The samples of this research were 362 local people from 12 communities in the area of Nayia Sub-district Municipality, Nayia District, Ubonratchathani Province. The sample size was determined by means of Krejcie and Morgan's table, with stratified random sampling. The statistics for data Analysis were frequency and percentage, while average, standard deviation, t-test and f-test were used for the behavior of applying the principle of Dittha-dhammikattha in daily lives of the people in the area of Nayia Sub-district Municipality, Nayia District, Ubonratchathani Province. When the difference of statistic significant value was found, it would be tested by Scheffe's method.

The result of research was found that

The behavior of applying the principles of Dittha-dhammikattha in daily lives of the people in the area of Nayia Sub-district Municipality, Nayia District,

Ubonratchathani Province in four fields; namely, Utthanasampada: to be endowed with diligence, Arakkhasampada: to be endowed with watchfulness and protection, Kalyanamittata: association with good people and Samajivita: balanced livelihood, was totally in high average.

The comparison of behavior in applying the principles of Dittthammikatttha in daily lives of the people, who were classified into sex, educational level, occupation and salary, in the area of Nayia Sub-district Municipality, Nayia District, Ubonratchathani Province was different in total, but not in each field. While that of those who were classified into age was totally not different. Considering each field, it was found that Utthanasampada; to be endowed with diligence, ArakhaSampatha; to be endowed with watchfulness and protection and Samajivita: balanced livelihood were not different, Only Kalyanamittha; association with good people is different, at 0.05 of statistic significant value.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับการให้กำลังใจ และการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ จากพระครูสมุห์เฉวียน กตปุญโญ ดร., ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิมล ศรศักดิ์ดา ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสามเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยซึ่งได้แก่พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิพัฒน์, ดร. พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ดร., ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา จำปารักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนะ ปัญญาภา,

ขอขอบพระคุณผู้บริหารเทศบาลตำบลนาเยีย เจ้าคณะอำเภอนาเยีย ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ ประธานคณะกรรมการชุมชน กรรมการชุมชน กลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน และเพื่อนนิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา เจ้าหน้าที่ประสานงานศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานีทุกท่านที่คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ มา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา และพระคุณของครู อาจารย์ทุกท่านได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ และจริยธรรมอันดีงาม ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ ความหมายของพฤติกรรม	๖
๒.๒ หลักทฤษฎีที่มีกิตติประโยชน์	๘
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร	๒๐
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง	๒๗
๒.๕ แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๒
๒.๖ ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลนาเยี่ย	๔๒
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๙
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๗
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๘
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๙
๓.๔ การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๙
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๖๒

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๗๘

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๘๑

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๘๕

บรรณานุกรม

๘๗

ภาคผนวก

๙๒

ประวัติผู้วิจัย

๑๒๕

สารบัญตาราง

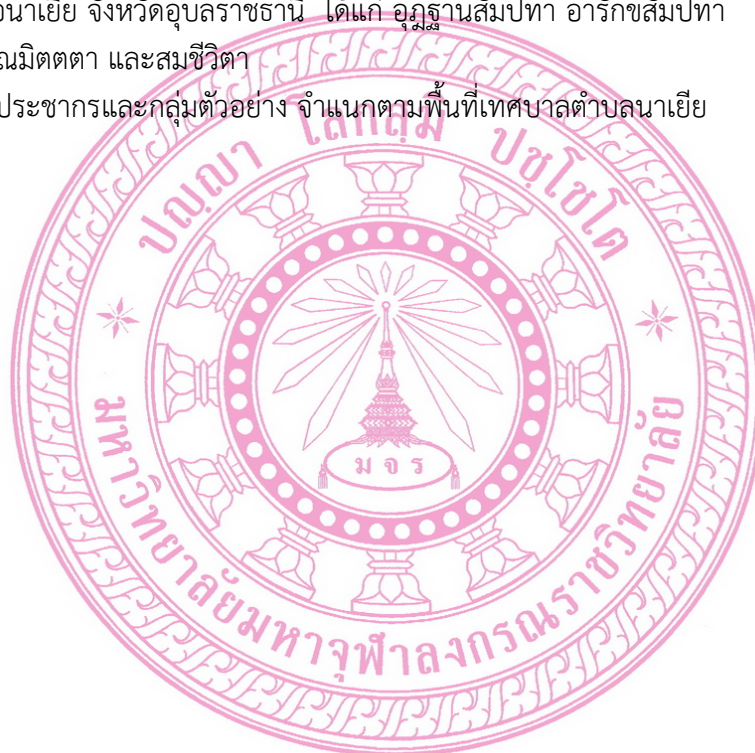
	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยี่ย	๕๗
ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ในเขตเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน	๖๓
ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนำหลัก ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาโดยรวมและรายด้าน	๖๔
ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนำ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอุทธรณ์สัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร	๖๕
ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนำ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษา	๖๖
ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนำ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านกัลยาณมิตตา คบหาคนดีเป็นมิตร	๖๗
ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนำ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านสมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี	๖๘
ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการ นำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ	๖๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ	๗๐
ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ	๗๑
ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๒
ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ	๗๓
ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๗๔
ตารางที่ ๔.๑๓ ข้อเสนอแนะพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๗๕

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
ตารางที่ ๑ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชน ในชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี	๕๖
ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา	
ตารางที่ ๒ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยีย	๕๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

(๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ เรียงตามคัมภีร์ได้ดังนี้

พระวินัยปิฎก				
วิ.ม. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
พระสุตตันตปิฎก				
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลป็นณาสก (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมนป็นณาสก (ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค (ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)
อง.เอกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	เอกนินบาต (ภาษาไทย)
อง.ทุก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ทุกนินบาต (ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	จตุกกนินบาต (ภาษาไทย)
อง.ปณจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ปณจกนินบาต (ภาษาไทย)
อง.ฉก (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ฉกนินบาต (ภาษาไทย)
อง. สตตก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	สตตกนินบาต (ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท (ภาษาไทย)
ขุ.อป. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน (ภาษาไทย)
องอฎฐก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	อฎฐกนินบาต (ภาษาไทย)
พระอภิธรรม				
อภิ.วิ. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)

(๒) การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับเช่น องอฎฐก. (ไทย) ๒๓ / ๕๔ / ๓๔๐ - ๓๔๖. หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์สุตตันตปิฎกอังกุตรนิกาย อฎฐกนินบาต ภาษาไทย เล่มที่ ๒๓ ข้อที่ ๕๔ หน้า ๓๔๐ - ๓๔๖.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ทำให้เกิดผลกระทบทั่วโลก แม้จะมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจได้สำเร็จ ส่งผลกระทบไปสู่ประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งจะต้องรับดำเนินการอย่างเร่งด่วน และทำความเข้าใจกับประชาชนในการแก้ไขสถานการณ์เบื้องต้น วิธีการเบื้องต้น ได้แก่ การประหยัดค่าใช้จ่ายในระดับครอบครัว ทำให้ยืนหยัดได้อย่างเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรที่เหลืออยู่อย่างจำกัดและมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างพอเพียง ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของวิสัยทัศน์ใหม่ คือ วิถีคิด วิถีปฏิบัติ การทำให้คุณค่าอันเป็นพื้นฐานของการมองโลกตามสภาพความเป็นจริงแบบใหม่ การจัดระบบความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างคน ทรัพยากร รวมเป็น ๓ ปัจจัยหลัก อันก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการแนวใหม่ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ย่อมเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ กระบวนการดังกล่าวจะต้องขยายออกเป็นเครือข่าย และจะต้องกระทำให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างต่อเนื่อง สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีการเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรและผลผลิตในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาและปรับปรุงการจัดการในการผลิต การแปรรูป การตลาดภายในชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงและกำหนดความร่วมมือในชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ และรวมถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑-๙ ถือว่า ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านทุนนิยม ทำให้มีการปรับเปลี่ยนค่านิยมใหม่ๆ ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรและพลังงานในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก พลังความเข้มแข็งเดิมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันลดลง แต่สำหรับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ มุ่งสู่การพัฒนาสังคมแบบยั่งยืนมากกว่ามุ่งเน้นการพัฒนาตามหลักการสายกลาง มีการเสริมสร้างฐานคุณธรรมและจริยธรรม และชุมชนได้ขยายความคิดและกระบวนการพึ่งตนเอง บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่จากการใช้ทุนของชุมชน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนชุมชน โดยสมาชิกในกลุ่มเป็นคนตัดสินใจ ในเรื่องการผลิตและจำหน่าย และการแบ่งปันผลประโยชน์ตามศักยภาพและทุนที่มีอยู่ของชุมชน ทำให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทำให้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี การนำเอากระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปใช้ในการดำเนินชีวิต จนสามารถนำไปสู่ความพอเพียง ๗ ด้าน คือ ครอบครัวมีความพอเพียง จิตใจพอเพียง

* พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิธรรม, ๒๕๔๒), หน้า ๓๘.

เอื้ออาทรพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ฐานวัฒนธรรมมีความพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง^๒

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เข้ามาใช้ในการปรับแก้ปัญหาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวทำให้บุคคลไม่เห็นแก่ตัว โดยมองถึงการให้ความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ต้องการให้คนแต่ละบุคคลมีความเมตตากรุณาต่อกันไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่ไม่มีความแน่นอน แม้กระทั่งการตกเตือนให้บุคคลมีความเกรงกลัวต่อบาปกรรม ประพฤติตนให้ถูกต้องตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาจิตใจสำนึกทางสังคม พระพุทธองค์ทรงแนะนำหนทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อไปบรรเทาความทุกข์อันเกิดจากความพยายามหาเลี้ยงชีพ เพื่อให้ชีวิตของตนดำรงต่อไปอย่างมีความสุข

ดังนั้น เทศบาลตำบลนาเยี่ย ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี พร้อมด้วยชาวบ้าน ได้ดำเนินการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคใช้จ่ายอย่างประหยัดภายในชุมชน การพึ่งพาอาศัยกัน จากการเรียนรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติจริงในส่วนของคุณะทำงาน ชาวบ้านและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างการเรียนรู้ใหม่ๆ ความหลากหลายที่เกิดขึ้นจากความคิดและการกระทำในสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และทรัพยากรที่เป็นทุนเดิมของสังคม ได้นำสู่การบูรณาการเพื่อการเชื่อมโยงวิถีชีวิตการทำงานร่วมกัน สร้างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ๒ ระดับ ได้แก่

๑. ระดับเครือข่ายตำบล คือ ศูนย์กลางชุมชนระดับตำบล มีหน้าที่ในการบริหารนโยบาย กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน โดยมีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์กลางร่วมกัน

๒. ระดับกิจกรรม คือ กลุ่มกิจกรรมที่ได้ดำเนินการกิจกรรมที่รับผิดชอบเฉพาะในกลุ่มตนเอง ผู้แทนของกลุ่มดำเนินการต่างๆ จะส่งผู้แทนของกลุ่มขึ้นเป็นคณะกรรมการการบริหารศูนย์กลางชุมชน เพื่อการร่วมกำหนดนโยบาย ทิศทาง และการทำกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งกำหนดระเบียบของศูนย์กลางชุมชน

ผู้วิจัย จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ รูปแบบ และหลักการไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี การนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการบริหารจัดการชุมชนอื่นๆ ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

^๒ จุง ดิบบระโตน, การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒.

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และทฎิยภูมิจาก ตำรา หนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี โดยที่หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มีอยู่ ๔ ข้อ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น
๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา
๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี
๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม

๑.๓.๒ ด้านพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน ๖,๖๙๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan^๓ ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๒ คน จาก ๑๒ ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย^๔

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม ๒๕๕๕ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ประชาชนมีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร

^๓ ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บิสิเนสสอร์แอนด์ตี, ๒๕๕๑), หน้า๔๙.

^๔ เรืองเดียวกัน, หน้า ๕๐.

๑.๔.๒ ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน พฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างไ

๑.๔.๓ การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีเป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษา หมายถึง การศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกทุกสิ่งเร้าเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง หลักธรรมที่เอื้อประโยชน์ในปัจจุบัน ให้เห็นผลทันตา ในชาตินี้ มีสี่ประการคือ อุภูลานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และ สมชีวิตา

อุภูลานสัมปทา หมายถึง ความถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร ในการประกอบอาชีพ

อารักขสัมปทา หมายถึง ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ทรัพย์สิ่งของที่มีอยู่หรือที่ได้มาให้อยู่คงทน ไม่ใช้จ่ายมากจนเกินตัว

กัลยาณมิตตตา หมายถึง ความเป็นผู้มีมิตรดี เพื่อนดี รู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคู่ครองที่ดี

สมชีวิตา หมายถึง ความเป็นอยู่เหมาะสม การเลี้ยงชีพพอดีพอเหมาะ รู้จักใช้สอยทรัพย์สมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ฝืดเคืองเกินไป

การบริหาร หมายถึง การบริหารเศรษฐกิจชุมชนของเทศบาลตำบลนาเยีย ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี และการกระจายในกลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิต การบริโภคและการกระจายในกลุ่มบุคคลที่อยู่ในบริเวณชุมชนเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ชุมชน (Community) หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๒ ชุมชน

เทศบาลตำบลนาเยีย หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในเขตอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยเขตเทศบาลมีทั้งหมด ๕ หมู่บ้าน ๑๒ ชุมชน

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๗.๒ ได้ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๗.๓ ได้ทำให้ทราบถึงแนวทางในการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่องพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งหัวข้อเรื่องดังนี้

- ๒.๑ ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์
- ๒.๒ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์
 - ๒.๒.๑ ความหมายของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์
 - ๒.๒.๒ ความสำคัญของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์
 - ๒.๒.๓ องค์ประกอบของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์
 - ๒.๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง
- ๒.๕ แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๖ ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลนาเยีย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์

พฤติกรรม คือ กิริยาของสิ่งมีชีวิตที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนอง ต่อสิ่งเร้า อันเป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อการอยู่รอดของชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวกระตุ้นที่เหมาะสมกับความพร้อมภายในร่างกายของสัตว์ ทำให้สัตว์ปลดปล่อยพฤติกรรมออกมาได้เรียกว่า ตัวกระตุ้นปลดปล่อย (Releasing Stimulus) วงจรกระแสประสาทที่ไวต่อตัวกระตุ้นปลดปล่อย เรียกว่า กลไกการปลดปล่อยพฤติกรรม (Releasing Mechanism)

เมธาวี อุดมธรรมานภาพ กล่าวว่า “พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมของบุคคลที่เป็นรูปธรรม เช่นการกระทำ การตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมภายในจิตใจที่เป็นนามธรรม เช่นความคิด ความรู้สึก”^๑

ดังนั้น พฤติกรรม คือ การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า เช่น การกระทำ การตอบโต้กับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

^๑ เมธาวี อุดมธรรมานภาพ และคณะ, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

พฤติกรรมมนุษย์ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และใจ แต่ที่เห็นได้ง่ายๆ คือ พฤติกรรมที่ไม่ดี เช่นการแสดงความเห็นแก่ตัวการหาทุจริตต่างๆ และการแสดงวาจาทุจริตเป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เป็นการกระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่านิสัยชอบทำความชั่วของคนเราจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้มีนิสัยชอบทำความดีเท่านั้นและ อะไรคือสาเหตุปัจจัยที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำความชั่ว ๑๓ เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราชอบทำความชั่วก็คือความคิดผิดๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิดอีกต่อหนึ่ง ความเห็นผิดนี้มีศัพท์ทางธรรมว่า มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิดนี้เกิดจากจิตใจ ที่ตกอยู่ในอำนาจของกิเลส ๓ ตระกูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ บุคคลใดก็ตามที่มีความเห็นเป็น มิจฉาทิฐิย่อมจะก่อทำความชั่วเป็นนิสัยสันดาน พฤติกรรมเช่นนั้นนอกจากจะนำความทุกข์ความเดือดร้อน มาสู่ตัวบุคคลผู้ก่อกรรมชั่วเองและสังคมโดยรวมในโลกนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องไปปรับโทษทัณฑ์อย่างสุดแสนสาหัส อีกนานแสนนานในโลกหน้าอีกด้วย^๒

การแสดงออกทางกายวาจาของมนุษย์เรียกว่าพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ การกระทำของมนุษย์อาจสังเกตเห็นได้ชัดเจน ได้แก่การกระทำทางกายเช่น การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น เรียกว่า “กายกรรม” การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด สนทนา การหักทลายและการสั่งสอน เป็นต้น เรียกว่า “วจีกรรม” ส่วนการกระทำที่ซับซ้อนมากขึ้นยากต่อความเข้าใจต้องติดตามสังเกต วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่า เป็นการกระทำทางใจ เช่น การคิด การจำ การลืม การเรียนรู้ แรงจูงใจ เจตคติ ความเมตตาหรือความรัก เป็นต้น เรียกว่า “มโนกรรม”^๓ พฤติกรรมของมนุษย์ทั้ง ๓ ลักษณะมิได้อยู่แยกจากกัน แต่ทำงานผสมผสานเป็นจริงหรือจริยาตามลักษณะความประพฤติที่ทำอยู่ประจำอยู่ในสันดานพื้นเพจิตใจ หรือลักษณะอุปนิสัย ๖ ประเภทคือราคะจริต โทสะจริต โมหะจริต สัทธาจริต พุทธิจริต วิตกจริต ๔

พฤติกรรมของมนุษย์นั้น สามารถพัฒนาได้ พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการพัฒนาไว้ว่า ความประพฤติสุจริต ทางกาย วาจา และอาชีวะ เป็นเรื่องของการฝึกฝนในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เคยชิน ศิลเป็นเครื่องมือที่ใช้หรือในทางสังคมทั่วไปเรียกว่าวินัย เป็นจุดเริ่มต้นในขบวนการแห่งการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นเครื่องมือจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่อยู่ร่วมกัน ศิลหรือวินัย จะช่วยจัดให้เกิดความเป็นระเบียบในความเป็นอยู่ และเอื้อโอกาสให้เกิดการพัฒนา จนสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมเกิดความเคยชินที่ดงามตามแบบอย่างของศิลปที่กำหนดไว้ดีแล้วฉะนั้นการจะฝึกให้เกิดความเคยชินในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีรูปแบบและวิธีการนั้นๆ อย่างเช่น ศิลหรือวินัย เป็นต้น ให้เป็นอุปกรณ์ในการฝึกฝน เบื้องต้นเมื่อฝึกพฤติกรรมความเคยชินให้อยู่ใน ๑๔ กรอบระเบียบแล้วการฝึกปรือในด้านคุณภาพ และสมรรถภาพของจิต สมาธิ เป็นส่วนของการฝึกฝนในด้านจิตใจ หรือ ระดับจิตใจให้เกิดการพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ คือ ในด้านคุณธรรม เช่น มีเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความ

^๒ พระภิกษุวชิรญาณ (เผด็จ ทตตชีโว), คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖๔-๑๖๕.

^๓ เรียม ศรีทอง, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็ดดิวเอดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

เข้มแข็งอดทน ตลอดทั้งความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความแน่วแน่มั่นคง มีสติ สมาธิ และในด้านทำให้เกิดความสุข เช่น ความผ่องใสเบิกบาน ความรู้สึกอิ่มใจ หรือ กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาสุขภาพจิตให้มีความมั่นคง ในการดำรงอยู่ของชีวิตให้มีความสุข ความสุขที่ได้รับจะเป็นความสุขที่แท้และยั่งยืนได้ต้องอาศัยความเข้าใจ โดยการฝึกปฎิบัติปัญญาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงจนถึงขั้นหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระผ่องใสเบิกบานโดยสมบูรณ์ ปัญญาเป็นเรืองของการฝึก หรือพัฒนาในด้านความรู้ ความจริง โดยเริ่มตั้งแต่ ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้ในเหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง หลักไตรสิกขานี้ โดยสาระครอบคลุมถึงการทำให้เกิดการพัฒนาทางสังคม พัฒนาทางอารมณ์ และ การพัฒนาทางปัญญา หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมด คือหลักแห่งการศึกษา หรือหลักแห่งการพัฒนาที่มุ่งเน้น หรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด จนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นก็ต้องผ่านการพัฒนาพฤติกรรมมาแล้วทั้งนั้น

ดังนั้น ความหมายพฤติกรรมของมนุษย์ คือ พฤติกรรมของมนุษย์โดยหลักใหญ่แล้วหมายถึงการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกายและใจ เช่น ความรู้สึกเพื่อตอบสนองทาง กาย วาจา และใจ ของมนุษย์ เป็นต้น

๒.๒ หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์

๒.๒.๑ ความหมายของหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีธรรมมิกัตถไว้ว่า ทฤษฎีธรรมมิกัตถ หมายถึงคุณธรรมที่อำนวยประโยชน์ในปัจจุบัน คือให้ผลในชาตินี้ โดยเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นคงมั่นคง จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หัวใจเศรษฐกิจ มี ๔ ประการคือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักรักษาทรัพย์สิ่งของที่มีอยู่หรือที่ได้มาให้อยู่คงทน
๓. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนดี คือรู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคู่ครองที่ดี
๔. สมชีวิตา ความมีชีวิตเหมาะสม คือรู้จักใช้สอยทรัพย์สมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ฝืดเคืองเกินไป

บุญมี แท่นแก้ว ได้อ้างถึง พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) ซึ่งให้ความหมายทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ว่า เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือเพื่อสร้างฐานะของตนให้มีความสุขขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วย

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความขำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจตรา หาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี

^๔ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), คำวัด, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๘), หน้า ๓๒๐.

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

๓. กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร คือรู้จักคบเพื่อน รู้จักหาคุ้มครองที่ดีกำหนดบุคคลในถิ่นอาศัยเลือกเสวนา สำเนียง ศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

๔. สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีพแต่พอดี มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย รู้จักประหยัดเก็บไว้^๕

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึง ทิฐุธรรมมีกัตถ์ ไว้ว่า ประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มีทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม เรียกเต็มว่า ทิฐุธรรมมีกัตถ์สังวัตตนิกรรม ธรรมอันเป็นไปเพื่อทิฐุธรรมมีกัตถ์ หรือมักเรียกคล่องปากว่า ทิฐุธรรมมีกัตถ์ประโยชน์ มี ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา
๓. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี
๔. สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ในหนังสือธรรมานุญชีวิต ได้กล่าวถึงทิฐุธรรมมีกัตถ์ประโยชน์ว่า เป็นหลักธรรมอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้นมี ๔ ประการได้แก่

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญาสอดคล้องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

๓. กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตรคือรู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อำชีพการงาน

๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดีคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ฝืดเคือง หรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้^๖

^๕ บุญมี แท่นแก้ว, **จริยศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๘-๑๗๙., ได้อ้างถึง พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๘๕.

^๖ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๐.

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมานุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๓๘.

๒.๒.๒ ความสำคัญของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

หลักความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเองได้รับประโยชน์ในปัจจุบันตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์นั้นพระธรรมปิฎกได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมานุชิตว่า “คนที่เรียกว่ารู้จักรู้จักใช้ทรัพย์หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็นเป็นคนที่ทำมาหากินที่ดีตั้งตัวสร้างหลักฐานได้และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องเพราะปฏิบัติตามหลักธรรมต่อไปนี้” และความสำคัญของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์นั้นมีหลักธรรม ๔ อย่างนี้มีประโยชน์มากมายหลายประการแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตามรวมทั้งส่งผลดีไปถึงสังคมด้วยคือ

๑. ทำให้บุคคลสามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคง
๒. ทำให้เป็นคนที่มีเกียรติมีชื่อเสียงมีคนเชื่อถือ
๓. เป็นทางเสริมสร้างสัมพันธไมตรี
๔. ทำให้มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม
๕. เป็นแบบอย่างที่ดีให้บุคคลอื่นได้ปฏิบัติตามทั้งในด้านการงานและการดำรงชีวิต

ดำรงชีวิต

๖. สร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้แก่ชาติและช่วยลดปัญหาสังคมได้”^๘

ปัจจุบันเป็นยุคที่ผู้คนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเรื่องเงินๆ ทองๆ ของตนเองมากขึ้นสังเกตได้จากสื่อทั้งทีวีวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แม็กกาซีนต่างๆ จะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการออม การลงทุนการใช้จ่ายสอดแทรกอยู่ไม่น้อย รวมทั้งพ็อคเก็ตบุ๊กที่เป็นเรื่องทางการเงินส่วนบุคคลก็มีให้เลือกซื้อหามากมาย จำนวนผู้คนที่ตื่นตัวและสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจังดูเหมือนจะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน จะว่าไปแล้วการจัดการเรื่องเงินๆ ทองๆ ต้องมองเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้นๆ ในชีวิตของเราที่จะต้องจัดการให้ลงตัวเพื่อสร้างสมดุลให้ชีวิตในทุกด้าน ตามหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสอนเกี่ยวกับเรื่องเงินๆ ทองๆ หรือเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สิน หรือโอกาสทรัพย์ไว้อย่างครบวงจรเพื่อสร้างสมดุลแก่ชีวิตหลายเรื่องอย่างเช่น หลักการสร้างประโยชน์ หรือความสุขในปัจจุบันที่เรียกว่าทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประกอบไปด้วย ๑) อุฏฐานสัมปทา หรือการหาทรัพย์ด้วยความขยันหมั่นเพียรในทางสุจริตชอบธรรม ๒) อารักขสัมปทา หรือการรู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ๓) กัลยาณมิตตตา หรือการรู้จักคบเพื่อนดีเพื่อไม่ให้ชีวิตถูกชักนำไปในทางที่เสื่อม และ ๔) สมชีวิตา หรือการรู้จักใช้จ่ายอย่างสมควรตามฐานะโดยหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ นี้ถือเป็นหลักการพื้นฐานเพื่อการดับทุกข์ทางกายอันเป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นง่าย และมีอยู่มากมายในสังคมปัจจุบัน หากต้องการดับทุกข์ทางสังคมทรงสอนหลักประโยชน์เบื้องต้นคือศรัทธา ศีล จาคะและปัญญา ส่วนการดับทุกข์ทางจิตเพื่อประโยชน์สูงสุดทรงสอนหลักอริยมรรค ๘ ไว้ให้เป็นครรลองสู่ความพ้นทุกข์บุคคลทั่วไปอย่างเราๆ ความสุขพื้นฐานทั่วไปตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ก็มีในเรื่องความสุขของคฤหัสถ์ ๔ ได้แก่

๑. สุขเกิดจากการมีทรัพย์
๒. สุขเกิดจากการจ่ายทรัพย์เพื่อบริโภคน้อยไม่มากไม่น้อยเกินไป

^๘ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมานุชิต, หน้า ๓๘.

๓. สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้

๔. สุขเกิดจากการประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ

พระพุทธองค์ยังทรงสอนให้เรา รู้จักการจัดสรรทรัพย์ที่หามาได้เป็น ๔ ส่วน หรือหลัก โภควิภาค ๔ คือให้เราจัดแบ่งทรัพย์ที่หามาได้เป็น ๓ ส่วนดังนี้ เอเกนโกเคญญเชยยทรัพย์ ส่วนแรก หรือ ๒๕% สำหรับใช้จ่ายเลี้ยงตน และเลี้ยงดูคนที่ควรบำรุงทรัพย์ ส่วนต่อมา ทวีหิกมมโปยเช ให้ใช้ สองส่วน หรือ ๕๐% สำหรับการลงทุนประกอบกิจการงานอาชีพเพื่อให้ทรัพย์ที่มีได้เพิ่มพูนขึ้น และ ทรัพย์ส่วนสุดท้าย จตุตถญจนินาเปยย หรือ ๒๕% ให้เก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็นนอกจากนี้ยังทรงสอน หลักการใช้จ่ายทรัพย์ไว้ด้วยคือ โภคอาทียะ ๕ หรือหลักการใช้ประโยชน์จากทรัพย์ เมื่อหาทรัพย์มา ได้ด้วยความสุจริตชอบธรรมแล้วควรใช้จ่ายทรัพย์นั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้องได้แก่

๑. เลี้ยงตนเองบิดามารดาบุตรภรรยาและคนในปกครองให้มีความสุข

๒. บำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมงานให้มีความสุข

๓. ใช้สำหรับป้องกันภัยอันตราย

๔. ใช้ทำพลี ๕ อย่าง ได้แก่ สงเคราะห์ญาติต้อนรับแขกทำบุญอุทิศแก่บรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว บำรุงราชการโดยการเสียภาษีอากร และถวายเทวดาหรือสักการะแก่สิ่งไม่ควรบูชา

๕. ใช้อุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ผู้ที่ประพฤติชอบ

ทั้งนี้หากเราน้อมนำหลักธรรมทั้ง ๔ เรื่องมาปฏิบัติจะได้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และแก่สังคม ซึ่งหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นประโยชน์ที่สร้างความมั่นคง และยั่งยืนให้แก่ชีวิตเราอย่างครบถ้วนในทุกมิติ หลักธรรมทั้ง ๔ เรื่อง นี้เป็นเรื่องของการจัดการโภคทรัพย์ หรือทรัพย์ภายนอกที่เราต่างดิ้นรนแสวงหาทั้งที่ความจริงทุกคน สามารถมีทรัพย์อันประเสริฐได้ เป็นทรัพย์ที่ไม่มีผู้ใดจะแย่งชิงไปได้ไม่สูญหายไปด้วยภัย หรืออันตราย ต่างๆ ทรัพย์ประเภทนี้อยู่ภายในจิตใจของเราเองที่เรียกว่าอริยทรัพย์ หรือคุณธรรมประจำใจอัน ประเสริฐ ๗ ประการ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริโอตตปิยะ พาหุสัจจะ จาคะ และปัญญา อริยทรัพย์นี้ นอกจากจะทำให้จิตใจไม่อ้างว้าง และไม่ยากจนแล้ว ยังเป็นทุนทางใจในการสร้างทรัพย์ภายนอกที่ สำคัญยิ่งอีกด้วย ดังนั้นเมื่อต้องการจะสร้างและสะสมทรัพย์สินเงินทองต่างๆ ก็ต้องไม่ลืมที่จะสร้าง ทรัพย์ที่แท้จริงให้มีบริบูรณ์ขึ้นด้วยเพื่อความร่ำรวยอย่างแท้จริงของชีวิต

๒.๒.๓ องค์ประกอบของหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์แปลว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน หมายถึงประโยชน์อันพึงได้รับการประกอบกิจการหรืออาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและ ศีลธรรมผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจนั้นเป็นผลที่ได้ทันตาเห็นไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้า ผลประโยชน์ที่จะได้รับการประกอบกิจอาจจะเป็นเงินสิ่งของชื่อเสียงเกียรติยศการยกย่อง สรรเสริญหรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าผลประโยชน์อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้อันเป็น สิ่งที่บุคคลทั่วไปปรารถนาการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสามารถได้มาซึ่งผลประโยชน์นั้นจะต้อง แสวงหาอย่างมีหลักการและมีแผนการซึ่งหลักการและแผนการนี้เรียกว่าธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง ประโยชน์ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบันมีอยู่ ๔ ประการคือ

๑. อุภูฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร)

๒. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด)

๓. กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร)

๔. สมชีวิตา(เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้)

๑. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร)

ความขยันหมั่นเพียร(อุฏฐานสัมปทา) การที่เราจะได้สิ่งของเงินทอง และชื่อเสียงเกียรติยศมานั้น เราจะต้องขวนขวายขยันหมั่นเพียรต่อสู้กับความยากลำบากถึงจะประสบความสำเร็จ เช่นข้าราชการจะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งอันนำมาซึ่งเกียรติยศแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ นักเรียนจะประสบความสำเร็จด้านการเล่าเรียนก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการศึกษา หรือการกระทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อสร้างฐานะให้กับตนเองและครอบครัวก็เช่นกัน เราก็ต้องอาศัยความมานะอุตสาหะและความหมั่นเพียรจึงจะได้ทรัพย์มาดังพระพุทธพจน์ว่า

คนหมั่นในการทำงานไม่ประมาทจัดการงานเหมาะสม เลี้ยงชีพพอเหมาะรักษาทรัพย์ที่หามาได้ มีศรัทธาถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำปราศจากความตระหนี่ชำระทางสัมปรายิกัตถประโยชน์เป็นนิตย์ ธรรม ๘ ประการดังกล่าวนี้ของผู้ครองเรือน ผู้มีศรัทธาอันพระพุทธเจ้าผู้มีพระนามอันแท้จริง ตรัสว่า นำสุขมาให้ในโลกทั้งสองคือประโยชน์ในปัจจุบันนี้ และความสุขในภายหน้าบุญคือจาคะนี้ย่อมเจริญแก่คุณให้สดีด้วยประการฉะนี้^๙

นอกจากอุฏฐานสัมปทาการถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน และการประกอบอาชีพอันสุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญ และรู้จักใช้ปัญญา สอดส่องตรวจตราหาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดีการประกอบอาชีพการงานนั้นต้องทำเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัว มีความขยันในการทำงานตามหน้าที่ หรือตามอาชีพของตนโดยไม่เกียจคร้าน ไม่นิ่งเฉยหรือทำกิจอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการงานในหน้าที่จนทำให้เสียเวลาไปโดยไม่ได้รับประโยชน์ แม้บางครั้งการทำงานนั้นอาจไม่ใช่ว่าหาทรัพย์โดยตรง เช่น การเป็นนักศึกษา มีหน้าที่ต้องศึกษาเล่าเรียนก็ต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้บังเกิดผลดี โดยถือว่าเป็นหน้าที่ในปัจจุบันแม้ยังไม่ได้ทรัพย์ แต่การศึกษาก็เป็นเหตุเบื้องต้นที่จะนำไปสู่อาชีพการงานที่ดีในอนาคต หากนักศึกษาเป็นนักกีฬาด้วย นอกจากขยันตั้งใจเรียนแล้ว นักศึกษาก็ต้องขยันหมั่นฝึกซ้อมกีฬาที่ตนถนัดด้วยอีกทางหนึ่ง เพราะกีฬากำลังพัฒนาเป็นกีฬาอาชีพ มีกีฬาหลายประเภทที่สามารถทำให้หาทรัพย์ได้โดยสุจริตด้วยร่างกายแรงใจของตนเอง เช่น อาชีพนักมวย นักฟุตบอล กอล์ฟ สีสาส หรือจากการได้ไปแข่งขันในโอกาสต่างๆ เช่น โอลิมปิก เอเชียนเกมส์ หากมีความขยันหมั่นเพียรฝึกซ้อมจะส่งผลให้ได้รับเหรียญทอง และได้รางวัลเป็นทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก เป็นต้น จึงนับว่าความขยันหมั่นเพียรในการงานหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบจะทำให้ได้รับประโยชน์ในปัจจุบัน คือ มีทรัพย์สินเงินทองสำหรับซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคไว้ดำรงชีพ

๒. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด)

การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด (อารักขสัมปทา) หมายความว่า เมื่อเราขยันหมั่นเพียรพยายามสร้างอนาคต ชื่อเสียง หรือหาทรัพย์มาได้ถ้าไม่รู้จักรักษาไว้ก็จะเสื่อม หรือหมดไปอย่างรวดเร็ว การรักษาชื่อเสียงนั้นหมายถึงการหลีกเลี่ยงการทำความชั่ว หรือการมัวเมา

^๙ อัง.อุฎฐก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๔.

กับอบายมุข เช่น ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด ไม่เล่นการพนันทุกประเภท เป็นต้น ส่วนการรักษา ทรัพย์นั้นหมายถึงการรู้จักใช้จ่ายอย่างฉลาด ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บหอมรอมริบ ส่วนการประหยัดนั้น หมายถึงการรู้จักใช้จ่ายเงินทองให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังพระพุทธพจน์ว่า

กุลบุตรในโลกนี้มีโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วย น้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูลด้วย ทำไว้ในใจว่าโฉนดของพระราชาไม่พึงบริโภครทรัพย์เหล่านี้ ของเราใจไม่พึงลัก ไฟไม่พึงไหม้ น้ำไม่พึง พัดไป ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักไม่พึงลักไป นี้เรียกว่าอารักขสัมปทา^{๑๐}

นอกจากนี้การรักษาและประหยัดทรัพย์นั้นยังหมายถึง การรู้จักเก็บรักษา ทรัพย์ไว้ในที่ปลอดภัย การใช้สอยทรัพย์ และสิ่งของอย่างประหยัด ถนอมใช้ ซ่อมแซมเมื่อชำรุด เสียหาย ดูแลรักษา และเก็บไว้เมื่อใช้เสร็จแล้ว หรือรู้จักตัดแปลงของที่ชำรุดให้สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้อีก เป็นต้น อารักขสัมปทา คือการถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครองเก็บรักษา โภค ทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมเสียหลักธรรมข้อนี้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักจ่ายทรัพย์ไปในทางที่ เกิดประโยชน์ ไม่ใช่拿去ไปใช้เพื่อเก๋ไก๋หรู เพื่อรูป รส กลิ่น เสียง จนทำให้ทรัพย์นั้นหมดไปโดยไม่ทำให้ ตนเองเจริญขึ้นได้ มั่งมีไม่ก็ช่วยยามก็กลับไปลำบากยากจนเพราะใช้ทรัพย์ไปในทางผิด และอบายมุข บ้างครั้งจนถึงกลับเป็นหนี้สินเสียทรัพย์ และเสียเกียรติมีนาก็หาหลายคนที่ได้ทรัพย์มากมายจาก การแข่งขันแต่ต้องพบกับความลำบากในบั้นปลายของชีวิตเหตุเพราะไม่มีธรรมในข้อนี้ตนเอง

๓. กัลยาณมิตรตา (คบคนดีเป็นมิตร)

การคบคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา) คนเรานั้นจะอยู่ในสังคมแต่เพียง ลำพังไม่ได้ จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นบุคคลที่เราสามารถพึ่งพาอาศัยได้ และมีความปรารถนาดีต่อ เราหาได้ยาก ดังนั้นการเลือกคบคนจึงมีความสำคัญมากเพราะถ้าเราคบคนชั่วเป็นมิตรอาจทำให้เรา ตกไปอยู่ในทางที่ชั่ว หรือพบกับความหายนะได้ดังพระพุทธพจน์ว่า

กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสม เจริญ อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมโดย้อม ดำรงตนเจริญ สันสนทนากับบุคคลในบ้าน หรือนิคมนั้นซึ่งเป็นคุณุหบดี หรือ บุตรคุณุหบดี เป็นคนหนุ่ม หรือคนแก่ผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ศึกษาสัทธาสัมปทาตามผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาศีลศึกษา ศีลสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยศีลศึกษาจากคัมภีร์สัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะ ศึกษาปัญญาสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญานี้เรียกว่า กัลยาณมิตรตา^{๑๑}

ลักษณะของมิตรที่ดี มีดังนี้

๑. มิตรอุปการะ ได้แก่ เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเตือนสติให้ประมาท ช่วย ป้องกันมิให้ทำชั่ว ช่วยป้องกันรักษาทรัพย์ และชื่อเสียงของเพื่อน สามารถพึ่งพาอาศัยได้ในยามทุกข์ ยาก

^{๑๐} อก.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

^{๑๑} อก.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๕ – ๓๕๕.

๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ได้แก่ มิตรที่ไม่ละทิ้งเพื่อนในยามวิบัติ ปกปิดความลับของเพื่อน

๓. มิตรแนะนำประโยชน์ ได้แก่ คอยห้ามมิให้เพื่อนทำชั่วแต่ แนะนำหนทางแห่งความดีความเจริญให้แก่เพื่อน

๔. มิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ทุกข์ก็ทุกข์ด้วยไม่ทิ้งเพื่อนได้เถียงคนที่ติเตียนเพื่อน รับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน

การคบคนดีเป็นมิตร รู้จักเลือกบุคคลที่จะคบหาว่าจะนำชีวิตของเราไปในทิศทางใด โดยเลือกเสวนาศึกษาแบบอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา การคบมิตรตามหลักมงคล ๓๘ ประการ ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มงคลแรกที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ปฏิบัติก็คือ การไม่คบคนพาล และมงคลถัดมาก็คือต้องรู้จักคบบัณฑิต คำว่าคนพาล และบัณฑิต เมื่อวิเคราะห์ให้แจ้งแล้วจะพบว่า มีทั้งคนพาล และบัณฑิต ภายในคนพาลและบัณฑิต ภายนอกคนพาลและบัณฑิต บัณฑิตภายในหมายถึงคนที่ปรากฏอยู่ในตัวเรา หากนิสัยสังเกตตัวเราให้ดีจะพบว่า บางครั้งบางเวลาเราจะเกียจคร้าน ไม่อยากฝึกฝน ไม่อยากทำงาน ไม่อยากไปเรียน ไม่อยากทำความดี แต่อยากเที่ยวเล่น อยากนอนตื่นสาย อยากดื่มสุรา อยากเล่นไพ่ เล่นหวย เล่นการพนัน ฯลฯ นี่แสดงว่าคนพาลภายในตัวเราปรากฏขึ้นแล้ว แต่บางครั้งเราก็งัยน้อ อยากไปเรียน อยากทำความดี ไม่อยากหนีเรียน ไม่อยากเล่นการพนัน ไม่อยากร่วมวงสุรา ฯลฯ นี่แสดงว่าบัณฑิตภายในตัวเราได้ปรากฏขึ้นแล้ว ส่วนคนพาลและบัณฑิตภายนอก หมายถึง คนอื่นคนที่มาชักชวนเราไปทำเรื่องที่ไม่ดี ไม่สมควร หรือเรื่องที่ดี ที่สมควรต่างๆ หากบัณฑิตภายในตัวเราเองเข้มแข็ง คนพาลภายนอกก็ไม่อาจจะชักชวนเราไปได้ ดังนั้นความเป็นกัลยาณมิตรต้องเริ่มที่เราสร้างบัณฑิตและมิตรขึ้นภายในตัวเองก่อน เมื่อบัณฑิตหรือมิตรภายในตัวปรากฏแล้วก็จะสามารถเลือกเสวนากับบัณฑิตหรือมิตรภายนอกได้ ดังคำกล่าวที่เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอว่า “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล” และการสังเกตว่าผู้ที่ตนคบหาด้วยนั้นเป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต คือ กัลยาณมิตร พึงสังเกตว่าชอบชักชวนไปในทางฉิบหายเสียหาย ทรัพย์ เสียวเวลา เสียวสุขภาพ และทำเรื่องที่ไร้ประโยชน์หรือไม่ เพราะหากเราไม่รู้จักเลือกคบบัณฑิต คือ กัลยาณมิตรแล้วย่อมเป็นเหตุที่ทำให้เราต้องเสียหายที่หามาได้นั้น และไม่สามารถปฏิบัติธรรมในข้อฐานสัมปทา และอารักขสัมปทาได้

๕. สมชีวิตา (เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้) การเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ (สมชีวิตา) หมายความว่า ในการดำรงชีวิตนั้นไม่ควรใช้จ่ายทรัพย์อย่างสุรุ่ยสุร่าย การใช้จ่ายทรัพย์จะต้องพิจารณาถึงความจำเป็น หากเราต้องการให้ชีวิตสุขสบายก็ควรจะได้เงินสายกลาง คือ ไม่มากจนฟุ่มเฟือยและไม่น้อยจนเป็นการตระหนี่ดังพระพุทธพจน์ว่า

กุลบุตรในโลกนี้รู้ทางเจริญแห่งโภคะและรู้ทางเสื่อมแห่งโภคะแล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะไม่ให้ฟุ่มพายนักไม่ให้ผิดเคื่องนักรด้วยคิดว่ารายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้ดูกรภิกษุทั้งหลายเปรียบเหมือนคนชั่งตาชั่งหรือลูกมือชั่งตาชั่งยกตาชั่งขึ้นแล้วย่อมรู้ว่าต้องลดออกเท่านี้หรือต้องเพิ่มเข้าเท่านี้ฉันใดกุลบุตรก็ฉันนั้นเหมือนกันรู้ทางเจริญแห่งโภคะและรู้ทางเสื่อมแห่งโภคะแล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะไม่ให้ฟุ่มพายนักไม่ให้ผิดเคื่องนักรด้วยคิดว่ารายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือ

รายได้ดูกรภิกษุทั้งหลายถ้ากุลบุตรผู้มีรายได้น้อยแต่เลี้ยงชีวิตอย่างโอโถงจะมีผู้ว่าเขาได้ว่า

กุลบุตรผู้นี้ใช้โกศเหมือนคนเคี้ยวกินผลมะเดื่อฉะนั้นกุลบุตรผู้มีรายได้มากแต่เลี้ยงชีพอย่างฝืดเคืองจะมีผู้ว่าเขาว่ากุลบุตรผู้นี้จักตายอย่างอนาถาแต่เพราะกุลบุตรผู้นี้รู้ทางเจริญแห่งโกศและรู้ทางเสื่อมแห่งโกศแล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะไม่ให้พุ่มพายนักไม่ให้ฝืดเคืองนักด้วยคิดว่ารายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้^{๑๒}เรียกว่าสมชีวิตา^{๑๓}

ธรรม ๔ นี้มีประโยชน์มากมายหลายประการแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตนตามรวมทั้งส่งผลดีไปถึงสังคมด้วยคือ

๑. ทำให้บุคคลสามารถสร้างหลักฐานได้อย่างมั่นคง
๒. ทำให้เป็นคนที่มีเกียรติมีชื่อเสียงมีคนเชื่อถือฟังนับถือ
๓. เป็นทางเสริมสร้างสัมพันธไมตรี
๔. ทำให้มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม
๕. เป็นแบบอย่างที่ดีให้บุคคลอื่นได้ปฏิบัติตามทั้งในด้านการงานและการดำรงชีวิต

๖. สร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้แก่ชาติและช่วยลดปัญหาสังคมได้ การเลี้ยงชีวิตแต่พอดีคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่แบบพอดีสมรายได้ มิให้ฝืดเคืองหรือพุ่มพวย ให้มีรายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดไว้สำหรับบันปลายของชีวิตจะได้ไม่ลำบาก

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่า “พึงเข้าใจระลึกไว้เสมอว่าการที่เพียรพยายามแสวงหารักษาและครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่น ถ้าไม่ใช้ทรัพย์สมบัติให้เกิดคุณประโยชน์แล้ว การหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ปราศจากคุณค่าหาความหมายใดๆ มิได้ ดังนั้นเมื่อมีทรัพย์หรือหาทรัพย์มาได้แล้ว ต้องรู้จักสรรทรัพย์นั้นโดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วนที่เรียกว่าโกศวิภาค คือหนึ่งส่วนใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงคนที่ควรบำรุงเลี้ยง ได้แก่ บิดา มารดา บุตร ภรรยาและคนในปกครอง มิตรสหาย ผู้ร่วมกิจการงาน ทำบุญ ตลอดจนบำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากรเป็นต้น ส่วนใช้เป็นทุนประกอบการงาน ส่วนเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น”^{๑๓}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวอีกว่า “เมื่อได้ใช้โภคทรัพย์ทำประโยชน์อย่างนี้แล้วถึงโกศจะหมดสิ้นไป ก็สบายใจได้ว่าได้ใช้โกศนั้นให้เป็นประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผลแล้วถึงโกศจะเพิ่มขึ้นก็สบายใจเช่นเดียวกันเป็นอันไม่ต้องเดือดร้อนใจในทั้งสองกรณี”^{๑๔}

การทำประโยชน์ปัจจุบันหรือการปฏิบัติตามหลักธรรม “ทิฐธัมมิกัตถะ” เป็นเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง การกิน การอยู่ปัจจัยการดำรงของคน ถ้าบ้านเมืองมีเศรษฐกิจดี คนมีความอยู่ดีกินดี ต่างคนต่างประกอบอาชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนกัน รัฐบาลก็ไม่ต้องวุ่นวายอยู่กับการ

^{๑๒} อ.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๖-๓๔๗.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมานุชีวิต, หน้า ๓๘ - ๔๐.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

ปราบปรามเรื่องทุจริต สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไป และเศรษฐกิจของชาติจะดีขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนา คือ การดำเนินกิจการเพื่อเพิ่มรายได้ของคนให้สูงขึ้นต่อเนื่องกันเป็นระยะ ยาวนาน ปัจจัยขั้นมูลฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจคือ ประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าสูงสุด และเป็นปัจจัยมูลฐานเป็นต้นทุนเบื้องต้น ถ้าคนทุกคนที่เป็นประชากรของชาติมีหลักธรรมตามที่กล่าวมาก็ถือว่าประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นอาชีพที่สุจริต รัฐบาลก็สามารถพัฒนาส่งเสริมอาชีพทางด้านเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิต มีการศึกษาวิจัยค้นคว้านวัตกรรมให้ประชากรเกิดความชำนาญในวิชาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็ย่อมบรรลุตามเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางพระพุทธศาสนาจะต้องเริ่มด้วยการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เมื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพแล้วการพัฒนาวัตถุก็ง่ายขึ้นได้ง่าย เพราะคนเป็นผู้หาคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการดำรงชีวิต ถ้าคนรู้จักหาและรู้จักใช้ให้เป็นเศรษฐกิจย่อมจะดีขึ้น

การพิจารณาด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงแล้วจะพบว่า การได้มาซึ่งปัจจัย ๔ เพื่อการดำรงชีพนั้น บุคคลต้องประกอบสัมมาชีพตามหลักอริยมรรค ซึ่งการประกอบอาชีพจะทำให้มีรายได้มาสำหรับซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ สำหรับการดำรงชีวิตประกอบอาชีพที่สุจริตหรือสัมมาชีพได้แก่ อาชีพต่างๆ ที่ไม่ผิดต่อหลักศีลธรรม เช่น ไม่ค้าขายสิ่งเสพติดผิดกฎหมาย ไม่คอร์รัปชั่น หลอกลวง เป็นต้น เมื่อประกอบอาชีพที่สุจริตมีรายได้แล้วก็ต้องรู้จักเก็บออม ใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้อันจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เพราะใช้จ่ายมากไปจนเป็นหนี้สินหรือใช้จ่ายน้อยเกินไปจนอดขัดสน การใช้จ่ายอย่างไรจะไม่ให้เกิดร้อนนั้น การคบเพื่อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลหลงทางเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดีเพื่อนแนะนำไปในทางฉิบหาย เช่น ชักชวนไปเล่นการพนัน ไปเสพสิ่งเสพติด หรือเที่ยวกลางคืนก็จะทำให้สูญเสียทรัพย์ที่หาได้มาด้วยความยากลำบากนั้นไปอย่างน่าเสียดาย

๒.๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีมิมิกตลประโยชน์

ใครก็ตามที่มีหลักธรรมต่อไปนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้นั้นก็จะประสบความสำเร็จในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียวไม่ต้องไปรอถึงชาติหน้า หลักธรรมดังกล่าวก็คือ หลัก อุ อา กะ สะ เป็นหัวใจแห่งความสำเร็จ หรือที่เรียกว่า หัวใจเศรษฐกิจ คำว่า อุ อา กะ สะ นั้นยมนำไปท่องกัน เพื่อจักได้เป็นเศรษฐกิจ หรือจักประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ก็ปรากฏว่าใครได้เป็นเศรษฐกิจหรือประสบความสำเร็จเพียงเพราะท่องคาถา วิธีการที่จะได้ผลเป็นจริงตามที่ต้องการ จะต้องนำเอาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ครบทั้ง ๔ หลักนี้

๑. “อุ” มาจากคำว่า อุภูฐานสัมปทา แปลว่า ต้องมีความหมั่นขยัน ผู้หมั่นขยันจะต้องไม่เกียจคร้านอ้อแบบโง่ๆ ต่างๆ นานา เช่น อ้างว่า หนาวนัก ร้อนนัก หิวนัก กระหายนัก ยังเข้าอยู่ สายเกินไปแล้ว บ่ายแล้ว ค่าแล้ว หรือดีมากเกินไป อย่าทำดีกว่า แทนที่จะดูหนังสือทบทวนความรู้ แทนที่จะเตรียมตัวสอบ แทนที่จะไปทำงาน ฯลฯ แล้วไม่ทำ ไม่ไป แบบ “สบายกว่ากันเยอะเลย อยู่เฉยๆ จะดีกว่า” “ชอบสบายเมื่อหนุ่มจะกลุ่มเมื่อแก่” ถ้าเป็นเช่นนี้ จะหาความสำเร็จในชีวิตได้ยาก ถึงเรียนแม้จะสำเร็จก็อย่างทุลักทุเลแทนที่จะเรียน ๔ ปี อาจเป็น ๘ ปีก็ได้ มีหนี้ซ้ำผลการเรียนมีเกรดเฉลี่ยที่ต่ำ สักว่าจบแบบคาบเส้นเท่านั้นเอง มันเป็นแบบแมลงวันเท่านั้นเอง แมลงวันไปจับที่ไหน เขาก็ปิดทิ้ง จับที่แขนเขา เขาก็ปิด จับที่โต๊ะ เขาก็ปิด เมื่อไปสมัครงานที่ไหนเขาจะรับ มีแต่เขาจะปิดออกไป หรือแม้จะได้งานทำก็ไม่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อย่างข้าราชการบางคนชอบไปทำงานสาย ไปสายแล้วยังโง่เวลาอีกไป ๐๘.๔๕ น.เซ็นชื่อลงเวลาเป็น ๐๗.๓๐ น. ก็มี ไปสายยังกลับก่อนเวลาก็มี ยิ่งวันศุกร์แล้วก็เห็นได้ชัด ถึงกลับมีผู้กล่าวว่า วันศุกร์ก็คือวัน

เสาร์น้อย ยังแถมวันจันทร์เป็นอาทิตย์น้อยอีก ยิ่งพวกข้าราชการขึ้นมาบางคนยิ่งไปกันใหญ่ เมาได้เมาตีแทบทุกวันไม่ทราบว่าเขาเวลาวันไหนไปทำงานกันแน่ เพราะศุกร์เมา เสาร์นอน อาทิตย์ถอน จันทร์ลา อังคารหยุด พุธป่วย พฤหัสก็เข้าวัด เท่านั้นเอง

ในการประกอบกิจกรรมการทำงานเลี้ยงชีวิตในการศึกษาเล่าเรียน ในการกระทำธุรกิจหน้าที่ตำแหน่งต่างๆ หรือในกิจกรรมงานใดๆ ก็ตาม งานนั้นๆ จะสำเร็จสมบูรณ์ลงได้ก็ด้วยความหมั่นขยัน คงไม่ลืมที่เคยกล่าวไว้ว่า ธรรมะคือหน้าที่ การงานต่างๆ หรือตำแหน่งต่างๆ ที่เราได้รับมอบหมายให้ทำก็ไม่ใช่นั่นเอง ที่แท้ก็คือหน้าที่นั่นเอง การปฏิบัติหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ ก็คือการปฏิบัติธรรมะ การปฏิบัติด้วยความขยันของตนเอง ออกแรงเอง เป็นลักษณะชวนชวนทำน้ำให้ไหลทางชุมชน แล้วน้ำจะไม่ออกตา คือจะสบายมีความสุข ความสำเร็จในอนาคต ดังกล่าวกันว่า “อยากเป็นคนดังในอนาคต ต้องทรหดในปัจจุบัน” ต้องขยันมีความอดทนมีความทรหด ถ้าอยากให้อนาคตโด่งดัง บางคนถึงกลับกล่าวว่า “ถ้าเหงื่อไม่ตกไม่ได้ดี” นั้นแสดงว่า จะได้ดีนั้นต้องขยันหมั่นเพียรลงแรงด้วยตนเอง ไม่ใช่รอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ ดลบันดาล น้ำมนต์ที่แท้จริงก็คือเหงื่อ ไชยธรรมาตามวัดให้ช่วยรดน้ำมนต์ที่ น้ำมนต์ตามพิธีน้ำมนต์นั้นมันไม่ได้ช่วยอะไร แต่ถ้าน้ำมนต์คือเหงื่อแล้วช่วยได้แน่ เกิดมาเป็นคน ก็ต้องพยายามให้เหงื่อออกอยู่รำไป “คนขยันในหน้าที่การงาน แม้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ยังดีกว่าคนขี้เกียจแม้จะมีชีวิตอยู่นาน ๑๐๐ ปี” ต้องแก่ต้องเฒ่าด้วยความขยัน ด้วยสติปัญญา ไม่ใช่แก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน เป็นการแก่เปล่า แก่ฟักแก่แฟง ต้องไม่นอนตื่นสาย ไม่อายทำงาน ไม่หวั่นเงินน้อย ไม่คอยวาสนา ต้องนอนอย่างที่ภาพยนตร์ “ลูกอีสาน” ที่พ่อได้สอนพระเอกชื่อ บักคูณว่า “ลูกเอ๋ยเกิดมาเป็นลูกอีสานแล้วต้องขยัน อย่าให้ใครเขาดูถูกได้ว่า เป็นคนอีสานขี้เกียจสันหลังยาว ลูกต้องขยันคือ ต้องนอนอย่างหมา ตื่นอย่างกา และหากินอย่างไก่” คนขยันเท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จหาเงินได้

อนึ่งในการขยันหมั่นทำงานนั้น ถ้าจะให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก็อย่าลืมใช้เวลาให้เป็น ต้องเป็นกัลยาณู (ผู้รู้เวลาอันควรไม่ควร) รู้จักใช้เวลาแล้วชีวิตจะมีค่า ยิ่งต้องรู้จักบริหารเวลา แบ่งเวลาให้เป็น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตัวอย่างเช่น ต้องแบ่งเวลาให้กับการทำงานในสำนักงานส่วนหนึ่ง ให้กับครอบครัวส่วนหนึ่ง ให้กับสังคมส่วนหนึ่ง ให้กับตัวเองส่วนหนึ่ง ให้กับการเรียน ให้กับการร่วมกิจกรรม สำหรับเวลาส่วนตัวนี้อาจแบ่งย่อยออกไปอีก เช่น เพื่อเป็นการเตรียมตัวก่อนไปทำงาน การวางแผนแก้ปัญหาส่วนตัวต่างๆ ฯลฯ เพื่อออกกำลังกาย และเพื่องานอดิเรกตามใจชอบ (แต่ต้องมีประโยชน์) เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำสวนหย่อม การอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

๒. “อา” มาจากคำว่า อารักขสัมปทา แปลว่าต้องมีการรู้จักรักษาคำพูดที่ว่า “งานคือเงิน” นั้นน่ายังใช้ได้อยู่ คนเรานั้นแม้จะมีงาน มีความหมั่นขยันในการทำงานขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบไว้บ้าง ได้มาเท่าไรก็จ่ายหมด แม้จะมีรายได้เป็นหมื่นแต่ไม่เหลือเลย จะเป็นคนมีเงินได้อย่างไร ยิ่งถ้าเป็นคนสุรุษสุรายแล้ว ก็อย่าหวังเลยว่าจะร่ำรวยขึ้นมาได้ รายได้ไม่สำคัญเท่ารายเหลือ เวลาไปถามเงินเดือนคนอย่าไปถามว่าได้เดือนละเท่าไร ควรถามว่า เหลือเดือนละเท่าไรมากกว่า ถ้าอยากให้ตนมีฐานะมั่นคงเป็นหลักประกันความสำเร็จทันตาเห็นในชีวิตประจำวันในครอบครัวแล้ว ก็จำเป็นต้องเป็นผู้รู้จักเก็บรักษา บ้างขอให้ถึงคำกลอนสอนใจที่ว่า “มีสติพึงประจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน” ถ้าไม่จำเป็นก็อย่าใช้จ่าย เมื่อจำเป็นต้องใช้อย่าเสียดาย อย่าให้เป็นเหมือนเศรษฐีน้ำลายไหลน้ำลายหก เมื่อถึงฤดูมะขามหวานเขานำมาขายงานเกษตรแห่งชาติเพียง กิโลกรัมละ ๕๐-๖๐ บาท เดินผ่านไปผ่านมา น้ำลายหกอยากจะทำมะขามหวานแต่ก็ไม่กล้าซื้อทานทั้งปี

หนึ่งๆ เขาจะนำมาขายก็ทั้งยาก อย่างนี้ก็เกินไป ถ้าเก็บเสียจนถึงไม่ออก เหนียวเป็นตังเม อย่างนี้ก็เกินไป เพราะจะกลายเป็นคนมีเงินแต่ใช้เงินไม่เป็น นอกจากนี้ยังเป็นคนใจแคบ เข้าสังคมที่ไหนไม่ได้ กลายเป็นคนตระหนี่เห็นแก่ตัวไป “จงอย่าตระหนี่ แต่ให้มีมัยยัสส์” เพราะความตระหนี่จะกลายเป็นคนใจแคบใช้เงินไม่เป็น ส่วนความสุรุ่ยสุร่ายเป็นการจ่ายเกินตัวจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น จ่ายฟุ่มเฟือย มัยยัสส์เป็นทางสายกลางระหว่างความตระหนี่กับความสุรุ่ยสุร่าย เป็นการรู้จักใช้จ่ายแต่พอเหมาะพอควร คำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมกับรายรับ รวมทั้งรู้จักเก็บออมเอาไว้แม้เล็กน้อยก็ตาม อย่างดูหมิ่นเงินน้อย เพราะของใหญ่ต้องมาจากของน้อย จำนวนร้อยมาจากจำนวนสิบ จำนวนสิบมาจากจำนวนหน่วย น้ำที่หยดลงมาจากหยดๆ ยังสามารถทำให้โอ่งใหญ่เต็มได้ หรือการสะสมของปลวก ปลวกสะสมดินทีละนิดๆ เป็นสัตว์เล็กๆ พอสะสมกันมาเรื่อยๆ สืบต่อกันเรื่อย มีการกระทำที่สืบต่อกันไป จนกลายเป็นจอมปลวกขนาดใหญ่ แม้แต่ช้างก็ทำอะไรมันไม่ได้ การสะสมรักษาทรัพย์สินทองก็มีลักษณะสะสมในแนวเดียวกันนั้น ขอให้เห็นว่า จำนวนน้อยของน้อยๆ เมื่อเก็บไว้บ่อยๆ เข้าก็มากขึ้นเอง มีตัวอย่างมากมายที่คนมีรายได้ไม่น้อย แต่รู้จักเก็บออมจนกลายเป็นเจ้าหนี้ยี่มี เช่น แยกขายหนึ่งพิมพ์สามารถเป็นเจ้าหนี้ยี่คนไทยได้ รู้สึคว่าคนไทยจะกลัวเจ้าหนี้ยี่แยกกัน จนคนไทยแค้นแถมมาก ตั้งภาษิตขึ้นมาว่า “ถ้าเจออยู่กับแยกให้ตีแยกก่อนตุง”

หลัก “อา” นอกจากจะรู้จักรักษาทรัพย์สินหรือเงินทองที่หาได้มาเพราะความขยันแล้ว ยังจะต้องรู้จักเก็บงำข้าวของไว้ในที่มั่นคงให้ห่างจากอันตราย รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ รู้จักบูรณะซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดหรือเสียหายบางส่วนให้คืนดีดังเดิม รู้จักเสียสละของเป็น ของไม่ควรเสียไม่ปล่อยให้เสีย ของยังพอใช้ได้ไม่ทิ้งเสีย และรู้จักทำให้ผลผลิตประโยชน์ เช่น มีบ้านไม่ได้อยู่เองก็อาจจะให้คนอื่นเช่าอยู่ หรือมีนาไม่สามารรถทำเองบ้าง ให้คนอื่นเช่าบ้าง นับว่าเป็นวิธีที่จะช่วยให้ประหยัดเพราะ “เศรษฐกิจในบ้านคือการรู้จักประหยัด เศรษฐกิจนอกบ้านคือการหาอัฐ”

นอกจากนี้หลัก “อา” ยังหมายถึงการรักษางานของตัว รักษาระดับผลการเรียน การศึกษาของตัวไม่ให้เสื่อม ด้วยการเพิ่มความขยัน เพิ่มสมรรถภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มความรับผิดชอบ เพิ่มความขยันหมั่นเพียร และการวางแผนเพื่อความก้าวหน้า เป็นต้น

๓. “กะ” มาจากคำว่า กัลยาณมิตรตถา แปลว่า ต้องมีเพื่อนดี คือเลือกคบคนดีเป็นเพื่อน คนเราเกิดมาไม่ใช่ว่าจะอยู่คนเดียวได้ตลอดไป ก็ต้องมีการคบค้าสมาคมกับคนอื่น ต้องทำงานร่วมกัน ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันบ้าง ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันก็ต้องคบคนเป็นเพื่อน ต้องมีเพื่อน เพื่อนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อชีวิตมากเหมือนกัน คนที่ได้ดี เจริญก้าวหน้าในการศึกษาเล่าเรียนในชีวิตการทำงานก็เพราะเพื่อนก็มีมากและกลายเป็นคนชั่ว ล้มเหลว สอบตก ถูกไล่ออกจากงานเพราะเพื่อนที่ไม่ค่อยเหมือนกัน การจะคบใครก็ต้องดูให้ดีเหมือนเราจะซื้อข้าวของเครื่องใช้ ดังที่กล่าวว่า “คบคนก็ต้องดูหน้า ซื้อผ้าก็ต้องดูลาย ดูนางดูถึงแม่ยาย”

เพราะฉะนั้น จะคบใครเป็นเพื่อน ก็ต้องดูกันให้ถี่ถ้วนก่อน เพื่อนก็เป็นเสมือนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตเรา ถ้าไปได้เพื่อนที่เป็นนักเลงการพนัน นักเลงสุรา หรือนักเลงผู้หญิง เป็นต้นแล้ว ในที่สุดเพื่อนผู้นั้นก็จะชักจูงเราไปเป็นนักเลงต่างๆ ดังกล่าวไปด้วย ถึงเราจะมิใช่แข่งแข่งไม่คล้อยตามเขาได้ก็ตามแต่ ความเชื่อถือในวงสังคมจะลดลงไป การมีเพื่อนดีก็เหมือนกับผ้าที่ห่อของหอม ที่จริงตัวมันไม่หอม แต่ไปห่อของหอมเข้า ก็ทำให้หอมไปด้วย ส่วนการมีเพื่อนชั่วก็เหมือนกับไปไม่ห่อปลาเน่า ไปไม่ไม่มีปัญหาอะไร แต่ไปห่อปลาเน่าก็เลยเหม็นไปด้วย ไม่เป็นที่ปรารถนาของคนอื่น ข้อนี้อีกฉันใด การคบเพื่อนก็ฉันนั้น คบคนเช่นใด

เป็นเพื่อนก็มักจะเป็นเช่นนั้น ดังที่ว่า “คบคนดีเป็นศรีแก่ตัว คบคนชั่วพาตัวพราลัย” และ “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล”

ในชีวิตการทำงานก็จะมีเพื่อนร่วมงาน ที่บ้านก็จะมีเพื่อนบ้าน เข้าสังคมก็จะมีเพื่อนๆ หรือเพื่อนคนนั้นอาจจะเป็นเพื่อนในหลายสถานที่ก็ได้ จึงต้องระมัดระวังเลือกคบให้ดี ถ้าไม่ดีเขาเป็นคนชั่วแล้ว ก็ควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลทีเดียว เพราะเป็นอันตรายต่อชีวิต เกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน เงินทองของเรามาก เงินทองที่ได้มาจากการขยันทำงานและเก็บหอมรอมริบเอาไว้ นั่น ถ้าคบเพื่อนชั่วแล้ว ก็อาจจะถูกนำเอามาใช้อย่างสุรุ่ยสุร่ายในการกินดื่ม หรือใช้จ่ายไปในทางอบายมุขต่างๆ แม้จะมีเงินมากมายสักเท่าไร หรือเป็นคนร่ำรวยเป็นเศรษฐี หรือมีทรัพย์สินสมบัติมากมายก็ตาม ในไม่ช้าก็จะค่อยๆ หมดไปเพราะมีเพื่อนชั่ว เพราะฉะนั้นหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่สาม คือ กะ ทำนุจึงยิ่งมากกว่า “ต้องมีเพื่อนดี” จะได้เอื้ออำนวยส่งเสริมต่อหลักความสำเร็จข้อที่หนึ่งและสองที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อนที่ดี ถ้าหากหาไม่ได้ก็ไม่เป็นไร ไม่ต้องการปริมาณ แต่ขอให้มีความภาพก็พอ

เพื่อนดีที่เรียกว่า “กัลยาณมิตร” นั้น จะต้องมียุทธลักษณะดังนี้ คือ

๑) มีอุปการคุณ กล่าวคือ เวลาเพื่อนฝูงประมาท ก็ทำหน้าที่ป้องกัน ช่วยป้องกันทรัพย์สินสมบัติของเพื่อนที่มัวเมาประมาท เวลาที่มีภัยอันตรายสามารถเป็นที่พึ่งพำนักได้ เมื่อมีธุระช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

๒) ร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้ กล่าวคือ ไม่ขายความลับของตนแก่เพื่อน ปิดความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่พราย ไม่ละทิ้งในยามตกทุกข์ได้ยาก แม้ชีวิตก็อาจเสียสละให้เพื่อนได้

๓) แนะนำประโยชน์ให้ กล่าวคือ พูดจาแนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว แนะนำให้ประพฤติปฏิบัติความดี ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง บอกวิธีที่จะหาความสุขความสงบอย่างแท้จริงในชีวิตปัจจุบันให้

๔) มีความรักใคร่ กล่าวคือ เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย ได้เลี้ยงคนที่พูดดี เตือนเพื่อน รับรองคนที่สรรเสริญเพื่อน

การจะรู้ว่าใครเป็นเพื่อนดีหรือเพื่อนไม่ดีนั้น ก็คงต้องเอาลักษณะทั้ง ๔ ดังกล่าวมานี้ ไปเป็นแนวในการพิจารณาตัดสิน อาจจะต้องสมบูรณ์ ๑๐๐ % แต่ก็ขอให้ชว้น้อยหน่อย ก็อาจจะช่วยได้ อย่าลืมว่าการจะได้รับความสำเร็จทันตาเห็นในชีวิตปัจจุบัน การมีเพื่อนดีนั้นว่ามีส่วนสำคัญมากดังกล่าวนี้อย่างยิ่ง

๔. “สะ” มาจากคำว่า สมชีวิตา แปลว่า ต้องเลี้ยงชีวิตพอสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้มาเมื่อขยันทำงาน “งานคือเงิน” ตามหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่หนึ่ง รู้จักรักษาเก็บออมตามหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่สอง และมีเพื่อนดีตามหลักความสำเร็จทันตาเห็นที่สามแล้วจะมีความสุขความสำเร็จได้ ก็ต้องรู้จักเลี้ยงชีวิตดังที่เขาว่ากันว่า “ทำมาหาเลี้ยงชีพ” แต่การเลี้ยงชีวิตนั้น ก็ต้องอาศัยการใช้จ่ายเงินที่หาได้มาโดยสุจริต สัมมาชีพจะต้องใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงชีวิตให้พอเหมาะพอสมควรแก่กำลังทรัพย์หาได้ ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ใช้ฟุ่มเฟือยนัก เวลาต้องการอะไร ให้คำนึงถึงกำลังทรัพย์ที่จะซื้อหาได้ ตามความจำเป็นที่บังเกิดขึ้น ถ้ามีน้อยหรือหาได้น้อยก็ควรอดทนของฟุ่มเฟือยต่างๆ จะต้องรู้จักประมาณตน ฐานะของตน กำลังทรัพย์ของตน รู้จักกำหนดรายได้รายจ่ายว่าฝ่ายละเท่าไร เป็นรายวันก็ตาม เป็นรายเดือนก็ตาม เป็นรายปีก็ตาม ใช้จ่ายบริโภคไม่ให้เกินรายได้ ถ้าหาได้มากก็เขยิบการเลี้ยงชีพให้มีความสุขสำราญตามกำลังทรัพย์ แต่ควรแบ่งเก็บไว้เป็นทุนรอนตามส่วน เมื่อมีเหตุฉุกเฉินขึ้น เช่น เจ็บไข้ จะได้ใช้การจร ความรู้จักประมาณเท่านั้นแหละจะทำให้มีความสุขความสำเร็จประโยชน์ได้ แต่ก็มักปรากฏว่า คนโดยมากไม่รู้รู้จัก

ประมาณ มีน้อยแต่พยายามใช้ให้มาก พยายามเอาอย่างคนที่มีเงินมาก เขามีได้ ฉันทก็ควรมีและทำได้เช่นกัน โดยไม่คำนึงถึงอรรถภาพของตนเองเสียก่อน เป็นประเภทที่เรียกว่า “รสนิยมสูง รายได้ต่ำ” บางที่ดูเย็นไม่มีอะไรมาก มีน้ำปลา ๓ ขวด มีส้ม ๒-๓ ลูก เปิดประตูก็กลิ้งลูกกลิ้งๆ อุตสาหไปดาวน์เขามา บางที่ต้องดึงสายไฟออก เสียไปไว้ก็เปลืองไฟ ไม่มีของแพงพอ เพราะความอยากใหญ่แต่กระเป๋าสตางค์ไม่ใหญ่ตาม บางที่เขาต้องมายึดคืนไป เพราะไม่มีความสามารถส่งงวดก็ยิ่งเดือดร้อน ก็ยิ่งจนมากขึ้น อย่างที่เขาว่า “คนจนทำตัวเป็นคนรวย ก็ยิ่งจน” พวกนี้เป็นประเภทที่เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง เห็นเหมืองกว้างจะเอากว้างอย่างเหมือง เห็นโคใหญ่ ตัวเองเป็นอึ่ง ก็พยายามจะแบ่งให้มันโตเท่าโค เดียวก็ท้องแตกตาย เห็นช้างอ้วนพีม้าอาหารกินดี ก็อยากจะทำอ้วนพีม้าเป็นช้าง ทั้งๆ ที่เป็นหมูกี่อ้วนพีม้าอยู่แล้ว

นี่แสดงให้เห็นว่าความเกินตัวของสัตว์และคนมีอยู่ โดยเฉพาะคนแล้ว ยิ่งเกินตัวมาก ความเพียงพอจะไม่ค่อยมี ความอยากความเพียงพอจะไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่เขาว่าสำหรับคนแล้ว เมืองพอไม่มี มีแต่เมืองพล ก็น่าจะจริง การสนองความอยากต่อให้ถูกเขาทั้งลูกกลายเป็นทองทั้งแท่งมันก็ไม่พอ ต่อให้หยดฝนที่ตกลงมาแต่ละหยดกลายเป็นเหรียญ ๕ บาท มันก็ไม่พอ จะต้องขอเขยิบให้เป็นหยด ๒๐ บาท เมื่อได้หยดละ ๒๐ บาท แล้วก็ต้องขอเขยิบขึ้นไปอีกว่า ขอให้กลายเป็นหยดลงมาเป็นใบแดงๆ เมื่อได้ใบแดงๆ แล้ว ก็คงจะเขยิบขึ้นไปเป็นใบสีม่วงคือใบละ ๕๐๐ บาท เป็นเช่นนี้เรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด แม่น้ำที่เรายอมรับว่าไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ตัณหาหรือความอยากของคนเรายังยิ่งกว่าแม่น้ำเสียอีก ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสเอาไว้ว่า “นตถิตถุหาสมา นที แม่น้ำเสมอด้วยตัณหาไม่มี” ชนิดที่ถมเท่าไรไม่รู้จักเต็ม ถ้าตามใจตนเอง ตามใจกิเลส คือตัณหาแล้ว อย่าว่าแต่เงินพัน เงินหมื่นเลย เงินล้านหลายๆ ล้านก็หาสนองกิเลสตัณหาไม่ได้ ไม่รู้จักสิ้นสุด เมื่อรู้ตัวว่าไม่อาจสนองกิเลสได้อย่างแน่นอนเช่นนี้แล้ว ก็ควรจะระงับกิเลสไว้ อย่าพยายามตามใจมันมากนัก ถ้าตามใจมันมากในที่สุด เมื่อไม่พอก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขา พอเงินเดือนออก เจ้าหนี้ก็มาทวงเต็มไปหมด มีตัวอย่างมากมายน่าละอาย จิตก็ต้องกระสับกระส่าย มองหน้าใครไม่ติด เดือดร้อนอยู่ตลอดเวลา แล้วร้อนอะไรจะเท่าเทียมกับ “ร้อนเพราะความเป็นลูกหนี้” พระพุทธองค์ตรัสว่า “การกู้หนี้ยืมสิน เป็นทุกข์ในโลก” ฉะนั้นถ้าขึ้นตามใจกิเลส ก็ย่อมหนีความเดือดร้อนไม่พ้นแน่ เพื่อหลีกเลี่ยงความเดือดร้อนดังกล่าวและเพื่อความสำเร็จในชีวิตประจำวันชนิดทันตาเห็น จะต้องรู้จักประมาณการครองชีพนั่นเอง จงครองชีพให้สมฐานะของตัว อย่าสุรุ่ยสุร่าย แต่จงรู้จักผ่อนปรนเลี้ยงตนให้มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้^{๑๕}

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

๒.๓.๑ ความหมายของการบริหาร

คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์การหรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงานในวงการศึกษาก็การบริหารงานโครงการสุขภาพในสถานศึกษานั้นมิได้มุ่งหวังผลกำไรหรือขาดทุนจึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่

^{๑๕} คุณ โทษณ์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๙-๒๕.

จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของ การบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษา มากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^{๑๖}

ประถม แสงสว่าง ได้ให้ความหมาย การบริหาร เป็นศาสตร์เพราะมีทฤษฎีและหลักการมากมาย ในการบริหารที่นำมาทดลองได้พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผลหรือไม่นั้นเป็นศิลป์ คือผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะการบริหารยังอาจหมายถึงการวางแผน (Planning) การดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วยการทำงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Coordination) และการประเมินผล (Evaluation)^{๑๗}

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลร่วมกันกำหนดขึ้น โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรชนิดต่างๆ อย่างเหมาะสม^{๑๘}

ไพบูลย์ ช่างเรียน ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กระบวนการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๙}

ติน ปรัชญพฤทธิ์ ให้ความหมาย การบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^{๒๐}

^{๑๖} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^{๑๗} ประถม แสงสว่าง, **การบริหารการศึกษาเบื้องต้น (Introduction to Educational Administration)**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๕.

^{๑๘} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓.

^{๑๙} ไพบูลย์ ช่างเรียน, **วัฒนธรรมการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๗.

^{๒๐} ติน ปรัชญพฤทธิ์, **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

บุญทัน ดอกไธสง ให้ความหมาย การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ และการจัดการเพื่อผลกำไรของทุนคนในองค์กร^{๒๑}

จันทราณี สงวนนาม ให้ความหมาย การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการกฎเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคมที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้วการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^{๒๒}

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร ให้ความหมาย การบริหาร คือการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยมีหลักการดังนี้

- ๑) ต้องมีองค์กร (Organization) และองค์กรนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด
- ๒) ต้องมีคนทำงานร่วมกันคนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน
- ๓) ต้องมีทรัพยากรในการบริหารซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน
- ๔) ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๒๓}

บรรจบ เนียมมณี ให้ความหมายว่า การบริหาร คือกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- ๒) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- ๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด
- ๔) วัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ^{๒๔}

^{๒๑} บุญทัน ดอกไธสง, การจัดการองค์กร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๑.

^{๒๒} จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (ม.ป.ท, ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^{๒๓} บรรจบ เนียมมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^{๒๔} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

สรุปว่า การบริหารหมายถึง มีทั้งศาสตร์และศิลป์ ของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรม หรืองานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยนำไปใช้อย่างประหยัดพอเพียง และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๓.๒ ทฤษฎีการบริหาร

ทฤษฎีการบริหารมีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอไว้ดังนี้

ทฤษฎีการบริหารของเทเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการคือ

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริงและในเวลาเดียวกัน การจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคนงานนั้นคนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าวพบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมา และได้เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหา และความสำเร็จของกลุ่มจะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์ ปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้น และมากขึ้นเรื่อยๆ^{๒๕}

ทฤษฎีการบริหารของ เฮนรี ฟาโย (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรม หรืองานรัฐบาลโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการคือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีความกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

^{๒๕} เทเลอร์, อังโน ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗- ๔๘.

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครง
ของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่
จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ
ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี
จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึง
จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมิน
โครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่
เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การ
ไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุก
คนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถ
ประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว^{๒๖}

ทฤษฎีการบริหารของ ลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) ได้เสนอหลักการบริหารระบบ
ราชการที่เรียกว่า POSDCORB Model มีดังนี้

๑. P=Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์การต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นใน
อนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์การและสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความ
รอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒. O=Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการ โดยจัดแบ่ง
ตามความชำนาญเฉพาะอย่างออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงานคุณภาพงาน ขนาดของการ
ควบคุม พิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษาโดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบควบคู่
กันไป

๓. S=Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่ง
ภายในองค์การ โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำงาน
สำเร็จ

๔. D=Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแลสั่งงานผู้ใต้บังคับ
บัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของ
ผู้ใต้บังคับบัญชา

๕. Co=Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่าต่ำกว่า และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับ
ผู้ใต้บังคับบัญชา

^{๒๖} Price Alan, Human Resource Management In a Business Context, 2 edition,
(London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๖. R=Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

๗. B=Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงาน โดยใช้วงจรงบประมาณซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณ การเสนอให้ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้^{๒๗}

เฮนรี ฟาโย (Henri Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้^{๒๘}

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) คนงานควรจะได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวเปออร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของ แวเปออร์ จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) ความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) คำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ควบคุมสองคน ได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก ผู้บริหารที่ไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคต ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน(Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลง จะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง องค์กรจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์กรได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลาง และระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมี

^{๒๗} ศิริวรรณ เสรีรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๘๖.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๘ - ๖๙.

ปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น รู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนก หรือการทำงานข้ามสายนั้น เป็นการสร้างทีมงานข้ามสายซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีม ร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาค คือความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การ ซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้น เป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้น ในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แกพนักงาน โดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่ง และหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน เป็นการชี้วัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะต้องเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่างๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การ ความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุลซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การ กับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กร ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ ความยุติธรรมทั้งพนักงาน และองค์กร รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่ม โดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุน ให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยยึดหลักว่า การจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรม และตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้ง นายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์กรซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีม เป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์กร การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์กร (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์กรถือว่าเป็น ประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์กร ในขณะที่องค์กรยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการ กำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์กร และสมาชิกภายในองค์กร

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กร ที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายใน องค์กร และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภคร่วมมือกัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จ และมีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากมีการติดต่อกัน ระหว่างผู้บริหาร และคนงานโดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญเพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง

ดังนั้นบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในเรื่องความหมายและทฤษฎีการบริหารองค์กร เพื่อที่จะนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้งานให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาเรื่องของทฤษฎี และหลักการการบริหารนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

ตามนโยบายของรัฐบาลได้ตระหนักในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาของชาวชนบทให้มี คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยยึดยุทธวิธีที่สำคัญคือ การให้ความสำคัญกับประชาชนในท้องถิ่นระดับพื้นฐานโดยเน้น การพัฒนา ๓ เรื่องคือ เน้นพัฒนาคน (Human Development) เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) และเน้นการเริ่มต้นที่ต้องการให้เป็นผู้กำหนดการพัฒนาตนเองของประชาชน ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ

๒.๔.๑ ความหมายและลักษณะชุมชน

ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัวยุคใหม่ หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกัน สัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร และ

เรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพัน เอื้ออาทรกันภายใต้บรรทัดฐาน และวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน^{๒๙} มีความรู้สึกและความสัมพันธ์ซึ่งไม่สามารถกำหนดทางภูมิศาสตร์ หรือกฎเกณฑ์อย่างเป็นทางการ แต่เป็นสิ่งที่ ประชาชนรู้สึกว่าเป็นสมาชิกอยู่ เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคน ชุมชนอาจจะมีความใหญ่หรือเล็ก อาจเปลี่ยนแปลงตามกาล อาจจะเข้มแข็ง หรือเสื่อมสลายลงก็ได้ แต่ละชุมชนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความเท่าเทียม และแตกต่างกันไปบ้าง บางชุมชนใช้หลักฉันทาคติ บางชุมชนใช้แนวทางอื่น บางชุมชนถูกรวบจำโดยผู้มีอิทธิพล บางชุมชนก็ปลอดอิทธิพล

สรุป คือ ชุมชนมีความหลากหลายสูงกว่าที่จะพรรณนาแบบเหมารวมได้^{๓๐} การนำคำว่าชุมชน มาใช้ในประเทศไทย เป็นอิทธิพลทางความคิด การพัฒนาของประเทศตะวันตกที่เผยแพร่แนวคิดการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตามแนวคิดการพัฒนาดังกล่าว มิได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน รัฐ ระบบทุน และโครงสร้างอำนาจ ตลอดจนผลประโยชน์ในชุมชน นำไปสู่ปัญหาความอ่อนแอของชุมชน ที่มีเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งเมื่อมีการดำเนินงานพัฒนาชนบทโดยองค์กรพัฒนาเอกชนเมื่อ ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งมีแนวทางสำคัญในการปฏิบัติงานที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของทุกฝ่าย ทำให้ชุมชนได้รับการตีความหมายใหม่มิใช่ของพลังสร้างสรรค์ และทุนทางสังคมอยู่ด้วย

ชุมชนเข้มแข็ง (Civic Community) หมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคล ที่อยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณหนึ่ง ได้ทำการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ได้ร่วมกันบริหารจัดการชุมชน ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้ประโยชน์โดยรวมต่อชุมชน เป็นผลให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ หรือลดการพึ่งพิงจากภายนอก

องค์กรชุมชนเข้มแข็ง (Civic Community Organization) หมายถึงกลุ่ม องค์กรหน่วยงานที่ชุมชนได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และมีจุดหมายเพื่อประโยชน์ของสมาชิก หรือชุมชนโดยรวม ทั้งนี้ อาจจะเป็นองค์กรที่จดทะเบียนตามกฎหมายหรือไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย^{๓๑}

ชุมชนเข้มแข็ง คือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีต่อชุมชน ทุกคนใฝ่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเองให้มีพลังความคิด พลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองได้ในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากร แก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุข เพราะในชุมชนมีคุณธรรมนำชีวิต

ลักษณะของชุมชน มีดังนี้

๑) เป็นชุมชนแห่งเรียนรู้ (Learning Organization) คือ เป็นชุมชนที่ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา รู้ข่าวคราวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้บางด้านที่จำเป็น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการเมือง การปกครอง ให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการ

^{๒๙} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒.

^{๓๐} สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, **รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๕.

^{๓๑} มูลนิธิพัฒนาไท, **โครงการสร้างสรรค์พลังแผ่นดิน กรณีศึกษาเกษตรกรรมยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒.

ปฏิบัติ การลงมือทำ การร่วมมือทำเป็นกลุ่ม เป็นความจริง ผลการเรียนรู้จะเป็นพลังปัญญา พัฒนาชุมชนของตนได้

๒) เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง (Community Management) คือ สามารถดำเนินการในสิ่งเหล่านี้ได้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) คือ การเตรียมการเพื่อการดำเนินการตามแผนข้อแรก เตรียมคน เตรียมวัตถุ เตรียมเงิน ฯลฯ ลงมือดำเนินการตามแผน (Implementing) คือ การเอาแผนเอาโครงการมาวางแล้วปฏิบัติตามขั้นตอนจนกว่าจะเสร็จงาน การประเมินผล (Evaluating) สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามแผน คือ การกำกับงาน (Monitoring) เพื่อให้แน่ใจว่า งานเริ่มดำเนินการตามเป้าหมาย หรือมีปัญหาอย่างไรบ้าง ควรแก้ไขอย่างไร และเมื่องานสำเร็จแล้วควรมีการประเมินผลงานอีกครั้ง

๓) เป็นชุมชนที่มีวิญญาณ (Spirituality) ซึ่งการมีจิตวิญญาณนี้ อาจแสดงได้หลายอย่าง เช่น การมีสมาชิกที่มีความผูกพันรักต่อกับชุมชน รู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนมีผลประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตร่วมกันกับชุมชน หลายๆ สิ่งนี้ทำให้ชุมชนมีชีวิตจิตใจ พร้อมที่จะเจริญเติบโต หรือเสื่อมสลายตามสภาพสิ่งแวดล้อม และร่างกายได้

๔) เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) คือ คนในชุมชนมีความสันติสุข มีคุณธรรม มีคุณภาพ สันติภาพ เป็นผลของหลายเหตุ เช่น คนในชุมชนมีความสุข มีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประสงค์รู้จักสามัคคี รู้จักการจัดการชุมชน มีผู้นำ คือ มีพลังในการวางแผนเพื่อชุมชน

๕) การเพิ่มศักยภาพของชุมชน คือการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ที่สามารถกำหนดทิศทาง คุณค่า วิธีการดำเนินชีวิตที่พอเพียง และมีเอกลักษณ์ของตนเอง ในขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวรับรู้เท่าทันกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ภายนอกชุมชนที่เปลี่ยนไป

๖) กระบวนการในการเพิ่มศักยภาพชุมชน ประกอบด้วย การให้องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง มีเครือข่ายเชื่อมโยงกันเพื่อเกื้อกูลส่งเสริมประชาสังคม และความเข้มแข็งของชุมชน การดำรงรักษาแบบแผน ความคิด คุณค่าจิตสำนึกที่ดีงามของชุมชน การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายขององค์กร หน่วยงานภายนอก^{๓๒}

๒.๔.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รัฐบาลควรส่งเสริมแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างจริงจัง ภายใต้งบประมาณอันจำกัด ไม่ควรรับภาระอะไรที่ทำให้สิ้นเปลือง แต่ควรส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มท้องถิ่น กลุ่มอาชีพต่างๆ ที่เข้มแข็ง ทำงานพหุภาคีกับภาคเอกชน และองค์กรเอกชนให้สามารถขยายงานรองรับคนว่างงานที่กลับจากเมือง จัดปัญหาอุปสรรคทางการตลาด ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ไม่เอื้อต่อการทำงานของประชาชน และใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง^{๓๓}

^{๓๒} อีระพงษ์ แก้วหาญ, กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, ๒๕๔๓), หน้า ๖๒-๖๓.

^{๓๓} ไสภณ สุภาพงษ์, แนวคิดจากการระดมความคิดผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้านในการพัฒนาชุมชน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ แผนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔.

เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ การพัฒนาต้องมีความสัมพันธ์กัน ชุมชนต้องมีการรวมกลุ่มกันในการทำงานเพื่อดำรงชีวิตแนวสัมมาชีพ เช่น มีการปลูกพืชต่างๆ หรือทำการปศุสัตว์ ทำกิจกรรมการผลิตนอกการเกษตร เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนั้น ต้องส่งเสริมให้มีการบูรณะโบราณสถานในพื้นที่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีนักวิชาการให้ความรู้ แปรูปผลิตผลทางการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการบริการต่างๆ เพื่อให้เกิดการอยู่ดี เพื่อความพึงพอใจ คุ่มค่า มีกำไรคุ้มกับการลงทุน ด้วยกิจกรรมดังกล่าวนี้ จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน^{๓๔} ตามแนวคิดอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

ประการที่ ๑ ระบบรัฐชาติที่มีรัฐเป็นศูนย์กลาง มีการรวมตัวกันขึ้นมาของชุมชนหมู่บ้านที่ปกครองตัวเอง ที่สามารถพึ่งตนเอง และสามารถดำรงอยู่ได้โดยการผลิตภายในชุมชน

ประการที่ ๒ อำนาจสูงสุดทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งอำนาจในการตัดสินใจที่ จะค้าขายกับภายนอกจะต้องขึ้นอยู่กับกรรมการหมู่บ้าน

ประการที่ ๓ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องถูกบริโภคภายในก่อน การค้าระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่างหมู่บ้านกับเมืองควรจะอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก หากสินค้าและบริการประเภทใดทำในหมู่บ้านก็ไม่ควรจะส่งเข้ามาจากที่อื่น

ประการที่ ๔ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวข้างต้น หมู่บ้านทุกแห่งต้องมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ทุกหมู่บ้านควรมีอาชีพที่หลากหลาย ตั้งแต่ชาวนา ชาวไร่ พ่อค้า คนทำรองเท้า ช่างฝีมือ ครู เจ้าของแบงก์ ศิลปิน พระ ช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือพูดอีกอย่างหนึ่งคือ แต่ละหมู่บ้านจะกลายเป็นหน่วยเล็กๆ ที่มีวิถีชีวิตของตัวเอง และมีเครือข่ายเชื่อมสัมพันธ์กับหน่วยอื่นๆ อย่างหลวมๆ เท่านั้น

ประการที่ ๕ หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านควรจะวางอยู่บนจิตวิญญาณของความเป็นหมู่บ้าน ไม่ใช่จิตวิญญาณแห่งความเป็นปัจเจก ที่มุ่งจะแข่งขันเอาชนะกัน จิตวิญญาณที่สำคัญคือ ต้องยกย่องการทำงานด้วยมือ ถือการทำงานด้วยมือมีค่ายิ่งกว่าการทำงานด้วยเครื่องจักร เพราะการทำงานด้วยมือก่อให้เกิดจิตวิญญาณที่สงบ มีสมาธิ และก่อให้เกิดความรู้สึกชื่นชม หรือความสุขต่อผลงานตัวเอง^{๓๕}

การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน และมีความเป็นอยู่ดีมีสุขของคนไทย และสร้างค่านิยมร่วมให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็น และปรับเปลี่ยนกระบวนความคิด ทิศนคติ และกระบวนการทำงานโดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาแนวทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ ที่มุ่งประสิทธิภาพและคุณภาพ ก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพใน ๓ ด้าน คือ

^{๓๔} มงคล ด้านธานินทร์, เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบหลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : บุญนัฐพรรณ ๑๙๙๙, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙-๑๑๑.

^{๓๕} ยุค ศรีอารียะ, แนวคิดสวเทศี : ที่มาของชุมชนาริปไตย, (กรุงเทพมหานคร : บุญนัฐพรรณ ๑๙๙๙, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙-๑๑๑.

๑) สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็ง และแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใสเป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

๒) สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง สามารถลงทุนทางปัญญา รักษา และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

๓) สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และคุณค่าเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีจารีตประเพณีที่ดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติ และท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

ในการพัฒนาประเทศยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางอันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณธรรมและยั่งยืน

๒.๔.๓ แนวทางการพัฒนาชุมชนคุณภาพ

สังคมคุณภาพ ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้ มีองค์ประกอบ ดังนี้

๑) คนไทยทุกคนมีโอกาส และความเสมอภาคที่จะต้องพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดี ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถคิดเอง พึ่งตนเองมากขึ้น

๒) คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม มีสภาพแวดล้อมดี มีเมือง และชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

๓) เศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง และแข่งขัน เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีสมรรถนะ และขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ มีการกระจายรายได้ กระจายผลการพัฒนาอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม พร้อมก้าวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่อย่างรู้เท่าทัน

๔) ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย มีเสรีภาพ และเสถียรภาพ นักการเมืองมีคุณภาพ คุณธรรม มีกระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชน และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย^{๓๖}

๒.๔.๔ องค์ประกอบของชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้

ชุมชนชนบทที่จะพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจจะต้องมีองค์ประกอบในด้านต่างๆ ทั้งด้านธรรมะ ด้านการผลิต สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนที่จะพึ่งตนเองได้ ต้องประกอบด้วยองค์ ๕ อย่าง หรือที่เรียกว่าเบญจขันธ์ของชุมชน มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนี้

^{๓๖} ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ธนวัชรการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๙.

๑) จิตใจที่มีธรรมะ มีความขยันหมั่นเพียร ไม่กลัวลำบาก ไม่โลภมาก มีสันโดษธรรม ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จะกำหนดแบบแผนการผลิต และทำให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ

๒) แบบแผนการผลิต เป็นแบบผลิตเพื่อตนเองใช้เองทำให้ต้องทำหลายอย่าง เป็นเกษตรกรรมผสมผสาน ซึ่งทำให้มีกินมีใช้ครบและธรรมชาติแวดล้อมมีความสมดุล

๓) ความสมดุลของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เกิดขึ้นเพราะแบบแผนการผลิตที่คำนึงถึงความสมดุลของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งขึ้นกับจิตใจมนุษย์ที่ไม่โลภมาก และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

๔) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การผลิตเพื่อตนเองใช้เอง ความสมดุลของธรรมชาติแวดล้อมกับพฤติกรรมไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้เศรษฐกิจได้สมดุล พอกินพอใช้ ไม่ขาดทุนไม่เป็นหนี้สิน จึงมีชีวิตที่สงบ มีเวลา และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๕) ชีวิตชุมชน มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใกล้ชิด มีอาหารการกินเหลือเฟือ มีเวลาที่จะช่วยเหลือ สันติกัน จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น คือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสถาบันครอบครัวที่มั่นคง มีการนับถือผู้สูงอายุ มีวัดเป็นสถาบันของชุมชนที่ช่วยพัฒนาจิตใจ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ทางสาธารณสุข ทางศิลปวัฒนธรรม เป็นสถานสังคมสงเคราะห์ และเป็นองค์ความรู้ให้เกิดเป็นความสมดุลทางเศรษฐกิจ^{๓๗}

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของชุมชนที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย มีบุคคลหลากหลายรวมตัวกัน มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยผลประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเองรักและเอื้ออาทรต่อกันและมีความรักชุมชน มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการบริหารงานกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย

๒.๕ แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีส่วนสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการปกครอง การบริหารงานซึ่งจะสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ดังนี้

๒.๕.๑ ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้น ต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือสำนวน และรายละเอียดปลีกย่อย พิจารณาได้ดังนี้

ซูวงศ์ ฉายะบุตร ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น

^{๓๗} ประเวศ วะสี, พุทธเกษตรกรรมกับคานาสีของสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๙), หน้า ๓๓-๓๕.

ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่น แล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน”^{๓๘}

ชูศักดิ์ เทียงตรง ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น คือ “การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจ หน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย”^{๓๙}

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร ได้ให้นิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้ง และควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง”^{๔๐}

ลิขิต ธีระเวคิน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำลงมาจากชาติ หรือระดับมลรัฐและรัฐ (ในกรณีที่ประเทศเป็นสหพันธรัฐหรือรัฐรวม) ซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมาย และมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจกรรมในท้องถิ่นโดยตนเอง รวมทั้งอำนาจเก็บภาษี หรือการให้แรงงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าวนี้อาจได้รับการเลือกตั้ง หรือจากการจัดสรร (แต่งตั้ง) ขึ้นมาโดยท้องถิ่นก็ได้” โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า “การปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นการปกครองของตนเองของชุมชนแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีองค์การเกิดขึ้นทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารงานคลัง มีอำนาจในการวินิจัยตัดสินใจ และมีสภาของท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญขององค์กรนั้น”^{๔๑}

ธเนศวร์ เจริญเมือง ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า “เป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับอำนาจโดยอิสระ ซึ่งความรับผิดชอบตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลางแต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป”^{๔๒}

วิญญู อังคนารักษ์ ได้ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปแบบลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมี

^{๓๘} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

^{๓๙} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๙.

^{๔๐} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๔๑} ลิขิต ธีระเวคิน, การเมืองการปกครองไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕๕.

^{๔๒} ธเนศวร์ เจริญเมือง, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ๑๗๙ การพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๖๒.

โอกาสปกครอง และบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่น นั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร”^{๔๓}

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ ได้ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบอบการปกครองที่เป็นผลเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และในนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้ง และควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้”^{๔๔}

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า “หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครอง และบริหารท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยให้เหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น ย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นโดยมีงบประมาณเป็นของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร”^{๔๕}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้นิยามว่า “การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น การบริหารงานของท้องถิ่นที่มีองค์การมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐ หาได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น”^{๔๖}

เดเนียล วิท (Daniel. Wit) ได้ให้นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือบางส่วน ในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาอยู่ที่ประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน”^{๔๗}

^{๔๓} วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๙), หน้า ๔.

^{๔๔} วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์, การเมืองการปกครองไทยภาควิชาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๔๑๕.

^{๔๕} สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและเมืองพัทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง, ๒๕๓๔), หน้า ๕๒.

^{๔๖} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓.

^{๔๗} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒.

เดวิด เบสนิค (David Bresnick) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยอิสระ มีอำนาจ และมีความรับผิดชอบที่สามารถใช้ได้ ปลอดภัยจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค แต่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ใช่รัฐธรรมนูญ”^{๔๘}

แฮริส จี. มอนตาญ (Haris G. Montagu) ได้ให้นิยามว่า หมายถึง “การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นอิสระใหม่แต่อย่างใด”^{๔๙}

โจน เจ. คลาร์ก (John J. Clarke) ได้ให้นิยามว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวจัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาล”^{๕๐}

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้อธิบายว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดที่มีองค์การเกิดขึ้นทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจ และสภาของท้องถิ่นเป็นองค์การสำคัญขององค์กรนี้”^{๕๑}

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศที่รัฐจัดตั้งขึ้น โดยมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่ต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และองค์กรที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง”^{๕๒}

สรุป การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองรูปแบบหนึ่งในระดับท้องถิ่นซึ่งรัฐบาลกระจายอำนาจ และหน้าที่บางประการให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ โดยมีพื้นที่เป็นของตนเอง มีประชากร และรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีอิสระในการปกครองตนเอง ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในเสนอ ตัดสินใจ ตรวจสอบ การบริหารงาน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนได้ หรือการมีส่วนร่วมในการบริหาร และปกครองตนเองโดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้การบริหารงานยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

^{๔๘} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, **การปกครองท้องถิ่นไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑.

^{๔๙} วิพุธ บุญประสาธ, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนสำนักงานอัยการจังหวัดสุพรรณบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙), หน้า ๒๔.

^{๕๐} Jon J. Clarke, **Outline of Local Government of the United Kingdom**, (London : Sir Issac Pitman and Son Ltd, 1957), p. 87 - 89.

^{๕๑} วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์, **เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น**, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔.

^{๕๒} William A. Robson, “**Local Government**” in **Encyclopedia of Social Science**, (New York : McMillan, 1953), p. 574.

๒.๕.๒ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงิน งบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นทั้งการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรื้อบริการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างใดอาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริง และล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

๓. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้น จึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

๔. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนไปโดยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี^{๕๓}

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ก็เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นยังเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนโดยตรง

๒.๕.๓ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

^{๕๓} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๘.

อรรถัย กักพล ได้กล่าวว่า “องค์การปกครองท้องถิ่น ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชน ที่มาจากหลักการกระจายอำนาจภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการที่ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้นั้นต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย ๕ ประการคือ

๑. มีการกำหนดพื้นที่ หรือชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน
๒. มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากประชาชน โดยมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารในเขตความรับผิดชอบ
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปกครองตนเองของการปกครองท้องถิ่น

๔. มีการโอนอำนาจหน้าที่หลากหลาย และยืดหยุ่น เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

๕. มีความอิสระในการบริหาร โดยมีฐานะทางกฎหมาย มีอำนาจในการหารายได้ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายมีแหล่งรายได้และบุคลากร”^{๕๔}

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวว่า “ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์ประกอบ ๘ ประการคือ

๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่ จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการ และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ ๔๐,๐๐๐ คนแต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

๓. การกระจายอำนาจ และหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากนัก ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง และการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

๔. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

^{๕๔} อรรถัย กักพล, **นิติเศรษฐบุต** : ๖๐ปีปริติยาคารย พิมพ์เพื่อเป็นเกียรติแก่รองศาสตราจารย์นิติเศรษฐบุต เนื่องในโอกาสอายุครบ๖๐ปี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘๗.

๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การ หรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

๗. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

๘. การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์ และความมั่นคงของรัฐ และประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่าเมื่ออิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่”^{๕๕}

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่หรือชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบชัดเจน สมาชิกและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมีงบประมาณเป็นของตนเองและอยู่ในการกำกับดูแลจากส่วนกลาง

๒.๕.๔ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม ได้กล่าวว่า “ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยเนื่องจาก

๑. องค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

๓. การปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเริ่มทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ้งแจ่มแจ้งทางการเมือง (Political Maturity) กล่าวคือประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจการบริหารการเมืองท้องถิ่น รู้การแข่งขันกันตามวิถีทางการเมืองในที่สุด

๔. การปกครองท้องถิ่น อาจจะต้องทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ใกล้ตัว และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมี

^{๕๕} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, หน้า ๒๒.

กิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะส่งผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพัน พร้อมเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่น เป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น”^{๕๖}

ชวรงค์ ฉายะบุตร ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นว่า “แนวคิดในการปกครองท้องถิ่นยึดตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยได้สรุปไว้ดังนี้

๑. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึว่าตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่น จะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิ และหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

๒. การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการแค่ครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิธีการประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำที่สุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดอันหนึ่งก็คือ การขาดรากฐานในท้องถิ่น

๓. การปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการดังนี้

๑) ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

^{๕๖} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต, หน้า ๑๕ - ๑๗.

๒) รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหา หรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่นโดยรูปแบบที่เหมือนกัน ย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุดท้องถิ่น ย่อมรู้ปัญหา และเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

๓) กิจกรรมบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ดังนั้นหากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น

การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนร่วมความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลงความคล่องตัวการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

๔. การปกครองท้องถิ่น สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการ หรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลา และค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

๕. การปกครองท้องถิ่น จะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การที่จะได้รับเลือกตั้งย่อมต้องการการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทยผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียงล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

๖. การปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิбы่นยัดใส่หรือกึ่งหยิбы่นใส่” เกิดความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาชนบทแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบ

ประชาธิปไตย ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง”^{๕๗}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ถือว่าเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การปกครองตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนในพื้นที่จะรู้ปัญหาของตนเองดี แก้ไขได้ตรงจุด ช่วยแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง และจะเป็นองค์กรที่สร้างผู้นำในทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นไป

๒.๕.๕ หน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวว่า “เมื่อรัฐบาลได้กระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นก็มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการแก่ประชาชน และท้องถิ่น ทั้งนี้หลักการที่จะกำหนดว่าหน้าที่ใดควรให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการ โดยให้ข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

๑. การพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ เพราะในท้องถิ่นหลายแห่งยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ไม่สามารถดำเนินงานตามหน้าที่รับผิดชอบที่กว้างขวางเกินกำลังของตนได้

๒. การพิจารณาถึงกำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เพราะกำลังคน และเครื่องมือใช้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นให้ได้ทั่วถึง

๓. หน้าที่รับผิดชอบของท้องถิ่น ควรที่จะเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากกิจการนั้นเกินกว่าภาระ หรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ ก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรืองานทะเบียนที่ดินที่สาธารณะ เป็นต้น”^{๕๘}

การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการที่อยู่ในบางประเทศมีข้อพิจารณาดังนี้

๑) เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น พืชไรด์ท้องถิ่น โบราณสถานของท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่นๆ นอกจากนั้นในด้านการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของตนในท้องถิ่น หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สะพานคนเดินข้ามสวนสาธารณะ สวนหย่อม การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น งานเหล่านี้เป็นงานที่เกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องถิ่นที่จะมารับบริการ จึงควรที่จะเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ

๒) งานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัยรักษาความปลอดภัย (Protective Service) ได้แก่ งานตำรวจ งานดับเพลิง เป็นต้น

^{๕๗} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐.

^{๕๘} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๑๐.

๓) งานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม (Social Welfare Service) งานด้านนี้เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับคนในท้องถิ่นเป็นอันมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีขึ้น หรือต้องรับผิดชอบร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหา เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการทางสาธารณสุขในท้องถิ่น เพื่อบริการประชาชน การจัดให้มีศูนย์เยาวชน การจัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็ก และคนชรา คนพิการ รวมทั้งงานที่ให้ความบันเทิงกับประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสวนสาธารณะสำหรับประชาชน หรือจัดห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๔) งานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ของท้องถิ่น (The Trading or Commercial Service) งานประเภทนี้ถือเป็นกิจการที่บริการให้ประชาชน ซึ่งหากปล่อยให้เอกชนเข้าดำเนินการอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงต้องรับมาดำเนินการเอง กิจการเหล่านี้ได้แก่การจัดตั้งสถานธนาถนาบาล หรือโรงจำนำ การจัดตลาด การจัดบริการเดินรถ เป็นต้น และงานต่างๆ นี่เป็นงานที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชนได้

ลักษณะการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรับไปดำเนินการนั้นกระทำได้ ๒ ลักษณะ

๑) บัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติ อันเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือความคล้ายคลึงกัน เช่น การบัญญัติหน้าที่ของเทศบาลในพระราชบัญญัติเทศบาลที่กำหนดให้เทศบาลทุกเทศบาลมีหน้าที่ ซึ่งแบ่งออกเป็นหน้าที่บังคับให้กระทำ และหน้าที่ให้เลือกกระทำได้

๒) บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะเจาะจงแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในลักษณะนี้รัฐบาลจะตรากฎหมาย หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบขึ้นมาพร้อมๆ กับกฎหมายนั้น เช่น การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน^{๕๙}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น จะยึดหลักการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการบริหารการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของคนในท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒.๖ ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลนาเยีย

๑) ประวัติความเป็นมาและอาณาเขต

เทศบาลตำบลนาเยีย ก่อนนั้นเป็นสุขาภิบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งขึ้นตรงกับอำเภอเดชอุดมและต่อมาเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ตำบลนาเยีย ได้รับการจัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็น กิ่งอำเภอนาเยีย และมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลนาเยีย เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีพื้นที่ ๖.๙๕ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนาเยีย ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๘ ห่างจากอำเภอ

^{๕๙} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า๑๗ - ๑๘.

เดซอคมประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดอุบลราชธานีประมาณ ๓๕ กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ และทิศตะวันออก ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ตรงกับกึ่งกลางลำโดมใหญ่ บรรจบกับแนวริมห้วยนาฝั่งทิศตะวันตก

ทิศใต้ และทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๒ เป็นเส้นเลียบริมห้วยไผ่ ฝั่งใต้ ฝั่งตะวันออก และตะวันตก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๒๑๓ นาสง – นาเยีย และห้วยนา ถึงหลักที่ ๓ ซึ่งตั้งอยู่ริมห้วยนา ฝั่งทิศตะวันตก ตรงจุดที่แนวริมห้วยไผ่ฝั่งทิศตะวันตกบรรจบกับริมห้วยนา ฝั่งทิศตะวันตกจากหลักเขตที่ ๓ เป็นเส้นเลียบริมห้วยนาไปทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านถนนไปบ้านนาดีบรรจบหลักเขตที่ ๑

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ และเป็นคลื่นลอนลาด มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ ลำโดมใหญ่ ห้วยนา ห้วยไผ่ และลำห้วยสะเดาะ พื้นที่เป็นดินร่วนปนทราย คุณภาพดินส่วนมากเหมาะสำหรับการทำการเกษตรกรรม

๓) ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไปแบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว ฤดูร้อน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม - กันยายน ของทุกปี ช่วงที่ฝนตกชุกที่สุดระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน ฤดูร้อนแห้งแล้งที่สุดระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน ฤดูหนาวหนาวที่สุดระหว่างเดือน ธันวาคม - มกราคม ของทุกปี

๔) การเมืองการปกครอง

เทศบาลตำบลนาเยียประกอบไปด้วย ๕ หมู่บ้าน พื้นที่บางส่วนของตำบลนาเยียมีหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่บ้านที่ ๑ ตำบลนาเยีย (บางส่วน)

หมู่บ้านที่ ๒ ตำบลนาเยีย (บางส่วน)

หมู่บ้านที่ ๓ ตำบลนาเยีย (บางส่วน)

หมู่บ้านที่ ๔ ตำบลนาเยีย (บางส่วน)

หมู่บ้านที่ ๘ ตำบลนาเยีย (บางส่วน)

ในพื้นที่เขตการปกครองของเทศบาลมี ๕ หมู่บ้านนั้นจะมี ๑๒ ชุมชนซึ่งมีจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรดังนี้

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
หมู่ที่ ๑	๒๕๓	๑,๑๓๑
หมู่ที่ ๒	๔๔๐	๒,๑๑๐
หมู่ที่ ๓	๔๔๙	๑,๗๙๐
หมู่ที่ ๔	๒๒๐	๙๑๒
หมู่ที่ ๘	๒๕๐	๗๔๗
รวม จำนวน ๕ หมู่บ้าน	๑,๖๑๒ ครัวเรือน	๖,๖๙๐ คน

๕) สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลตำบลนาเยี่ย

ชุมชนเทศบาลตำบลนาเยี่ย มีสภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในฐานะเกณฑ์เฉลี่ยปานกลาง ถึงต่ำ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม คือ การทำนา ทำสวน ทำไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว มันสำปะหลัง ปอแก้ว และแตงโม นอกนั้นมีการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นการเลี้ยงควบคู่ไปกับการใช้งาน สัตว์ที่นิยมเลี้ยงมากได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่ ส่วนอาชีพทางด้านอุตสาหกรรมจะเป็นประเภท อุตสาหกรรมบริการ เช่น ซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วชุมชน ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ซึ่งได้แก่ โรงสีข้าว จำนวน ๕ แห่ง การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับต่ำ สัดส่วนแรงงานส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตรกรรมซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับเศรษฐกิจในด้านต่างๆ มีดังนี้

๑) การเกษตรกรรมเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกทำนา ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ จำนวนประชากรในเขตเทศบาลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน ๒,๑๐๖ คน ประมาณร้อยละ ๗๐ ของประชากรทั้งหมด อัตราค่าจ้างแรงงาน/คน/วัน ของปีที่แล้วเฉลี่ย ๑๖๑ บาท

๒) การอุตสาหกรรม การใช้พื้นที่ประเภทอุตสาหกรรมมีไม่มากนัก เนื่องจากเป็นเทศบาลขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะมีแค่โรงสีข้าวขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๕ แห่ง

๓) การพาณิชย์ การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์จะเป็นบริเวณตลาดสดเทศบาล ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนเฉพาะในช่วงเช้าเท่านั้น ซึ่งประชาชนในเขตเทศบาลจะออกมาทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในช่วงเวลา ๐๔.๐๐ น. - ๐๘.๐๐ น. รายได้จากค่าธรรมเนียมตลาดรวมทั้งสิ้น ๑๔๒,๐๔๐ บาท/ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๕๒)

๔) การบริการการศึกษาในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๑ แห่ง คือ โรงเรียนนาเยี่ยศึกษารัชมังคลาภิเษก และโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน ๒ แห่ง คือ โรงเรียนชุมชนบ้านนาเยี่ย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล จำนวน ๑ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็ก (กรมศาสนา) จำนวน ๑ แห่ง ประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านนาเยี่ย

๕) การสาธารณสุขมีหน่วยให้บริการสาธารณสุข คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัยบ้านนาเยี่ย จำนวน ๑ แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลตำบลนาเยี่ย ๑ แห่งสถานพยาบาล จำนวน ๔ แห่ง ซึ่งสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ในระดับหนึ่ง

๖) ตลาดสดเทศบาลมีอยู่จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ ๒ ประชาชนจะทำการซื้อขายกันเฉพาะเวลาช่วงเช้า เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. - ๐๘.๐๐ น. และตลาดนัดทุกวัน อังคาร ตอนเช้า วันศุกร์ วันอาทิตย์ตอนเย็น

๗) โรงฆ่าสัตว์ เทศบาลตำบลนาเยี่ยมีโรงฆ่าสัตว์จำนวน ๑ แห่งตั้งอยู่บริเวณหมู่ ๒ โดยเทศบาลดำเนินการเอง

๘) การกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลมีที่ดินสำหรับเป็นที่ทิ้งขยะ จำนวน ๑ แห่ง เนื้อที่ประมาณ ๘๗ ไร่ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล มีรถยนต์เก็บขยะจำนวน ๒ คัน เก็บขยะได้วันละ ๒ เที่ยวต่อวัน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ๒ เส้นทาง มีถังรองรับขยะจำนวน ๑,๐๒๐ ใบ อัตราค่าจ้างพนักงานเก็บขยะจำนวน ๔ คน

๙) ระบบระบายน้ำ ปัจจุบันปัญหาเรื่องของระบบระบายน้ำเป็นปัญหาหนึ่งที่เทศบาล ได้พิจารณาดำเนินการแก้ไข เพื่อหาทางระบายน้ำไปที่อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ซึ่งอาจจะทำให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในอนาคตข้างหน้า โดยในโอกาสต่อไปเทศบาลจะต้องใช้ลำน้ำโดมเป็นแหล่งน้ำใช้ทำน้ำประปาสำหรับจ่ายให้แก่ประชาชนเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อไป

๑๐) การป้องกันอัคคีภัย เทศบาลมีรถยนต์ดับเพลิง จำนวน ๒ คัน เคมีดับเพลิง จำนวน ๒๐ ชุด มีอัตราการล้าง จำนวน ๖ นาย กำหนดจุดดับเพลิง จำนวน ๑ จุด คือ บริเวณสำนักงานเทศบาลตำบลนาเยีย ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันทั่วทั้งพื้นที่ในเขตเทศบาลและบริเวณอำเภอใกล้เคียง

๖) โครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลนาเยีย

๑) การคมนาคม ติดต่อกับอำเภอเดชอุดมโดยทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๒๑๓ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ ระยะทางทั้งหมดประมาณ ๓๔ กิโลเมตร ใช้ได้ทุกฤดูกาล การบริการรถยนต์โดยสารและยานพาหนะอื่น ๆ มีรถยนต์โดยสารประจำหมู่บ้านวิ่งรับผู้โดยสารเป็นประจำทุกวัน ทั้งเป็นรถประจำหมู่บ้านและรถของหมู่บ้านอื่นที่ผ่านเส้นทางในเขตเทศบาล จำนวนรถสองแถว ๑ สาย จำนวน ๒ คัน

เมื่อเทศบาลได้รับการจัดตั้ง ได้เร่งรัดพัฒนาการคมนาคม เช่น ลำดับแรก ถนนในเขตเทศบาลเป็นส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยถนนลูกรังประมาณ ๑๕% ถนนลาดยาง ๕% ถนนคอนกรีต ๘๐% ซึ่งเทศบาลจะต้องดำเนินการปรับปรุงต่อไป เนื่องจากในช่วงฤดูฝนเกิดน้ำท่วมขังทำให้ถนนหลายสายชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอยู่เนืองๆ

๒) การไฟฟ้า กิจการไฟฟ้าอยู่ในความควบคุมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะบริเวณถนนสายต่างๆ รวมทั้งสถานที่ราชการเพื่อให้เกิดแสงสว่างในเขตเทศบาล และยังเป็นการลดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นบนท้องถนนด้วย ซึ่งจำนวนหลังคาเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ ๑,๕๙๖ หลังคาเรือน ในช่วงระยะที่ผ่านมาเทศบาลได้ดำเนินการขยายเขตจำหน่ายไฟฟ้าสาธารณะเพิ่มขึ้นทุกปี เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ตามงบประมาณ และรายได้ของเทศบาล ซึ่งยังมีประชาชนในเขตเทศบาลอีกมากที่ยังไม่มีไฟฟ้าสาธารณะใช้ นับเป็นปัญหาสำคัญที่เทศบาลจะต้องดำเนินการแก้ไข เพื่อให้ประชาชนได้มีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงต่อไป

๓) การประปา ราษฎรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลใช้น้ำประปาหมู่บ้าน การประปาส่วนภูมิภาค และมีบางส่วนใช้น้ำบาดาล ซึ่งประชาชนในเขตเทศบาลสามารถมีน้ำใช้อย่างไม่เพียงพอประมาณ ๕% ที่ใช้น้ำบาดาลซึ่งจะประสบปัญหาในช่วงฤดูร้อน ไม่มีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ปัญหาน้ำดื่มไม่สะอาดก่อให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพอนามัย ส่วนอีก ๙๕% ใช้น้ำประปาของเทศบาลตำบลนาเยีย และน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งประชาชนไม่ให้ความสนใจมากนัก เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการติดตั้งและค่าน้ำสูง

๔) การสื่อสารเทศบาลสามารถติดต่อกับท้องถิ่นอื่นๆ ได้ทางจดหมาย และทางโทรศัพท์ มีไปรษณีย์โทรเลข จำนวน ๑ แห่ง มีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๗ แห่ง ปัจจุบันประชาชนในเขตพื้นที่ได้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แทนโทรศัพท์บ้านในการติดต่อราชการ

๕) การใช้ที่ดินพื้นที่ในเขตเทศบาลทั้งหมด ๖๙๕ ตารางกิโลเมตร จำแนกประเภทการใช้ที่ดินดังต่อไปนี้

ที่ดินประเภทที่พักอาศัย การใช้ที่ดินประเภทนี้จะอยู่รวมกันหนาแน่นที่สุดในบริเวณหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๘ มีการสร้างที่พักอาศัยตามถนนสายหลักของชุมชน อาคารพักอาศัยส่วนใหญ่เป็นอาคาร ๒ ชั้น (ชนิดครึ่งตึกครึ่งไม้)

ที่ดินประเภทชนบท และเกษตรกรรม เป็นที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกเกษตรกรรม รวมทั้งพื้นที่ว่างในชุมชนซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์

ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และที่บริเวณป่าสงวน การใช้ที่ดินประเภทนี้ อยู่บริเวณ หมู่ ๔ และ หมู่ ๘ ตำบลนาเยีย เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและนันทนาการ และรักษาสิ่งแวดล้อม

ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา การใช้ที่ดินประเภทการศึกษาในเขตเทศบาลประกอบไปด้วย โรงเรียนชุมชนบ้านนาเยีย รับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ๑-๒ และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ อยู่บริเวณหมู่ที่ ๒ โรงเรียนนาเยียศึกษารัชมังคลาภิเษก รับนักเรียนศึกษาในชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ อยู่บริเวณหมู่ที่ ๘

ที่ดินประเภทสถาบันศาสนาในเขตเทศบาลมีวัดอยู่ ๔ วัด ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา คือ วัดอุดมวนาสันต์, วัดบ้านนาเยีย, วัดป่านาเยีย และวัดป่าศรีมงคล

ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และการสาธารณสุข การสาธารณสุขประกอบไปด้วย ที่ว่าการอำเภอนาเยีย สำนักงานสาธารณสุข สถานีอนามัย สถานีตำรวจภูธรนาเยีย ตลาดสด โรงฆ่าสัตว์ ประปาส่วนภูมิภาค และฝายยางนาเยีย

๖) การจราจร การจราจรในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย ยังจัดอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก และการจราจรจะคับคั่งมากที่สุด ระหว่างเวลา ๐๗.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.

๗) การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เมื่อเรียนจบแล้วส่วนใหญ่จะไม่มีทุนการศึกษาสำหรับเรียนต่อในระดับปริญญาตรี และจะศึกษากันในสายอาชีพเป็นส่วนใหญ่

๘) การสาธารณสุขมีสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัย จำนวน ๑ แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชนเทศบาลตำบลนาเยีย ๑ แห่ง สถานพยาบาล จำนวน ๔ แห่ง และทุกปีเทศบาลตำบลจะจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการป้องกันโรคเอดส์ กำจัดมูลฝอย สุนัขไม่มีเจ้าของ บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ

๙) สังคมสงเคราะห์ เทศบาลตำบลนาเยียได้จัดให้มีการบริการสงเคราะห์แก่ผู้ยากจน ผู้สูงอายุ มอบเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยร่วมกันกับสำนักงานพัฒนาชุมชน และอำเภอนาเยีย

๑๐) ชุมชนและการเคหะ ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย มักอยู่รวมกันเป็นสภาพครอบครัวขยาย และอยู่เป็นครอบครัวเดียวกัน ซึ่งทำให้สัดส่วนจำนวนคน และพื้นที่ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เกิดความแออัด ประกอบกับบ้านเรือนเป็นบ้าน ๒ ชั้น ชนิดครึ่งตึกครึ่งไม้ ปลูกอยู่ใกล้ชิดกัน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เทศบาลได้ร่วมกับสถานีตำรวจภูธรนาเยีย ได้จัดให้มีการตรวจตราวันละ ๒ ครั้ง ทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการร่วมจัดตั้งเวรยามท้องถิ่นเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน

๓) การบริหารงานของเทศบาลตำบลนาเยีย

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ความต้องการของประชาชนที่จะได้รับการบริการจากเทศบาลมีมากขึ้น การส่งผู้แทนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชน ซึ่งจากการวิเคราะห์กับความต้องการของประชาชนเทศบาลต้องเร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เมื่อเทียบกับศักยภาพของเทศบาลที่มีอยู่อย่างจำกัด

โครงสร้างและกระบวนการบริหารงานบุคคลเทศบาลตำบลนาเยีย ประกอบด้วยสภาเทศบาล นายกเทศมนตรีเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างดังนี้

๑) ฝ่ายบริหารประกอบด้วยนายกเทศมนตรีตำบลนาเยี่ย ๑ คน รองนายกเทศมนตรีจำนวน ๒ คน เลขานุการ ๑ คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี ๑ คน

๒) ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลตำบลนาเยี่ย จำนวน ๑๒ คน สมาชิกสภาเทศบาลเลือกสมาชิกสภาฯ เป็นประธานสภาเทศบาล ๑ คน และรองประธานสภาเทศบาลจำนวน ๑ คน

๓) ฝ่ายราชการประจำ ประกอบด้วยปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ตลอดจนลูกจ้างชั่วคราว รับผิดชอบในการบริหารงานประจำทั่วไปของเทศบาลตำบลนาเยี่ย

เทศบาลตำบลนาเยี่ย จัดเป็นประเภทเทศบาลเล็ก และได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาเยี่ย ออกเป็น ๑ สำนัก ๕ กอง สำคัญๆ และมีบุคลากรตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

๑. สำนักงานปลัดเทศบาล มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาลตำบลนาเยี่ย และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือ ส่วนราชการในเทศบาลให้เป็นไปตามราชการ กำหนดโดยเฉพาะรวมทั้งกำกับ เร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้เป็นไปนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของเทศบาล แบ่งงานภายในออกเป็น ๑๐ งาน คือ

- ๑) งานการเจ้าหน้าที่
- ๒) งานธุรการ
- ๓) งานพัฒนาชุมชน
- ๔) งานทะเบียนราษฎร์
- ๕) งานนิติการ
- ๖) งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๗) งานประชาสัมพันธ์
- ๘) งานสวัสดิการและสังคม
- ๙) งานนโยบายและแผน
- ๑๐) งานกิจการสภา

๒. กองคลัง มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจ่าย การรับ การนำเงินส่ง การเก็บรักษาเงิน และเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกาเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จบำนาญ เงินอื่นๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ ฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่างๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้ และรายจ่ายต่างๆ การควบคุมการเบิกจ่าย งานจัดทำงบดุลของประจำเดือนและประจำปี งานเกี่ยวกับการพัสดุของเทศบาลตำบล และแบ่งงานภายในออกเป็น ๕ งานคือ

- ๑) งานการเงิน
- ๒) งานการบัญชี
- ๓) งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้
- ๔) งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ
- ๕) งานแผนที่ภาษี

๓. กองช่าง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจออกแบบ การจัดทำข้อมูลด้านวิศวกรรม การจัดเก็บ และทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบ และเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้าง งาน

การควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนการปฏิบัติงานก่อสร้าง และซ่อมบำรุง การควบคุมการก่อสร้าง และซ่อมบำรุง งานด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกล การรวบรวมประวัติติดตามควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การควบคุมการบำรุงเครื่องจักรกล และยานพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงานควบคุมเก็บรักษาการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์น้ำมันเชื้อเพลิง และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๖ งานคือ ๑ งานก่อสร้าง

๒) งานออกแบบและควบคุมอาคาร

๓) งานประสานสาธารณูปโภค

๔) งานผังเมือง

๕) งานผลิตน้ำประปาและบริการ

๖) งานการเงินและบัญชี/งานธุรการ

๔. กองการศึกษา มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของประชาชน การสนับสนุนบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริม ทำนุบำรุง และรักษาไว้ซึ่งศิลปะ ประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ งาน คือ

๑) งานบริหารการศึกษา

๒) งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๓) งานกิจการโรงเรียน

๕. กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการสาธารณสุข ทั้ง ๑๒ ชุมชนในเขตเทศบาล โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ งาน คือ

๑) งานบริหารสาธารณสุข

๒) งานบริหารและส่งเสริมการอนามัย

๓) งานธุรการ

๖. บุคลากรของเทศบาลตำบลนาเยี่ย

กอง/ สำนัก	จำนวน พนักงาน เทศบาล	ลูกจ้างประจำ	จำนวนพนักงาน จ้างตามภารกิจ	จำนวนพนักงาน จ้างทั่วไป	รวม
ปลัดเทศบาล	๑	-	-	-	๑
สำนักปลัด	๑๒	๑	๑	๕	๑๙
กองคลัง	๕	-	-	๑	๖
กองการศึกษา	๓	-	๑๒	-	๑๕
กองช่าง	๓	๑	-	๒	๖
กองสาธารณสุข	๓	-	๔	๙	๑๖
รวม	๒๗	๒	๑๗	๑๗	๖๓

ระดับการศึกษาของบุคลากร

ระดับการศึกษาของบุคลากร	สำนักปลัด	กองคลัง	กองช่าง	กองการศึกษา	กองสาธารณสุข
สูงกว่าปริญญาตรี	๑	๑	๑	-	-
ปริญญาตรี	๑๐	๕	๓	๑๐	๓
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	๑	-	-	๑	-
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวท)	-	-	-	-	-
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	๓	-	-	๔	-
มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓	-	-	๑	-	๕
ประถมศึกษาปีที่ ๑-๖	๔	-	๑	-	๙
รวม	๑๙	๖	๖	๑๕	๑๖

รายงานข้อมูลพื้นฐาน เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี^{๖๐}

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระคุณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๘๘ คนมีอายุตั้งแต่ ๓๑ - ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๒ คนมีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน ๗๗ คนมีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๕ คน มีประสบการณ์ทำงาน ๕ - ๑๐ ปีจำนวน ๖๘ คน และมีตำแหน่งลูกจ้างจำนวน ๗๕ คน

๒. พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างต่อ “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงานที่อยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหาในการบริหารงาน พบว่าบุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่

^{๖๐} เทศบาลตำบลนาเยีย, รายงานข้อมูลพื้นฐาน เทศบาลตำบลนาเยีย, (อุบลราชธานี : กองวิชาการและแผน, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐.

ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง^{๒๑}

กัญญ์วาทการณ์ กลิ่นนิมมวล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ พบว่า

๑. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านฉันทะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๒๖$) ส่วนด้านวิริยะจิตตะและวิมังสาอยู่ในระดับมาก

๒. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าบุคลากรที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก คือ บุคลากรควรมีความต้องการใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอ บรรณานาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป มีความขยันหมั่นเพียรประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้ในการกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติงานด้วยความคิดเอาใจใส่ฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล ตรวจสอบข้อบกพร่องในงาานนั้นๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัตถุประสงค์ และคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา^{๒๒}

พระจรุณธีร ปณฺโญ (เวฬุวาปี) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีอายุตั้งแต่ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ มีระดับการศึกษา ม. ๓ - ม. ๖ หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ และมีอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๐ พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๒$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่าด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

^{๒๑} พระคุณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๒} กัญญ์วาทการณ์ กลิ่นนิมมวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ดังนี้คือ รณรงค์ให้ผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายมีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงต่อไป^{๖๓}

พระมหาเอกมร อุตปญโญ (คงตางาม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสารานุกรมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. แนวทางในการนำหลักสารานุกรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าควรทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางแผนการทำงานให้เหมาะสม เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ พุดดีต่อกันเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคี ประองตอง และเกิดความรัก ความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานเพื่อส่วนรวม ซื่อตรงต่อตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น เว้นจากการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และพรรคพวก ไม่รับสินบน ไม่ทุจริต ให้การช่วยเหลือจัดสวัสดิการ หรือแบ่งปัน

^{๖๓} พระจรรณ อุตปญโญ (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),บทคัดย่อ.

ผลประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เสมอภาค เท่าเทียมกัน บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง รักษากฎระเบียบที่ตั้งไว้ เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นวิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้เพื่อนามาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ^{๖๔}

มานิช ศึกษา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม : ศึกษาความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาสังคมของพระพยอม กัลยาโณ” พบว่าแนวความคิดการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนานั้น มุ่งพัฒนาบุคคลในสังคมให้ได้รับประโยชน์ ๓ อย่างคือ ประโยชน์ในปัจจุบัน (ทิฐธัมมิกัตถะ) ประโยชน์ในอนาคต (สัมปรายิกัตถะ) และประโยชน์สูงสุดคือ พระนิพพาน (ปรมาตมะ) การพัฒนาสังคมจะต้องเริ่มพัฒนาจากตัวบุคคลใน ๕ ด้าน คือการพัฒนาด้านกาย การพัฒนาด้านศีล การพัฒนาด้านจิต การพัฒนาด้านปัญญา และการพัฒนาด้านอาชีพ ส่วนการพัฒนาสังคมของพระพยอม ซึ่งมี ๓ ด้านคือ ด้านการเผยแผ่ธรรมะ ด้านการศึกษา และด้านการสงเคราะห์ ประชาชนนั้นก็สอดคล้องกับหน้าที่ของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก

ด้านการพัฒนากาย หมายถึง การมีร่างกายแข็งแรง มีพละนาญดี มีสุขภาพดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี คบเพื่อนที่ดี มีปัจจัย ๔ เพียงพอต่อการดำรงชีพ รู้จักประมาณในการบริโภค

ด้านการพัฒนาศีล หมายถึง การมีระเบียบวินัย มีความสุจริต ทางกาย วาจา และอาชีพะ ไม่มีการทำร้ายให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อน

ด้านการพัฒนาจิต หมายถึง การฝึกจิตให้มีคุณภาพดี คือจิตที่ประกอบด้วยคุณธรรม มีสมรรถภาพดี คือจิตที่ฝึกอบรมจนเหมาะสมแก่การใช้งาน และมีสุขภาพดี คือ มีความสุข มีความสะอาด สว่าง สงบ จากกิเลส

ด้านการพัฒนาปัญญา หมายถึง การฝึกปัญญาให้เกิดแนวความคิด และการรับรู้ ไม่ถูกกิเลสครอบงำ ด้วยการใช้โยนิโสมนสิการ คือการทำให้เกิดปัญญาที่เป็นอิสระ จากการถูกกิเลสครอบงำ

ด้านการพัฒนาอาชีพ หมายถึง การแสวงหาทรัพย์สินที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนด้วยการประกอบสัมมาชีพ เว้นจากมิจฉาชีพตั้งตนอยู่ในหลักทิฐธัมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ในปัจจุบันเป็นต้น เมื่อบุคคลในสังคมได้รับการพัฒนาแล้ว สังคมก็จะได้รับการพัฒนาไปด้วย^{๖๕}

รพีธ แสงผ่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

๑) กรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีกระบวนการบริหารการพัฒนา

^{๖๔} พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),บทคัดย่อ.

^{๖๕} มานิช ศึกษา, “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม : ศึกษาความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาสังคมของพระพยอม กัลยาโณ”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘),บทคัดย่อ.

ท้องถิ่นตามหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดคือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ

๒) กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓) กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีตำแหน่งของกรรมการบริหาร และสมาชิกสภา จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕^{๖๖}

สุมพร ปุณฺณาคม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพุทธศาสนา” ได้กล่าวว่า บทพิสูจน์ที่สำคัญของการสร้างระบบการปกครองที่ดี ไม่อาจอาศัยคุณสมบัติเป็นคนดีอย่างเดียวมาเป็นผู้นำบริหารบ้านเมืองได้อีกต่อไป หากคนดีไม่ยึดหลักการปกครองโดยธรรมอย่างเต็มเปี่ยมด้วยศรัทธามั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการปกครอง ระบบการปกครอง หรือวิธีการปกครองหากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่จะบรรลุ นั่น คือ ความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจะต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมเป็นสรณะ ซึ่งแตกต่างกับตะวันตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดี โดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก^{๖๗}

พระมหามิตร วิฑูรย์ (วันยาว) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนากับหลักเศรษฐกิจในแนวพระราชดำริ” ผลวิจัยพบว่า ความรู้จักพอประมาณได้เริ่มจากสมมติฐานภายใต้จิตสำนึกในตัวตนมนุษย์ และเป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติตามหลักปฏิบัติที่คำนึงถึงศีลธรรมในการประกอบสัมมาอาชีวะ โดยใช้สติปัญญาควบคุมความอยาก และกำหนดเป้าหมายของการดำเนินชีวิตไปสู่การมีคุณภาพและจิตวิญญาณที่อิสระ

ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นความพอเพียงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มจากการจัดระบบโครงสร้างการผลิตที่ตอบสนองการบริโภค บนพื้นฐานการพึ่งตนเองตามแนวทฤษฎีใหม่ ขั้นตอนที่ ๑ พึ่งตนเองระดับครอบครัวด้วยการจัดสรรพื้นที่ และแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับการผลิต ขั้นตอนที่ ๒ การรวมกลุ่มระดับชุมชนในรูปแบบของสหกรณ์ ขั้นตอนที่ ๓ ธุรกิจชุมชนขยายโครงสร้างการผลิต การค้าร่วมกับภาครัฐ และเอกชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการส่งออก

ส่วนที่เหมือนกัน คือ มิติทางจริยธรรม และสังคม ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกแห่งการพึ่งตนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชน มีการรวมกลุ่ม การแบ่งปัน เหล่านี้ บ่งบอกถึงจริยธรรมที่สังคมจะต้องมีต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ การเสียสละ และความสามัคคีอันเป็นคุณสมบัติของปัจเจกบุคคลที่สามารถพัฒนา

^{๖๖} รพีพร แสงผ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๗), หน้า ๕.

^{๖๗} สุมพร ปุณฺณาคม, “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๒.

ศักยภาพ และยกระดับคุณธรรมตนเองได้ ขณะเดียวกันก็เป็นทุนทางสังคมที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

ส่วนจุดแตกต่างกัน คือ ความรู้จักพอประมาณ เป็นคำสอนที่แสดงถึงโครงสร้างทางกายกับจิตที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นระบบชีวิตที่อาศัยปัจจัยสี่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวคิดที่แสดงถึงระบบโครงสร้างการผลิตที่สอดคล้องกับการบริโภคบนพื้นฐานของการดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับระบบนิเวศ^{๖๘}

พระมหาจุลศักดิ์ จิรวุฒโน (รณน้อย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์อีสาน” ผลการวิจัยพบว่า ปราชญ์อีสานได้คิดวิธีการในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรทางธรรมชาติ การนำองค์ความรู้ตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการทดลองทำเกษตรแบบผสมผสานในโครงการเกษตรประณีต ๑ ไร่ เพื่อให้เกิดความพออยู่พอกินในครอบครัวก่อน แล้วขยายออกไปสู่ชุมชน และภูมิภาคต่อไป

ปราชญ์อีสานที่เลือกศึกษาวิจัยได้ใช้หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากใช้หลักเศรษฐกิจแบบพุทธ คือ ความรู้จักพอประมาณ (มัตตัญญูตา) เพื่อประโยชน์ภายในทางจิตใจ ทางคุณธรรม ทางคุณภาพชีวิต ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุด ได้แก่ ความเป็นอิสระจากปัญหา และความทุกข์ของมวลมนุษย์ จุดเน้นคือ ต้องการยับยั้งความโลภของมนุษย์ ที่แสดงออกมาในรูปของการแข่งขัน ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งการเอารัดเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหง การหลงใหลวัตถุนิยมเป็นบริโภคนิยม นำมูลค่าที่เป็นเงินตรามานำพาคคุณค่าของชีวิต ปราชญ์อีสานจึงได้นำหลักธรรม (ปัญญา) มาเป็นคุณค่าของชีวิตแทนเงินตรา

ด้านหลักพุทธธรรมที่ปราชญ์อีสานนำมาใช้ คือ อธิปไตย ๔ ขรรวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการผลิต เพราะเป็นธรรมที่สอดคล้องกับการทำงาน ผลจากการที่ดำเนินตามหลักธรรมทำให้ปราชญ์อีสาน และสมาชิกสามารถอุ้มชูตัวเองได้ สามารถดำรงอยู่อย่างไม่เดือดร้อน มีพอกิน พอใช้ มีความสุขจากการทำงาน มีอาหารที่พอเพียง ทำให้ครอบครัวมีความสงบเป็นปกติสุข พ้นจากความเป็นหนี้สิน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกิน พอใช้ ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิต ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นสัมมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดี วิธีการแนวคิดของปราชญ์อีสานเป็นแนวคิดที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืน ด้วยการรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง พอเพียงพอประมาณ ไม่โลภมาก ไม่ประมาท มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต^{๖๙}

พระมหาสังเวียร ปญฺญารโ (ศรีมันตะ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์” จากการวิจัยพบว่า พระครูสุภาจารวัฒน์ มีความเป็นผู้นำทั้งในทางธรรม และทางโลก นำพาชาวบ้านทำกิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่อยู่บนพื้นฐานการพึ่งพาธรรมชาติ กิจกรรมที่ทำประกอบด้วยการฟื้นฟู อนุรักษ์

^{๖๘} พระมหามิตร ฐิตปญฺโญ (วันยาว), “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนากับหลักเศรษฐกิจในแนวพระราชดำริ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘),บทคัดย่อ.

^{๖๙} พระมหาจุลศักดิ์ จิรวุฒโน (รณน้อย), “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์อีสาน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘),บทคัดย่อ.

ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับยาสมุนไพร ศูนย์รักษาสภาพ กิจกรรมเกษตรพอเพียง เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรกรรมธรรมชาติ กองทุนพันธุ์ไม้ และการพัฒนาแหล่งน้ำ การปลูกป่าชุมชน โรงสีข้าวปลอดสารเคมี โดยรับซื้อผลผลิตจากสมาชิกในราคายุติธรรม ให้สมาชิกมีรายได้จากการทำนาปลูกข้าวปลอดสารเคมี กิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภค และกิจกรรมอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องกับหลักแห่งพุทธธรรม วิถีชีวิตในสังคมชนบท นำไปสู่การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ พออยู่พอกิน และพอเพียง

ด้านหลักพุทธธรรมสำคัญที่ พระครูสุภาจารวัฒน์นำมาใช้คือหลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ และ หลักฆราวาสธรรม ๔ เป็นต้น มาเป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เพราะเป็นธรรมที่สอดคล้องกับการทำงานเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ทำให้ชุมชนมีคุณธรรมโดยผ่านกิจกรรมร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น พระครูสุภาจารวัฒน์เป็นพุทธสาวกรูปหนึ่งผู้ซึ่งได้นำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติให้เห็นประจักษ์ในชีวิตประจำวัน และปลูกคนอื่นให้มีความสนใจ และปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการยึดหลักแห่งความเสียสละ และการให้อาสาคนอื่นเสมอในการทำงานร่วมกัน^{๗๐}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

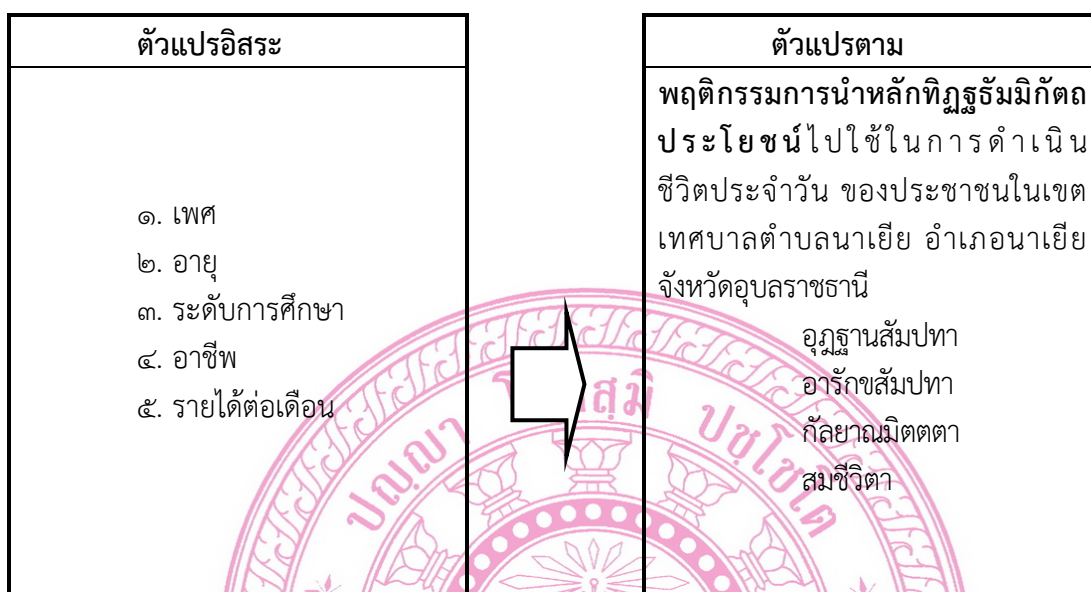
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนในชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ อุภูฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา

^{๗๐} พระมหาสังเวียร ปญญารโ (ศรีมันตะ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘),บทคัดย่อ.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน ๖,๖๙๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan^๑ ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๒ คน จาก ๑๒ ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย^๒ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๖๒ คน

ขั้นที่ ๒ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย คือ ใช้หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยีย

ลำดับ	เขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาเยีย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	ชุมชนเมตตาธรรม	๖๖๔	๓๖
๒	ชุมชนเอื้ออารีย์	๔๗๖	๒๖
๓	ชุมชนสามัคคี	๕๖๘	๓๑
๔	ชุมชนสมานมิตร	๓๔๖	๑๙

^๑ ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บิสนิเนสซอร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๙.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐.

๕	ชุมชนสะพานโดม	๕๖๘	๓๑
๖	ชุมชนตลาดสด	๗๖๔	๔๑
๗	ชุมชนรักษ์ไทย	๔๓๓	๒๓
๘	ชุมชนต้นยางใหญ่	๓๕๘	๑๙
๙	ชุมชนเขื่อนยาง	๕๔๒	๒๙
๑๐	ชุมชนสามัคคีธรรม	๖๕๘	๓๖
๑๑	ชุมชนมิตรภาพ	๔๓๗	๒๔
๑๒	ชุมชนสร้างสรรค์	๘๗๖	๔๗
รวม		๖,๖๙๐	๓๖๒

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน ๕ ข้อ ประกอบด้วย เพศอายุระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการการนำหลักหลักที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน ๔ ข้อ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ ๑ ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริหารงานตามหลักที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ ๒ สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ แยกเป็น ๔ ด้าน รวมทั้งสิ้น ๒๔ ข้อ

ขั้นที่ ๓ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปให้กับผู้มีประสบการณ์พิจารณาความเหมาะสมของข้อความ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .๖๑ - ๑.๐๐ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

๑. พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิพัฒน์, ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

๒. พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล ผู้ช่วยอธิการฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

๓. พระครูศรีปริยัตยาภีวัฒน์, ดร. อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา จำปารักษ์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตน์ะ ปัญญาภา ประธานสาขาวิชา ปรัชญาและศาสนา ผู้ช่วยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ขั้นที่ ๔ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่มีผู้มีส่วนการเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จำนวน ๓๐ คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น

ขั้นที่ ๕ นำแบบสอบถาม จำนวน ๒๔ ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .๙๔

ขั้นที่ ๖ พิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
๒. ขอลงนามจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังประธานชุมชนแต่ละชุมชน และหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัยฯ เพื่อหาความเชื่อมั่น (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัยเพื่อการวิจัย

๓. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปพบกับประธานชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง ๑๒ ชุมชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยแจกแบบสอบถามแก่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตามรายชื่อที่ได้จากการสุ่มแบบมีระบบ โดยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการตอบคำถามให้เกิดความเข้าใจ ประเด็นที่จะเป็นปัญหาข้อสงสัยอย่างละเอียด นัดวันกลับไปรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน ๑๕ วัน

๔. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากประธานชุมชน หรือกรรมการหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านตามวันที่กำหนด โดยรวบรวมแบบสอบถามคืน และลงพื้นที่ติดตามแบบสอบถามคืนให้ครบตามจำนวนที่แจกแบบสอบถามไป

๕. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบจำนวน และความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมพร้อมในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๔ การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.การจัดทำข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูลดังนี้

๑.๑ นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๑.๒ จัดหมวดหมู่ข้อมูลเป็นรายด้าน และบันทึกคะแนน

๑.๓ นำแบบสอบถามที่ให้คะแนน แต่ละข้อ จำแนกเป็นรายเกี่ยวกับพฤติกรรม การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ในแบบสอบถามระดับ ดังนี้^๓

มากที่สุด	ให้	๕	คะแนน
มาก	ให้	๔	คะแนน
ปานกลาง	ให้	๓	คะแนน
น้อย	ให้	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	๑	คะแนน

๑.๔ นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป พร้อมกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับพฤติกรรม การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นค่าเฉลี่ยดังนี้^๔

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

๒.๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรม การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์

๒.๓ การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรม การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน ใช้การทดสอบด้วย t-test ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ใช้การทดสอบด้วย F-test

๒.๔ เมื่อทดสอบสมมติฐานแล้ว หากพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผู้ศึกษาจะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe

^๓ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๐.

^๔ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, หน้า ๑๑๖.

๒.๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถามดังนี้

๑. สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือของแบบสอบถาม รายด้านและทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach)

๒. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test และ F - test

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
S	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบจากการแจกแจงแบบ t
F	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบจากการแจกแจงแบบ F
SS	หมายถึง ผลรวมยกกำลังสอง
MS	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของยกกำลังสอง
df	หมายถึง ชั้นของความเป็นอิสระ
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ผู้วิจัยนำเสนอ ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ ๓ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

๑) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีเพศแตกต่างกัน

๒) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีอายุแตกต่างกัน

๓) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน

๔) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีอาชีพแตกต่างกัน

๕) การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีรายได้เฉลี่ย แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศจำแนกเป็น		
๑.๑ ชาย	๑๐๘	๒๙.๘๐
๑.๒ หญิง	๒๕๔	๗๐.๒๐
รวม	๓๖๒	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ จำแนกเป็น		
๒.๑ ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๓	๑๗.๔๐
๒.๒ ๒๑ – ๓๐ ปี	๘๕	๒๓.๕๐
๒.๓ ๓๑ – ๔๐ ปี	๔๙	๑๓.๕๐
๒.๔ ๔๑ – ๕๐ ปี	๕๒	๑๔.๔๐
๒.๕ ๕๑ – ๖๐ ปี	๗๒	๑๙.๙๐
๒.๖ ๖๑ ปี ขึ้นไป	๔๑	๑๑.๓๐
รวม	๓๖๒	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา จำแนกเป็น		
๓.๑ ประถม	๖๙	๑๙.๑๐
๓.๒ มัธยมศึกษา	๑๐๘	๒๙.๘๐
๓.๓ ปริญญาตรี	๑๕๓	๔๒.๓๐
๓.๔ สูงกว่าปริญญาตรี	๓๒	๘.๘๐
รวม	๓๖๒	๑๐๐.๐๐

๔. อาชีพ จำแนกเป็น		
๔.๑ รับราชการ	๔๖	๑๒.๗๐
๔.๒ เกษตรกร	๒๕๐	๖๙.๑๐
๔.๓ ธุรกิจส่วนตัว	๔๐	๑๑.๐๐
๔.๔ อื่น ๆ	๒๖	๗.๒๐
รวม	๓๖๒	๑๐๐.๐๐
๕. รายได้ต่อเดือน จำแนกเป็น		
๕.๑ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕๙	๑๖.๓๐
๕.๒ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๔๕	๖๗.๗๐
๕.๓ ๑๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๕๘	๑๖.๐๐
รวม	๓๖๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า มีเพศชาย จำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๐ และเพศหญิงจำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๐ เมื่อพิจารณาจำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๐ อายุ ๒๑ - ๓๐ ปี จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๐ อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๕๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ อายุ ๕๑ - ๖๑ ปี จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๙๐ และ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๐ เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา จำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๐ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๐ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓๐ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๐ เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่า อาชีพรับราชการจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๐ อาชีพเกษตรกร จำนวน ๒๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๑๐ อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๐ อาชีพอื่นๆ จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๐ เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๐ รายได้ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๗๐ รายได้ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาโดยรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
๑.	ด้านอุณฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	๓.๖๘	.๔๓	มาก
๒.	ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	๓.๕๔	.๔๒	มาก
๓.	ด้านกัลยาณมิตตทา ความเป็นผู้มีมิตรดี	๓.๖๔	.๔๓	มาก
๔.	ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	๓.๖๑	.๓๗	มาก
	รวม	๓.๖๒	.๒๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดพบว่า ด้านอุณฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.68$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยลงไปคือ ด้านกัลยาณมิตตทา ความเป็นผู้มีมิตรดี ($\bar{X} = 3.64$) ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.61$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ($\bar{X} = 3.54$)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอุณฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
๑.	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	๓.๘๖	๑.๑๖	มาก
๒.	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	๓.๗๐	.๗๗	มาก
๓.	มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๓.๖๙	.๖๑	มาก
๔.	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน	๓.๗๓	.๘๙	มาก
๕.	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาล	๓.๕๒	.๘๙	มาก
๖.	ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ	๓.๖๔	.๙๒	มาก
	รวม	๓.๖๘	.๔๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอุณฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑ มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ($\bar{X} = 3.86$) ข้อที่ ๔ ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๕ ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาล ($\bar{X} = 3.52$) ข้อที่ ๖ ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ($\bar{X} = 3.64$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษา

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
๑.	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	๓.๕๔	๑.๐๒	มาก
๒.	บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล	๓.๕๒	.๗๘	มาก
๓.	ตัวรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	๓.๖๕	๑.๐๔	มาก
๔.	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย	๓.๔๘	.๙๓	มาก
๕.	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	๓.๕๔	.๙๗	มาก
๖.	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	๓.๕๕	๑.๐๒	มาก
	รวม	๓.๕๔	.๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษา ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๓ ตัวรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย ($\bar{X} = ๓.๖๕$) ข้อที่ ๖ รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ($\bar{X} = ๓.๕๕$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๔ รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๓.๔๘$) ข้อที่ ๒ บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล ($\bar{X} = ๓.๕๒$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตตติ

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
๑.	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	๓.๕๕	.๘๙	มาก
๒.	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	๓.๖๗	.๙๔	มาก
๓.	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	๓.๕๗	.๙๖	มาก
๔.	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	๓.๕๔	๑.๐๒	มาก
๕.	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	๓.๗๗	.๙๔	มาก
๖.	แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว	๓.๗๖	.๙๘	มาก
	รวม	๓.๖๔	.๔๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตตติ ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๕ เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ($\bar{X} = ๓.๗๗$) ข้อที่ ๖ แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว ($\bar{X} = ๓.๗๖$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๔ ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๓.๕๔$) ข้อที่ ๑ เลือกคบคนดีมีศีลธรรม ($\bar{X} = ๓.๕๕$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
๑.	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	๓.๕๒	.๘๑	มาก
๒.	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	๓.๖๑	๑.๐๑	มาก
๓.	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	๓.๗๑	.๗๑	มาก
๔.	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในกาลภายหน้า	๓.๕๙	.๖๒	มาก
๕.	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	๓.๖๗	.๙๙	มาก
๖.	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	๓.๖๐	.๙๑	มาก
	รวม	๓.๖๑	.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๓ ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ($\bar{X} = ๓.๗๑$) ข้อที่ ๕ มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๓.๖๗$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๑ ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ข้อที่ ๖ ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม ($\bar{X} = ๓.๖๐$)

ตอนที่ ๓ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศอายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมกรนำหลัก ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	๓.๗๑	.๔๔	๓.๕๖	.๖๗	.๒๗	.๖๐
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	๓.๕๖	.๔๑	๓.๕๓	.๔๓	.๒๕	.๙๓
๓. ด้านกัลยาณมิตตดา ความเป็นผู้มีมิตตดี	๓.๕๔	.๔๔	๓.๖๘	.๔๒	.๒๗	.๕๙
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	๓.๖๒	.๓๘	๓.๖๑	.๓๖	.๖๓	.๔๒
รวม	๓.๖๑	.๒๘	๓.๖๓	.๒๕	๑.๓๐	.๒๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศแตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	ระหว่างกลุ่ม	๕	๒.๒๕	.๔๕	๒.๔๒	.๐๘
	ภายในกลุ่ม	๓๕๖	๖๖.๑๐	.๑๘๖		
	รวม	๓๖๑	๖๘.๓๖			
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	ระหว่างกลุ่ม	๕	๒.๖๒	.๕๒	๒.๙๗	๐.๐๙
	ภายในกลุ่ม	๓๕๖	๖๒.๘๗	.๑๗		
	รวม	๓๖๑	๖๕.๔๙			
๓. ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตตดี	ระหว่างกลุ่ม	๕	๕.๖๖	๑.๑๓	๖.๓๕*	.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๕๖	๖๓.๕๘	.๑๗		
	รวม	๓๖๑	๖๙.๒๔			
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	๕	๑.๔๖	.๒๙	๒.๑๓	.๐๖
	ภายในกลุ่ม	๓๕๖	๔๘.๖๐	.๑๓		
	รวม	๓๖๑	๕๐.๐๖			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๕	๒.๐๙	.๔๑	๖.๓๕	.๐๙
	ภายในกลุ่ม	๓๕๖	๒๓.๔๘	.๐๖		
	รวม	๓๖๑	๒๕.๕๗			

จากตาราง ๔.๘ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา และด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม ไม่แตกต่างกัน และด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตตดี แตกต่างกัน

นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตตดี ด้วยการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe' ปรากฏผลวิเคราะห์ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ

ด้านกัลยาณมิตตา ความเป็นผู้มีมิตร์ดี	อายุ					
	ต่ำกว่า ๒๐ปี	๒๑- ๓๐ ปี	๓๑- ๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑- ๖๐ปี	๖๑ ปี ขึ้นไป
ต่ำกว่า ๒๐ปี	-	-	-	-	-	-
๒๑ - ๓๐ ปี	.๘๓	-	-	-	-	-
๓๑ -๔๐ ปี	.๙๙	.๕๖	-	-	-	-
๔๑ - ๕๐ ปี	.๐๑*	.๑๘	.๐๐*	-	-	-
๕๑ - ๖๐ ปี	.๐๒*	.๓๕	.๐๐*	.๙๙	-	-
๖๑ ปีขึ้นไป	.๔๒	.๙๔	.๒๒	.๘๗	.๙๘	-

จากตาราง ๔.๙ พบว่าพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามอายุ ด้านกัลยาณมิตตดา ความเป็นผู้มีมิตร์ดี พบว่า ระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี กับ ต่ำกว่า ๒๐ปี และ ๕๑ - ๖๐ ปี กับ ๓๑-๔๐ ปีแตกต่างกัน ๔๑ - ๕๐ กับ ๓๑ - ๔๐ และ ๔๑ - ๕๐ กับต่ำกว่า ๒๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ส่วนรายคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	ระหว่างกลุ่ม	๓	.๘๐	.๒๖	๑.๔๒	.๒๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕๘	๖๗.๕๕	.๑๘๙		
	รวม	๓๖๑	๖๘.๓๖			
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	ระหว่างกลุ่ม	๓	๑.๒๐	.๔๐	๒.๒๓	๐.๐๘
	ภายในกลุ่ม	๓๕๘	๖๔.๒๙	.๑๘		
	รวม	๓๖๑	๖๕.๔๙			
๓. ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	๓	.๑๘	.๐๖	.๓๒	.๘๑
	ภายในกลุ่ม	๓๕๘	๖๙.๐๖	.๑๙		
	รวม	๓๖๑	๖๙.๒๔			
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	๓	.๒๘	.๐๙	.๖๘	.๕๖
	ภายในกลุ่ม	๓๕๘	๔๙.๗๗	.๑๓		
	รวม	๓๖๑	๕๐.๐๖			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓	.๐๔	.๐๑	.๑๙	.๙๐
	ภายในกลุ่ม	๓๕๘	๒๕.๕๓	.๐๗		
	รวม	๓๖๑	๒๕.๕๗			

จากตาราง ๔.๑๐ พบว่าผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ

พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๓๐	.๑๐	.๕๓	.๖๕
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๘.๐๕	.๑๙		
	รวม	๓๖๑	๖๘.๓๖			
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๕๔	.๑๘	๑.๐๐	.๓๙
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๔.๙๕	.๑๘		
	รวม	๓๖๑	๖๕.๔๙			
๓. ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีเมตตา	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๕๕	.๑๘	.๙๕	.๔๑
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๘.๖๙	.๑๙		
	รวม	๓๖๑	๖๙.๒๔			
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๔๗	.๑๕	๑.๑๓	.๓๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๔๙.๕๙	.๑๓		
	รวม	๓๖๑	๕๐.๐๖			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๒๒	.๐๗	๑.๐๖	.๓๖
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๒๕.๓๔	.๐๗		
	รวม	๓๖๑	๒๕.๕๗			

จากตาราง ๔.๑๑ พบว่าผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๐๒	.๐๑	.๕๗	.๙๔
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๘.๓๔	.๑๙		
	รวม	๓๖๑	๖๘.๓๖			
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๔๘	.๒๔	๑.๓๕	.๒๖
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๕.๐๐	.๑๘		
	รวม	๓๖๑	๖๕.๔๘			
๓. ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตร์ดี	ระหว่างกลุ่ม	๒	๑.๔๐	.๗๐	๓.๗๐	.๒๖
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๖๗.๘๔	.๑๘		
	รวม	๓๖๑	๖๙.๒๔			
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๐๕๔	.๐๒	๑.๑๙	.๘๒
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๕๐.๐๐	.๑๓		
	รวม	๓๖๑	๕๐.๐๖			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒	.๑๓	.๐๖	.๙๗	.๓๗
	ภายในกลุ่ม	๓๕๙	๒๕.๔๓	.๐๗		
	รวม	๓๖๑	๒๕.๕๗			

จากตาราง ๔.๑๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ตารางที่ ๔.๑๓ ข้อเสนอแนะการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

พฤติกรรมหรือนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์	จำนวน (n= ๓๖๒)	ร้อยละ (๑๐๐)
๑. ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น ๑.๑ ความร่ำรวยเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่ใช่เกิดจากโชคชะตาหรือความบังเอิญแต่เกิดจากการลงมือกระทำหรือขยันหมั่นเพียรในการสร้างเนื้อสร้างตัวให้เจริญรุ่งเรืองหรือให้เกิดมีขึ้นมาได้	๗๘	๒๑.๕๕
๑.๒ ความร่ำรวยเกิดจากการ มีตำแหน่งหน้าที่ที่สูงในทางการเมืองในทางราชการหรือในองค์กรและหน่วยงานอื่นๆและที่สูงขึ้นไปคือเกิดจากการเอาชนะตัวเองได้จนกระทั่งมีพลังอำนาจทางจิตที่สูง	๗๒	๑๙.๘๙
๑.๓ ความมีชื่อเสียงซึ่งเกิดจากการกระทำความดีความเป็นเลิศทางวิชาการและความงามเป็นเลิศเป็นต้น	๖๙	๑๙.๐๖
๑.๔ ความสุขนอกจากความสุขทางกายที่แสวงหามาได้จากความร่ำรวยหรือสิ่งอื่นๆแล้วยังมีความสุขทางจิตใจที่เกิดจากความพึงพอใจความสงบของจิตใจและการได้ทำงานที่ตนเองพอใจ	๗๘	๒๑.๕๕
๑.๕ ความรู้หรือการค้นพบสิ่งใหม่เช่นการศึกษาจบชั้นสูงสุดการค้นพบทางวิทยาศาสตร์การบรรลุลุทธิธรรมและการสร้างองค์ความรู้อื่นๆเป็นต้น	๖๕	๑๗.๙๖
๒. ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา ๒.๑ ขึ้นหาและรักษาสมบัติปฏิบัติตามหลักธรรม ที่เป็นไปเพื่อนประโยชน์ปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้นที่เรียกว่าหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ	๑๓๓	๓๖.๗๔

พฤติกรรมการณ์นำหลัก ทฤษฎีมิกัดลประโยชน์	จำนวน (n= ๓๖๒)	ร้อยละ (๑๐๐)
๒.๒ ชั้นแจงจัดสรรทรัพยากรเมื่อหาทรัพยากรมาแล้วรู้จักจัดสรรทรัพยากรนั้นโดยถือหลักการแบ่งทรัพยากรเป็น๔ส่วนที่เรียกว่าโภควิภาค ๔	๑๒๕	๓๔.๕๓
๒.๓ ชั้นจับจ่ายกินใช้พึงเข้าใจและคำนึงไว้เสมอว่าการที่เพียรพยายามแสวงหารักษาและครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้นก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่น	๑๐๔	๒๘.๗๓
๓. ด้านกัลยาณมิตตดา ความเป็นผู้มีมิตรดี		
๓.๑ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี	๑๒๓	๓๓.๙๘
๓.๒ ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคลหรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญามีความสามารถซึ่งจะช่วยแวดล้อมสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทางเป็นแบบอย่าง	๑๓๐	๓๕.๙๑
๓.๓ เป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กันให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีในการศึกษาอบรมการครองชีวิตการประกอบกิจการและธรรมปฏิบัติ, สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี, ชื่อนี้เป็นองค์ประกอบภายนอก	๑๐๙	๓๐.๑๑
๔. ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม		
๔.๑ การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากเราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัดใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพ	๑๓๗	๓๗.๘๕
๔.๒ เราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินฐานะของตัวเองนั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนทำให้ครอบครัวได้รับความลำบาก	๑๒๓	๓๓.๙๘
๔.๓ จะต้องรู้จักประหยัดทรัพยากรพยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้นจึงมีความสุขได้ตามสมควรแก่สภาพของตัวเองและครอบครัวความรู้จักประมาณตนคือให้รู้จักประมาณในการเลี้ยงชีวิตโดยทางชอบธรรม	๑๐๒	๒๘.๑๘
รวม (แต่ละด้าน)	๓๖๒	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๔.๑๓ พบว่า ข้อเสนอแนะการนำหลักทฤษฎีมิกัดลประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น สิ่งสำคัญก็คือ การระมัดระวัง หรือสำรวมรักษากาย วาจาใจ แม้กระทั่งชีวิตของเราไม่ให้หลงไปตามกระแส ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ ๑.๑) ความร่ำรวย คนทั่วไปถือกันว่า ความร่ำรวยเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่ใช่เกิดจากโชคชะตาหรือความ

บังเอิญ แต่เกิดจากการลงมือกระทำ ขยันหมั่นเพียรในการสร้างเนื้อสร้างตัวให้เจริญรุ่งเรือง หรือให้
เกิดมีขึ้นมาได้ ร้อยละ ๒๑.๕๕ ๑.๒) อำนาจ เกิดจากสาเหตุพื้นฐานหลายอย่างด้วยกัน เช่น เกิดจาก
ความร่ำรวย เกิดจากการมีตำแหน่งหน้าที่ที่สูงในทางการเมือง ในทางราชการ ในองค์กร และ
หน่วยงานอื่นๆ ที่สูงขึ้นไปกว่านั้น คือ เกิดจากการเอาชนะตัวเองได้ จนกระทั่งมีพลังอำนาจทางจิตที่
สูง เป็นต้น ร้อยละ ๑๙.๘๙ ๑.๓) ความมีชื่อเสียง ซึ่งอาจเกิดจากการทำความดี ความเป็นเลิศ
ทางวิชาการ และความงามเป็นเลิศ เป็นต้น ที่สร้างชื่อเสียงในสังคม ความสำเร็จด้านดี อีกด้าน
หนึ่ง ความมีชื่อเสียงในทางที่ไม่ดีก็เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสังคมเช่นกัน ร้อยละ ๑๙.๐๖ ๔) ความสุข
นอกจากความสุขทางกายที่แสวงหามาได้จากความร่ำรวยหรือสิ่งอื่นๆ แล้ว ยังมีความสุขทางจิตใจที่
เกิดจากความพึงพอใจความสงบของจิตใจ และการได้ทำงานที่ตนเองพอใจ เป็นต้น ร้อยละ ๒๑.๕๕
และ ๕) ความรู้หรือการค้นพบสิ่งใหม่ เช่น การศึกษาจบชั้นสูงสุด การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ การ
บรรลุลัทธิ และการสร้างองค์ความรู้อื่นๆ เป็นต้น ร้อยละ ๑๗.๙๖

ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา คือการรู้จักใช้สอย และรักษาสั่งของ
ตามหลักธรรมะ คนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน) คนที่จะเรียกได้ว่ารู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์
หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็น
ประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรม ๒.๑) ค้นหาและ
รักษาสัมปatti ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่เป็นไปเพื่อนประโยชน์ปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยการ
ประโยชน์สุขขั้นต้น ที่เรียกว่า หลักทฤษฎีธรรมมีกตประโยชน์ ๔ ประการ ร้อยละ ๓๖.๗๔ ๒.๒) ขันแฉ่ง
จัดสรรทรัพย์ เมื่อหาทรัพย์มาได้แล้ว รู้จักจัดสรรทรัพย์นั้น โดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วนที่
เรียกว่า โภควิภาค ๔ ร้อยละ ๓๔.๕๓ ๒.๓) ขันจ่ายจ่ายกินใช้ พึงเข้าใจและคำนึงไว้เสมอว่า การที่
เพียรพยายามแสวงหา รักษา และครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตน
และคนอื่น ร้อยละ ๒๘.๗๓

ด้านกัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี คือ ๓.๑) มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษา เพื่อนที่
คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ร้อยละ ๓๓.๙๘ ๓.๒) ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล หรือเข้าร่วมหมู่
กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถ ซึ่งจะช่วยเหลือสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทางเป็น
แบบอย่าง ร้อยละ ๓๕.๙๑ ๓.๓) ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไป
ด้วยดี ในการศึกษาอบรมการครองชีวิตการประกอบกิจการ และธรรมาปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่
ดี ขึ้นนี้เป็นองค์ประกอบภายนอก ร้อยละ ๓๐.๑๑

ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม คือ ๔.๑) การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เรา
จะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพ ร้อย
ละ ๓๗.๘๕ ๔.๒) เราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่าย
เกินฐานะของตนเองนั้นย่อมได้รับความเดือดร้อน ทำให้ครอบครัวได้รับความลำบาก ร้อยละ
๓๓.๙๘ ๔.๓) เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น จึงมี
ความสุขได้ตามสมควรแก่สภาพของตนเอง และครอบครัว ความรู้จักประมาณตน คือ ให้รู้จัก
ประมาณในการเลี้ยงชีวิตโดยทางชอบธรรม กล่าวคือ การดำรงชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ ประพฤติ
ปฏิบัติตามหลักของศีล ซึ่งเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่จะประคับประคองกาย วาจาให้เรียบร้อย และทำงาน
ที่สุจริต ร้อยละ ๒๘.๑๘

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ด้านกัลยาณมิตตตา การคบหาคนดีเป็นมิตร ด้านสมชีวิตา การเลี้ยงชีวิตแต่พอดี ดังนี้

๑. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๒$) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดพบว่า ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๘$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงไปคือ ด้านกัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร ($\bar{X} = ๓.๖๔$) ด้านสมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ($\bar{X} = ๓.๖๑$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษา ($\bar{X} = ๓.๕๔$)

๒. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑ มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน ($\bar{X} = ๓.๘๖$) ข้อที่ ๔ ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถ ($\bar{X} = ๓.๗๓$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๕ ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาล ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ข้อที่ ๖ ไม่เห็นดเหนี่ยวย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ($\bar{X} = ๓.๖๔$)

๓. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษาทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๔ ตัวยุติกับเล็กผสมน้อย ($\bar{X} = ๓.๖๕$) ข้อที่ ๑๒ รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ($\bar{X} = ๓.๕๕$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๑๐ รักษาภาระหน้าที่การงาน หรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๓.๔๘$) ข้อที่ ๘ บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล ($\bar{X} = ๓.๕๒$)

๔. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ด้านกัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑๗ เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้ ($\bar{X} = ๓.๗๗$) ข้อที่ ๑๘ แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ความชั่ว ($\bar{X} = ๓.๗๖$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่

๑๖ ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย ($\bar{X} = ๓.๕๔$) ข้อที่ ๑๓ เลือkcคบคนดีมีศีลธรรม ($\bar{X} = ๓.๕๕$)

๕. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีด้านสมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๒๑ ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี ($\bar{X} = ๓.๗๑$) ข้อที่ ๒๓ มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๓.๖๗$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๑๙ ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ข้อที่ ๒๔ ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม ($\bar{X} = ๓.๖๐$)

สรุปผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

๑. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศแตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

๒. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีอายุต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความรักษา และด้านสมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่แตกต่างกัน และด้านกัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีด้านกัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร ด้วยการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีจำแนกตามอายุ ด้านกัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร พบว่า ระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี กับ ต่ำกว่า ๒๐ ปี และ ๕๑ - ๖๐ ปี กับ ๓๑ - ๔๐ ปีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ส่วนรายคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

๓. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

๔. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีอาชีพต่างกันโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

๕. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ด้านอุภูฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น สิ่งสำคัญก็คือ การระมัดระวัง หรือ สำรวมรักษากาย วาจา ใจ แม้กระทั่งชีวิตของเราไม่ให้หลงไปตามกระแส ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ ๑.๑) ความร่ำรวย คนทั่วไปถือกันว่า ความร่ำรวยเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่ใช่เกิดจาก โชคชะตาหรือความบังเอิญ แต่เกิดจากการลงมือกระทำ หรือขยันหมั่นเพียรในการสร้างเนื้อสร้างตัว ให้เจริญรุ่งเรืองหรือให้เกิดมีขึ้นมาได้ ร้อยละ ๒๑.๕๕ ๑.๒) อำนาจ เกิดจากสาเหตุพื้นฐานหลายอย่างด้วยกัน เช่น เกิดจากความร่ำรวย เกิดจากการมีตำแหน่งหน้าที่ที่สูงในทางราชการ ในทางราชการ หรือในองค์กร และหน่วยงานอื่นๆ ที่สูงขึ้นไป คือ เกิดจากการเอาชนะตัวเองได้จนกระทั่งมีพลัง อำนาจทางจิตที่สูง เป็นต้น ร้อยละ ๑๙.๘๙ ๑.๓) ความมีชื่อเสียง ซึ่งอาจเกิดจากการทำความดี ความเป็นเลิศทางวิชาการ และความงามเป็นเลิศ เป็นต้น ที่สร้างชื่อเสียงในสังคม เป็นความสำเร็จ ด้านดี อีกด้านหนึ่ง ความมีชื่อเสียงในทางที่ไม่ดี ก็เป็นที่ติเตียนของสังคมเช่นกัน ร้อยละ ๑๙.๐๖ ๔) ความสุข นอกจากความสุขทางกายที่แสวงหาได้จากความร่ำรวยหรือสิ่งอื่นๆ แล้ว ยังมีความสุขทางจิตที่เกิดจากความพึงพอใจ ความสงบของจิตใจ และการได้ทำงานที่ตนเองพอใจ เป็นต้น ร้อยละ ๒๑.๕๕ และ ๕) ความรู้หรือการค้นพบสิ่งใหม่ เช่น การศึกษาจบชั้นสูงสุด การค้นพบทาง วิทยาศาสตร์ การบรรลุธรรม และการสร้างองค์ความรู้อื่นๆ เป็นต้น ร้อยละ ๑๗.๙๖

ด้านอารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ การรู้จักใช้สอย และรักษาสິงของ ตามหลักธรรมะคนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน) คนที่จะเรียกได้ว่ารู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดีตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็น ประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง ก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรม ๒.๑) ขันหา และรักษาสมบัติ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่เป็นไปเพื่อนประโยชน์ปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยการ ประโยชน์สุขขั้นต้น ที่เรียกว่า หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ ร้อยละ ๓๖.๗๔ ๒.๒) ขันแจก จัตุสัทธิทรัพย์ เมื่อหาทรัพย์มาได้แล้ว รู้จักจัตุสัทธิทรัพย์นั้น โดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วนที่ เรียกว่า โภควิภาค ๔ ร้อยละ ๓๔.๕๓ ๒.๓) ขันจ่ายกินใช้ พึงเข้าใจและคำนึงไว้เสมอว่า การที่ เพียรพยายามแสวงหา รักษา และครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตน และคนอื่น ร้อยละ ๒๘.๗๓

ด้านกัลยาณมิตรตทา ความเป็นผู้มีมิตรดี คือ ๓.๑) มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ร้อยละ ๓๓.๙๘ ๓.๒) ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล หรือเข้าร่วมหมู่กับ ท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถซึ่งจะช่วยแวดล้อมสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทางเป็นแบบอย่าง ร้อยละ ๓๕.๙๑ ๓.๓) ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี ใน

การศึกษาอบรมการครองชีวิต การประกอบกิจการ และธรรมาปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ขอนี้
เป็นองค์ประกอบภายนอก ร้อยละ ๓๐.๑๑

ด้านสมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม คือ ๔.๑) การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากเรา
จะมีชีวิตราบรื่น ปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพ
ร้อยละ ๓๗.๘๕ ๔.๒) ของเราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่าย
สุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่ายเกินฐานะของตัวเองนั้น ย่อมได้รับความเดือดร้อน ทำให้ครอบครัวได้รับความลำบาก
ร้อยละ ๓๓.๙๘ ๔.๓) เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็น
เท่านั้น จึงมีความสุขได้ตามสมควรแก่สภาพของตัวเองและครอบครัว ความรู้จักประมาณตน คือ ให้
รู้จักประมาณในการเลี้ยงชีวิตโดยทางชอบธรรม กล่าวคือ การดำรงชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ
ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักของศีล ซึ่งเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่จะประคับประคองกาย วาจาให้เรียบร้อย
และทำงานที่สุจริต ร้อยละ ๒๘.๑๘

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนิน
ชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง ๔ ด้าน
คือ ด้านอุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ด้านอารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ด้าน
กัลยาณมิตตาคบหาคนดีเป็นมิตร ด้านสมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย
ดังต่อไปนี้

๑. พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ใน
ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระคุณยศ กิตติสาร^{๑)} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ความคิดเห็นต่อการตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก
ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ก็ยกั้วพารณ^{๒)} กลิ่นนิมมวล^{๒)} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔” พบว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
สำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
๔.๑๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านฉันทะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๒๖$) ส่วนด้านวิริยะ จิตตะ

^{๑)} พระคุณยศ กิตติสาร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก
ธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) ๒๕๕๔, บทคัดย่อ.

^{๒)} ก็ยกั้วพารณ กลิ่นนิมมวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

อายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) ด้านถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา) และด้านเลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา) ไม่แตกต่างกัน และด้านคบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตตตา) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัญญ์วาทภรณ์ กลิ่นนันทนวล^๔ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ผลการเปรียบเทียบทักษะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทักษะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เป็นไปได้ว่าประชาชนในเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีอายุแตกต่างกัน ต่างก็ตระหนักถึงการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนเหมือนกัน

๔. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของผลงานวิจัยของ พระคนพศ กิตติสารโร (ประกอบเสียง)^๕ “ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี” พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงานที่อยู่ในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหารพนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันและ กัญญ์วาทภรณ์ กลิ่นนันทนวล^๖ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ ผลการเปรียบเทียบทักษะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทักษะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเป็นไปได้ว่าประชาชนในเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีระดับ

^๔ กัญญ์วาทภรณ์ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),บทคัดย่อ.

^๕ พระคนพศ กิตติสารโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^๖ กัญญ์วาทภรณ์ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),บทคัดย่อ.

การศึกษาแตกต่างกัน ต่างก็ตระหนักถึงการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน เหมือนกัน

๕. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระจรรณ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี)^๗ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เป็นไปได้ว่าประชาชนในเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ต่างก็ตระหนักถึงการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน เหมือนกันโดยมีความขยันหมั่นเพียรในกิจการงานในหน้าที่ตนเองรู้จักหาแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อมาพัฒนากิจการงานอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีการทำงานทุกอย่างอย่างตั้งใจเต็มตามความรู้ความสามารถ รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จึงทำให้เกิดการบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพจนทำให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง

๖. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้ต่อเดือนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาเอกมร ฐิตปัญญา (คงตางาม)^๘ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เป็นไปได้ว่าประชาชนในเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีที่มีรายได้แตกต่างกัน ต่างก็ตระหนักถึงการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน เหมือนกันโดยรู้จักรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ รู้จักการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย การ

^๗ พระจรรณ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^๘ พระมหาเอกมร ฐิตปัญญา (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพของเรา พยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่ายเกินฐานะของตนเองนั้นย่อมได้รับความเดือดร้อน ทำให้ครอบครัวได้รับความลำบาก เพราะฉะนั้นจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น จึงมีความสุขได้ตามสมควรแก่สภาพของตนเองและครอบครัว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

๑. จากผลการวิจัยด้านอุฏฐานสัมปทา : ถึงพร้อมด้วยความหมั่นพบว่าชุมชนมีความขยันหมั่นเพียรในกิจการงาน มีการเรียนรู้ในวิชาการ หรือสาขาอาชีพต่างๆ และยังมีการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย มีการทำงานทุกอย่าง อย่างตั้งใจ ตลอดจนถึงการทำงานต่างๆ ต้องควรรู้จักการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับสาเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

๒. จากผลการวิจัยด้านอารักขสัมปทา : ถึงพร้อมด้วยการรักษา พบว่ารู้จักการรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ รู้จักการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล การเก็บเล็กผสมน้อย จากการทำงานนั้นยังไม่สามารถปฏิบัติได้ทุกครัวเรือน ยังต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน จึงทำให้เป็นคน ที่รู้จักการใช้จ่ายที่มีเหตุผล รู้จักใช้จ่ายทรัพย์หรือการถือครองทรัพย์เท่าที่ควร

๓. จากผลการวิจัยด้านกัลยาณมิตตตา : คบหาคนดีเป็นมิตร พบว่าคนในปัจจุบันมีทั้งคนดี และไม่ดีการคบคนนั้น ไม่สามารถรู้ได้ว่า ใครบ้างมีคุณธรรม จึงทำให้การเลือกคบคนที่มีฐานะการเงินดีบ้าง หรือการคบกับคนที่มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่บ้าง โดยไม่ได้มุ่งเน้นทางด้านคุณธรรมของบุคคลที่เราจะคบ นอกจากนี้ยังมีการให้อภัย รวมถึงการเสียสละอยู่น้อย จึงควรมุ่งเน้นในเรื่องเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ที่หวังความเจริญก้าวหน้าจะต้องรู้หลัก และวิธีการเลือกคบมิตรที่ดีเลือกคบคนที่มีศีลธรรม

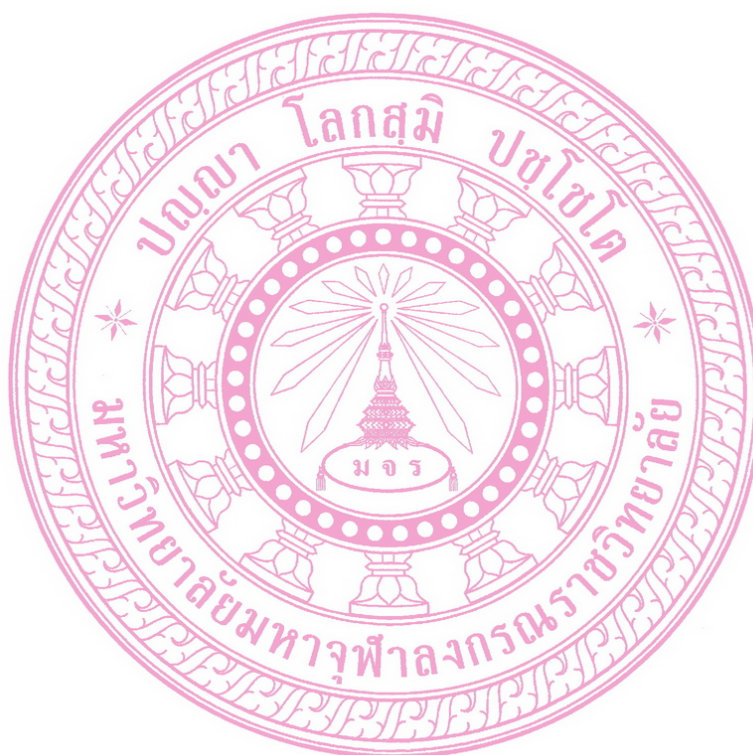
๔. จากผลการวิจัยด้านสมชีวิตา : เลี้ยงชีวิตแต่พอดี พบว่า มีการใช้จ่ายทรัพย์แต่พอดีกับกำลังทรัพย์ที่ตนหามาได้ ไม่สามารถควบคุมได้ทุกครัวเรือนเนื่องจากการใช้จ่ายของบางครัวเรือนผิดไปจากการดำเนินชีวิตปกติ ไม่มีการควบคุมการใช้จ่ายทรัพย์ จึงทำให้ไม่มีเงินออม เมื่อมีการใช้จ่ายในยามที่ฉุกเฉิน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษา หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้เพื่อศึกษาข้อมูลว่า มีการบริหารเศรษฐกิจชุมชน มีความสอดคล้องกับหลักธรรมนั้นมากน้อยเพียงใด

๒. ควรศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชนกับชุมชนอื่น และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เพื่อจะได้รับผลการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้น

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก ภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเถปิฎก ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาฎีกา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ

๑. หนังสือทั่วไป

กรมการปกครอง. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๑.

แก้ว ชิตตะขบ. พุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การพิมพ์, ๒๕๔๒.

_____. การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต. ๒๕๔๒.

คุณ โทจันทร์. พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๗.

จันทราณี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง.

ม.ป.ท., ๒๕๓๖.

จุฑา ดิประโดน. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ธนวิซการพิมพ์, ๒๕๔๕.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๓๙.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.

- เถาว์วัลย์ นันทวิวัฒน์. **หลักการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาพระสุเมรุ, ๒๕๔๓.
- เทศบาลตำบลนาเยี่ย. **รายงานข้อมูลพื้นฐาน เทศบาลตำบลนาเยี่ย**. อุบลราชธานี : กองวิชาการและแผน, ๒๕๕๕.
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- ธนศวร์ เจริญเมือง. **การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : ๑๗๙ การพิมพ์, ๒๕๓๗.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพมหานคร : ปิสิกเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา, ๒๕๔๓.
- ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.
- บรรจบ เนียมมณี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- บุญทัน ดอกไธสง. **การจัดองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- บุญมี แทนแก้ว. **จริยศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๙.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๑๘.
- ประถม แสงสว่าง. **การบริหารการศึกษาเบื้องต้น (Introduction to Educational Administration)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๕.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙.
- ประเวศ วะสี. **พุทธเกษตรกรรมกับศาสนาสงฆ์ของสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๙.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **คำวัด**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๘.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **ธรรมนุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพมหานคร : พุทธศาสนมहाบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๗.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

ไพบุลย์ ช่างเรียน. วัฒนธรรมการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒.

มงคล ตำนานินทร์. เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบหลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
บุญนัฐพรรณ, ๒๕๔๒.

มูลนิธิพัฒนาไท. โครงการสร้างสรรค์พลังแผ่นดินกรณีศึกษาเกษตรกรรมยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร :
ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖.

เมธาวี อุดมธรรมมานภาพ และคณะ. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙.

ยุค ศรีอาริยะ. แนวคิดสวเตี : ที่มาของชุมชนอาชีพไทย. กรุงเทพมหานคร : บุญนัฐพรรณ ๑๙๙๙,
๒๕๔๒.

เรียม ศรีทอง. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็ดเวิร์ดเอดูเคชั่น
จำกัด, ๒๕๔๒.

ลิขิต ธีระเวคิน. การเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

วิญญู อังคนารักษ์. แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๙.

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์. การเมืองการปกครองไทย ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารองค์การปกครองท้องถิ่น.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
๒๕๔๕.

โสภณ สุภาพงษ์. แนวคิดจากการระดมความคิดผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้านในการพัฒนา
ชุมชน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ แผน
ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๒.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, ๒๕๔๖.

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงาน เรื่องการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
อาสารักษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๓๔.

อรรถัย กักผล. นรนิติ เศรษฐบุตร : ๖๐ ปี กิตติอาจารย์พิมพ์เพื่อเป็นเกียรติแก่รองศาสตราจารย์นรนิติ
เศรษฐบุตร เนื่องในโอกาสอายุครบ ๖๐ ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อุทัย หิรัญโต. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

๒. วิทยานิพนธ์

กัญแก้วพาณิชย์ กลิ่นนิมโน. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

จุง ดิประโดน. “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน”. **สารนิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

พระจรรณ ธีรปัญญา (เวฬุวาปี). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ลำพยนต์ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระคณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง). “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก
ธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวย จังหวัด
นนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาจุลศักดิ์ จิรวาสนโน (รณน้อย). “แนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแนวพุทธของปราชญ์
อีสาน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาเอกมร ฐิตปัญญา (คงตางาม). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก :
สธารณธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัด
อุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหามิตร ฐิตปัญญา (วันยาว). “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนากับหลักเศรษฐกิจตาม
แนวพระราชดำริ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาสังเวียร ปญญาโร (ศรีมันตะ). “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้
ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษา พระครูสุภาจารวัฒน์”. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

มานิช ศึกษา. “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม : ศึกษาความคิดเห็นของพระสังฆาธิการต่อการ
พัฒนาสังคมของพระพยอม กัลยาโณ”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหา
บัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.

รหัส แสงผ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหาร
และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๔๗.

วิพุธ .บุญประสาท. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิ และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการจังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙.

สยมพร ปุณฺยาคม. การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

๓. ภาษาอังกฤษ

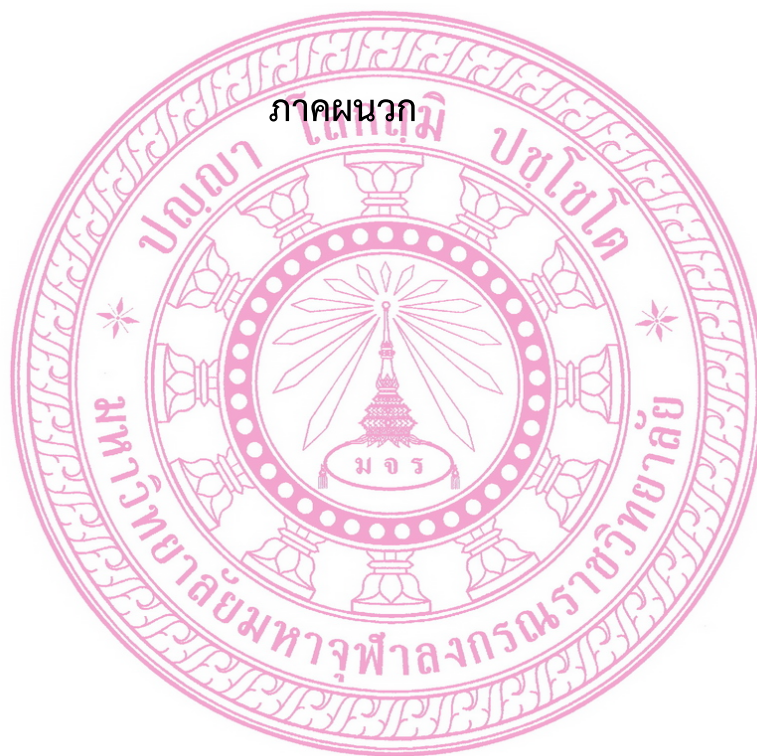
Price, Alan. **Human Resourec Management**. In a Business Context. 2 edition. London : Thomson Learning , 2004.

Jon J. Clarke. **Outline of Local Government of the United Kingdom**. London : Sir Issac Pitman and Son Ltd, 1957.

William A. Robson. **Local Government in Encyclopedia of Social Science**. Vol. New York : McMillan, 1953.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

๑. พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูม ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
๒. พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล ผู้ช่วยอธิการฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
๓. พระครูศรีปริยัตยาภรณ์ ดร. อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา จำปารักษ์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตน์ ปัญญาภา ประธานสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ผู้ช่วยคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี โทรศัพท์ (แฟกซ์) : ๐๔๕-๔๒๒๐๔๑

ที่ ศธ ๖๑๓๐.๕/๐๓๔

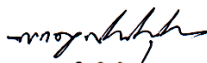
วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูรโน ดร.

ด้วย นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “หลักทฤษฎีธรรมมีกตปุระ โยชนกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
เทศบาลตำบลนาเขย อำเภอนาเขย จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี โดยมี พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร.
ผศ.สุพิมล ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนท่าน
เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี

(พระครูกิตติคุณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี โทรศัพท์ (แฟกซ์) : ๐๔๕-๔๒๒๐๔๑

ที่ ศธ ๖๑๓๐.๘/๐๗๕/

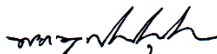
วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.บัญชา อ่ำปารักษ์

ด้วย นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “หลักทฤษฎีธรรมมีกัลลประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
เทศบาลตำบลนาเขีย อำเภอนาเขีย จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี โดยมี พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร.
ผศ.สุพินล ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนท่าน
เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

(พระครูกิตติคุณโสภณ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๐๐๕๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี
กิโลเมตรที่ ๘ ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร อาจารย์รัชนี ประยูรภา

ด้วย นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๑๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
เทศบาลตำบลนาเข อำเภอนาเข จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี โดยมี พระครูสมุทรเจวียน กตปุญโญ ดร.
ผศ.สุพินธ สรศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนท่าน
เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

(พระครูกิตติคุณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี โทรศัพท์ (แฟกซ์) : ๐๔๕-๔๒๒๐๔๑

ที่ ศธ ๖๑๓๐.๕/๐๖

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระใบฎีกาสุนทร ตรีโส

ด้วย นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “หลักทฤษฎีธรรมมีกิตติประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี โดยมี พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ คร.
ผศ.สุพินล ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนท่าน
เป็นผู้ทรงวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี

(พระครูกิตติคุณไพศาล)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี โทรศัพท์ (แฟกซ์) ๐๔๕-๔๒๒๐๔๑

ที่ ศธ ๖๑๓๐.๕/๐๖ พ. วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

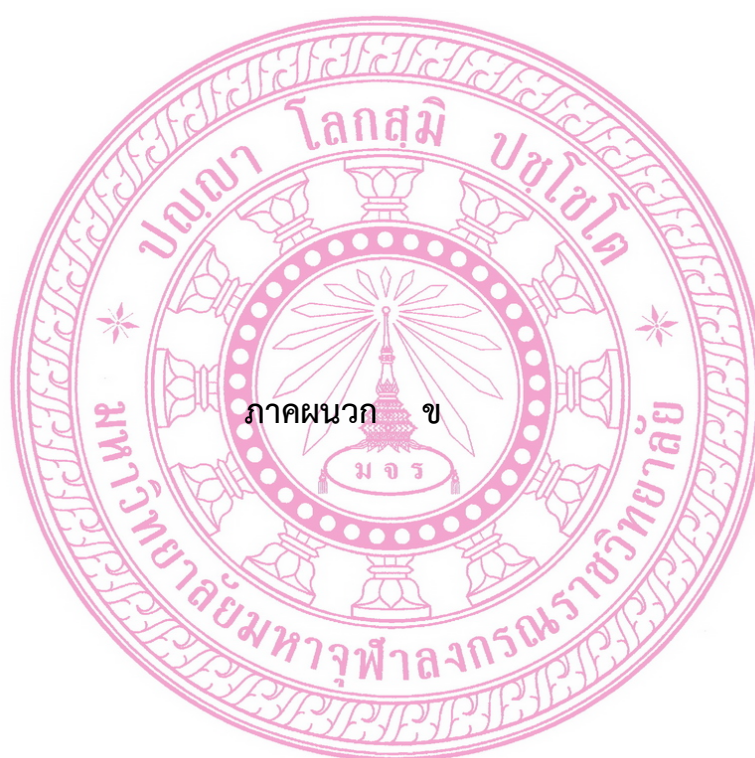
เรียน พระครูศรีปริยาศยาภิวัฒน์ คร.

ด้วย นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “หลักทฤษฎีธรรมมีกตตประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชน
เทศบาลตำบลนาเข็ อำเภอนาเข็ จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี โดยมี พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ คร.
ผศ.สุพินล ศรีศักดิ์ และ คร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตอุบลราชธานี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

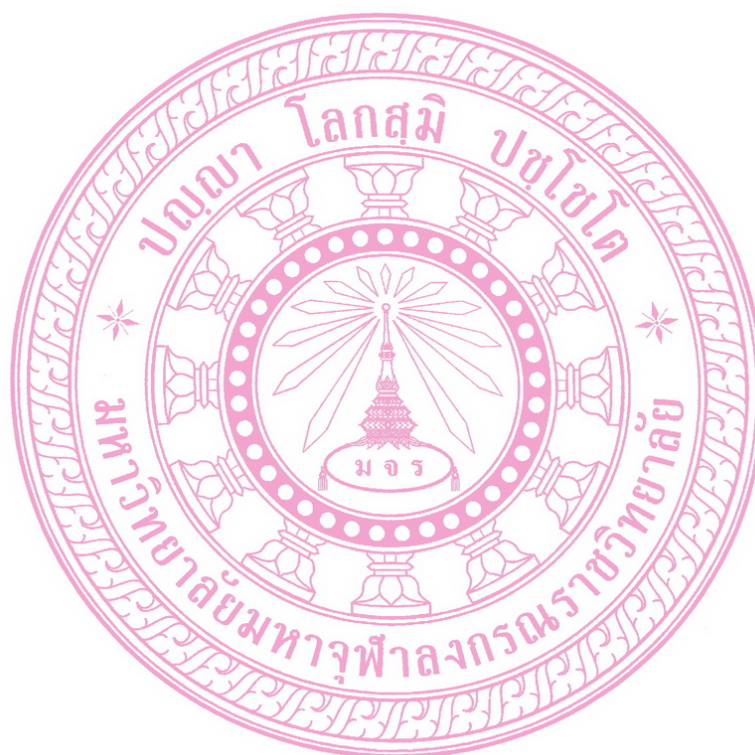
จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาและดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี

(พระครูกิตติคุณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ค่า IOC ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือนำหลักทฤษฎีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : ระดับในการพิจารณา โปรดใส่คะแนน +๑, ๐ และ -๑ โดยพิจารณาว่าข้อความใดตรงตาม
เนื้อหา ซึ่งมีระดับในการพิจารณา ๓ ระดับ

๑) +๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้

๒) ๐ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาดังต้องการแก้ไข

๓) -๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

ข้อที่	พฤติกรรมหรือนำหลักทฤษฎีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
	๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)				
๑.๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน	/			
๑.๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา	/			
๑.๓	มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ได้รับมอบหมาย	/			
๑.๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถจน	/			
๑.๕	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล			/	
๑.๖	ไม่เหน็ดเหนื่อยต่ออุปสรรคใด ๆ	/			
	๒. ถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา)				
๒.๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	/			
๒.๒	บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล			/	
๒.๓	ตัวรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย			/	
๒.๔	รักษาภาระหน้าที่การทำงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย	/			
๒.๕	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	/			
๒.๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	/			

MS

ข้อที่	พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร จัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตร)				
๓.๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	/			
๓.๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	/			
๓.๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	/			
๓.๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เลวร้าย				
๓.๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้				
๓.๖	แนะนำว่าสอนเด็กคนอื่นไม่ให้เกิดความชั่ว	/			
	๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)				
๔.๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้				
๔.๒	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	/			
๔.๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	/			
๔.๔	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในภายหน้า (๒)				
๔.๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	/			
๔.๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	/			

ลงชื่อ *ดร. อรุณพร ใจเย็น*
(ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ)

.....
(ตำแหน่งทางวิชาการ)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำหลักปรัชญามีักตประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : ระดับในการพิจารณา โปรดใส่คะแนน +๑, ๐ และ -๑ โดยพิจารณาว่าข้อความใดตรงตาม
เนื้อหา ซึ่งมีระดับในการพิจารณา ๓ ระดับ

๑) + ๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้

๒) ๐ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาคือต้องการแก้ไข

๓) - ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

ข้อที่	พฤติกรรมกรรมการนำหลักปรัชญามีักตประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)				
๑.๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	✓			
๑.๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	✓			
๑.๓	มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	✓			
๑.๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถจน	✓			
๑.๕	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล				
๑.๖	ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ	✓			
	๒. ถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา)				
๒.๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	✓			
๒.๒	บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล	✓			
๒.๓	รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	✓			
๒.๔	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย				
๒.๕	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	✓			
๒.๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	✓			

ข้อที่	พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมีกตประโยชน์กับการบริหาร จัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรตา)				
๓.๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	✓			
๓.๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	✓			
๓.๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	✓			
๓.๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	✓			
๓.๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	✓			
๓.๖	แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว	✓			
	๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)				
๔.๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้		✓		
๔.๒	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง		✓		
๔.๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	✓			
๔.๔	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในภายหน้า	✓			
๔.๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	✓			

ลงชื่อ *ทศพร วัฒนศิริ*
(ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ)

.....
(ตำแหน่งทางวิชาการ)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรณำหลักทฤษฎีมีกัฒประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : ระดับในการพิจารณา โปรดใส่คะแนน+๑, ๐ และ -๑ โดยพิจารณาว่าข้อความใดตรงตาม
เนื้อหา ซึ่งมีระดับในการพิจารณา ๓ ระดับ

๑) + ๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้

๒) ๐ หมายถึง ข้อคำถาม ไม่ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาต้องทำการแก้ไข

๓) - ๑ หมายถึง ข้อคำถาม ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

ข้อที่	พฤติกรรมกรรณำหลักทฤษฎีมีกัฒประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)				
๑.๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	✓			
๑.๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	✓			
๑.๓	มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	✓			
๑.๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถจน	✓			
๑.๕	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล	✓			
๑.๖	ไม่เหน็ดเหนื่อยต่ออุปสรรคใด ๆ	✓			
	๒. ถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา)				
๒.๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้		✓		
๒.๒	บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล	✓			
๒.๓	ตัวรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	✓			
๒.๔	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย	✓			
๒.๕	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	✓			
๒.๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	✓			

เก็บไว้ ๑๒๐

ข้อที่	พฤติกรรมหรือนำหลักทฤษฎีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตร)				
๓.๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	✓			
๓.๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	✓			
๓.๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	✓			
๓.๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	✓			
๓.๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	✓			
๓.๖	แนะนำพวีสอนตักเตือนไม่ให้ความชั่ว	✓			
	๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)				
๔.๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๒	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	✓			
๔.๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	✓			
๔.๔	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในภายหน้า	✓			
๔.๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	✓			

ลงชื่อ

(ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ)

.....

(ตำแหน่งทางวิชาการ)

๑

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรณำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการบริหารจัดการ

เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : ระดับในการพิจารณา โปรดใส่คะแนน +๑, ๐ และ -๑ โดยพิจารณาว่าข้อความใดตรงตาม
เนื้อหา ซึ่งมีระดับในการพิจารณา ๓ ระดับ

๑) + ๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้

๒) ๐ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาต้องทำการแก้ไข

๓) - ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

ข้อที่	พฤติกรรมกรรณำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)	✓			
๑.๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	✓			
๑.๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	✓			
๑.๓	มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ได้รับมอบหมาย	✓			
๑.๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถตน	✓			
๑.๕	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาล	✓			
๑.๖	ไม่เห็นดเหนี่ยวย่อต่ออุปสรรคใด ๆ	✓			
	๒. ถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา)				
๒.๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	✓			
๒.๒	ใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างประหยัดและรอบคอบ	✓			
๒.๓	บริหารทรัพย์สินที่เก็บไว้ให้มีผลออกงะย	✓			
๒.๔	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย	✓			
๒.๕	เก็บไว้ในที่มั่นคงปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ	✓			
๒.๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	✓			

ข้อที่	พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีที่มีข้อตกลงประโชชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตรดา)				
๓.๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	✓			
๓.๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	✓			
๓.๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	✓			
๓.๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย	✓			
๓.๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	✓			
๓.๖	แนะนำพร้าสอนดัดเตือนไม่ให้ทำความชั่ว	✓			
	๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)				
๔.๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๒	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	✓			
๔.๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี	✓			
๔.๔	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในภายหน้า	✓			
๔.๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	✓			

ลงชื่อ

(ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ)

อ. อนุเมศร์ นว. งาม

(ตำแหน่งทางวิชาการ)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำหลักกิจกรรมมีข้อตกลงประโยชน์กับการบริหารจัดการ

เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : ระดับในการพิจารณา โปรดใส่คะแนน +๑, ๐ และ -๑ โดยพิจารณาว่าข้อความใดตรงตาม

เนื้อหา ซึ่งมีระดับในการพิจารณา ๓ ระดับ

๑) + ๑ หมายถึง ข้อคำถามครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาและสามารถนำไปใช้

๒) ๐ หมายถึง ข้อคำถาม ไม่ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาที่จะศึกษาต้องทำการแก้ไข

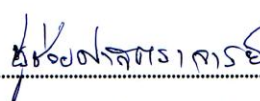
๓) - ๑ หมายถึง ข้อคำถาม ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษาและไม่สามารถนำไปใช้ได้

ข้อที่	พฤติกรรมกรรมการนำหลักกิจกรรมมีข้อตกลงประโยชน์กับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+ ๑	๐	- ๑	หมายเหตุ
	๑. ถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)				
๑.๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน	✓			
๑.๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	✓			
๑.๓	มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่ได้รับมอบหมาย	✓			
๑.๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจให้สุดความสามารถ	✓			
๑.๕	ไม่รอให้ฟ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ คบค้นดาล		✓		
๑.๖	ไม่เหน็ดเหนื่อยย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ	✓			
	๒. ถึงพร้อมด้วยความรักษา (อารักขสัมปทา)				
๒.๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้	✓			
๒.๒	บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	✓			
๒.๓	ตัวรู้จักเก็บเล็กผสมน้อย	✓			
๒.๔	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย	✓			
๒.๕	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย	✓			
๒.๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ	✓			

ข้อที่	พฤติกรรมหรือนำหลักทฤษฎีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์กับการบริหาร จัดการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
	๓. คบหาคนดีเป็นมิตร (ถ้อยคำมิตตา)				
๓.๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม	✓			
๓.๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย	✓			
๓.๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ	✓			
๓.๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เลื่อมเสีย	✓			
๓.๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้	✓			
๓.๖	แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่ว <i>พร้าสอน ตักเตือน</i>			✓	
	๔. เลี้ยงชีวิตแต่พอดี (สมชีวิตา)				
๔.๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๒	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง	✓			
๔.๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอดี <i>พอใช้</i>			✓	
๔.๔	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในกาลภายหน้า	✓			
๔.๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้	✓			
๔.๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม	✓			

ลงชื่อ

(ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ)

(ตำแหน่งทางวิชาการ)

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๙๕๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยา

เขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนนสมเด็จ

อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตขอให้บันทึกเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายคำ ห่องคำ ประธานชุมชนเมตตาธรรม หมู่ที่ ๑

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกคตประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยิบ อำเภอนาเยิบ จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญาพุทธศาสนาตามบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กคปัญโญ คร. ผศ.สุพิมล
ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้บันทึกเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
ศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูรย์ ใน, คร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๓-๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๙๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นางหนูกร พันธุ์ศิริ ประธานชุมชนเอื้ออารีย์ หมู่ที่ ๑

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๓๔๐๕๖๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัดต่อประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ คร. ผศ.สุพิมล
ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
การศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมจริยวัฒน์ สิริวิฑูโน, ดร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๓ - ๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๕๔๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายสมบุรณ์ พิมพ์ทอง ประธานชุมชนสะพานโคม หมู่ที่ ๒

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๓๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมีกตลประโชชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร. ผศ.สุพิน
ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
ศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมจริวัฒน์ สิริวิฑูโน, ดร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๗ - ๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๘๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน

สมเด็จพระ อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายสุธีร์ สุพรรณ ประธานชุมชนเขื่อนยาง หมู่ที่ ๓

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๑๔๐๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
 ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
 อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกถดประ โยชน์กับการบริหารจัดการ
 เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กคฺญ โย ดร. ผศ.สุพิมล
 ศรศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
 ศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
 อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมจริยวัฒน์ สิริวิฑูโน, ดร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๗ - ๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศร. ๖๑๓๐.๕/๙๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายถนอม จุณณีย์ ประธานชุมชนคันขางใหญ่ หมู่ที่ ๓

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล ทรัพย์ฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัดลประโชชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร. ผศ.สุพิน
ศรีศักดิ์ และ คร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้บัณฑิตเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
ศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูโน, คร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๙ - ๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศธ. ๖๑๓๐.๕/๙๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน
สมเด็จพระ อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้บันทึกเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายบุญเลิศ จูมะณี ประธานชุมชนมิตรภาพ หมู่ที่ ๔

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร. ผศ.สุพิมล
ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้บันทึกเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
การศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูโน, ดร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๗ - ๒๕๕๖๐๓๐

ที่ ศร. ๖๑๓๐.๕/๕๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘ ถนน

สมเด็จพระ อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๓๔๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูล

เจริญพร นายเคื่อน แสงงาม ประธานชุมชนสร้างสรรค์ หมู่ที่ ๘

ด้วย นางสาวสุกัญญา นามสกุล สร้อยฟ้า รหัส ๕๔๐๗๔๐๕๕๓๔ นิสิตระดับปริญญาโท
ชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อุบลราชธานี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประ โยชน์กับการบริหารจัดการ
เศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระครูสมุทรเจวียน กคปัญโญ ดร. ผศ.สุพิน
ศรีศักดิ์ และ ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ในการนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลในชุมชนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ
การศึกษาเรื่องดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอ
อนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑูโน, ดร.)

เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา

ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี

โทร. ๐๘๗ - ๒๕๕๖๐๓๐

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

.....

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม หลังจากนั้น ขออนุญาตให้สัมภาษณ์ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบเนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

(นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๒๑ - ๓๐ ปี

☐ ๕๑ - ๖๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ มากกว่า ๖๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาเอก

๔. อาชีพ

☐ รับราชการ

☐ เกษตรกร

☐ ธุรกิจส่วนตัว

☐ อื่นๆ ระบุ.....

๕. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐

☐ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐

☐ ๑๐,๐๐๐ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๑. อุณฺฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น					
๑	มีความขยันหมั่นเพียรในการทำกิจการงาน					
๒	มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา					
๓	มีความรับผิดชอบต่อการหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
๔	ทำงานทุกอย่าง มีเป้าหมาย และตั้งใจทำสุดความสามารถ					
๕	ไม่รอคอยให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้					
๖	ไม่เห็นดีเห็นชอบย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ					
	๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา					
๑	รู้จักเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้					
๒	การบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล					
๓	รู้จักเก็บเล็กผสมน้อยให้มากขึ้น					
๔	รักษาภาระหน้าที่การงานหรือการเรียนมิให้เสื่อมเสีย					
๕	เก็บข้าวของไว้ในที่มั่นคง ห่างจากอันตราย					
๖	รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ					
	๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี					
๑	เลือกคบคนดีมีศีลธรรม					
๒	เวลาทุกข์ก็ทุกข์ด้วย เวลาสุขก็สุขด้วย					
๓	ยกย่องและรับรองคนที่ควรสรรเสริญ					
๔	ไม่คบคนที่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย					
๕	เวลาเดือดร้อนสามารถเป็นที่พึ่งได้					
๖	แนะนำพร้าสอนตักเตือนไม่ให้ทำความชั่วทำแต่กรรมดี					

ข้อที่	ศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม					
๑	ใช้จ่ายค่าอาหาร เสื้อผ้า ตกแต่งบ้าน ตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้					
๒	เก็บออมรักษาทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์ในกาลภายหน้า					
๓	ควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปพอเหมาะพอเพียง					
๔	ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง					
๕	มีความสุขตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้					
๖	ทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรม					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

๑. อุภูฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น

.....

.....

.....

๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา

.....

.....

.....

๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี

.....

.....

.....

๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ/ขอใจทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : นางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้า

เกิด : ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๒

ภูมิลำเนา : บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย
จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๔๗ ธรรมศึกษาเอก สำนักเรียนวัดป่านาเยีย อำเภอนาเยีย
จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. ๒๕๕๔ ระดับปริญญาตรี เอกการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน : ครูสอนวิชาชีววิทยา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๒